ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมสอบบัญชี กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

Relationship between Financial Statement Fraud and Audit Fees : A Case Study of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand and MAI Market

ปิยาภรณ์ วัยนิพลี

Piyaporn Wainiphlee

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
บัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Accountancy
Prince of Songkla University
2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมสอบบัญชี กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

Relationship between Financial Statement Fraud and Audit Fees : A Case Study of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand and MAI Market

ปิยาภรณ์ วัยนิพลี

Piyaporn Wainiphlee

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
บัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Accountancy
Prince of Songkla University
2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมสอบบัญชี กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

ผู้เขียน นางปิยาภรณ์ วัยนิพลี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....

(ดร. มัทนชัย สุทธิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(ดร. ศิรดา นวลประดิษฐ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริลักษณ์ บางโชคดี)

.....กรรมการ

(ดร. มัทนชัย สุทธิพันธุ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

.....

(ศาสตราจารย์ ดร. ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งสาง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ .....
(ดร. มัทนชัย สุทธิพันธุ์)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ .....
(นางปิยาภรณ์ วัยนิพลี)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ .....
(นางปิยาภรณ์ วัยนิพลี)
นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมสอบบัญชี กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

ผู้เขียน นางปิยาภรณ์ วัยนิพลี

สาขาวิชา การบัญชี

ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การทุจริตในงบการเงินโดยการตกแต่งบัญชีเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาอย่างยาวนาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมและเป็นความเสี่ยงในการสอบบัญชี ด้วยเหตุดังกล่าวนำมาซึ่งการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี เปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี จัดเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี 2557 – 2559 (ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน) จำนวน 294 บริษัท ประกอบด้วย บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 238 บริษัท และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 56 บริษัท วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา Independent Samples Test การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 มีค่าเฉลี่ยมากกว่า -2.22 ซึ่งเป็นสัญญาณการตกแต่งกำไรในงบการเงิน และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีปี 2557 – 2559 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (Sig = 0.027*) แต่ไม่พบความแตกต่างของระดับการทุจริตในงบการเงิน (ค่า M-Score) ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI นอกจากนี้การศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี การทุจริตในงบการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประเภท

กลุ่มอุตสาหกรรม ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (Sig = 0.000***) ผลการศึกษาครั้งนี้ช่วยสร้างความตระหนักและการรับรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบการทุจริตในงบการเงินโดยใช้ M-Score Model ของ Beneish ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน รวมถึงเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานสอบบัญชี

Thesis Title	Relationship between Financial Statement Fraud and Audit Fees A Case study of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand and MAI Market
Author	Mrs. Piyaporn Wainiphlee
Major Program	Accountancy
Academic Year	2018

ABSTRACT

Fraud by Financial Statement Manipulation is a long standing issue. It also affects the overall economy of the country and audit risk. This is due to the study of the relationship between the financial statements fraud and audit fees of listed companies in the Stock Exchange of Thailand and the MAI. The purpose of this study was to investigate the level of the financial statements fraud and the level of audit fees, to test the different level of the financial statements fraud and audit fees and to test the relationship between the financial statements fraud and audit fees, Collect data from 294 annual reports (excluding financial businesses) are comprised of 238 listed companies in the Stock Exchange of Thailand and 56 companies listed on the MAI and used Descriptive statistics, independent samples test, Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis.

The result were found that Overall, the M-Score level covering 3 years since 2014 - 2016 is an average of -2.22, which is a sign of the financial statements fraud, while audit fees for 2014-2016 are likely to increase. There was no difference in the level of the financial statements fraud (M-Score) between listed companies in the stock exchange of Thailand and MAI Market. There was no correlation between the financial statements fraud and audit fees. However, the financial statements fraud was positively correlated with the type of industry. The size of the business is positively correlated with the audit fees at 0.01 (Sig = 0.000 ***). Moreover, audit fees between listed companies in the Stock Exchange of Thailand and MAI Market Significant difference was found at 0.05

(Sig = 0.027 *). Results of this study help raise awareness and recognition of the benefits to the users of financial information and information for choosing the audit office.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตากรุณา ช่วยเหลือ แนะนำให้คำปรึกษา รวมถึงตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.มัทนชัย สุทธิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณ ดร.ศิรดา นวลประดิษฐ์ และ ผศ.ดร.ศิริลักษณ์ บางโชคดี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข และให้แนวคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณบิดา มารดา พี่น้องและบุคคลในครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และขอขอบคุณนางสาวนันทิกานต์ ประสพสุข ที่คอยให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าทั้งหลายในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทีแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

ปิยาภรณ์ วัยนิพลี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ (5)

ABSTRACT (7)

กิตติกรรมประกาศ (9)

สารบัญ (10)

รายการตาราง (12)

รายการภาพประกอบ (13)

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5

ขอบเขตของการวิจัย 6

นิยามศัพท์ 6

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดจริยธรรมทางธุรกิจ 7

แนวคิดการทุจริตในงบการเงิน 8

แนวคิดความเสี่ยงในการสอบบัญชีและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี 13

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) 14

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 16

สมมติฐานการวิจัย 27

กรอบแนวคิดงานวิจัย 31

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 32

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 34

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 34

การวิเคราะห์ข้อมูล 40

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ระดับการทุจริตในงบการเงินและ ระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI 42

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงิน กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับ ตลาดหลักทรัพย์ MAI 47

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงิน และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI 49

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน 53

บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา 55

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา 61

ข้อจำกัดในการศึกษา 63

ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อในอนาคต 63

บรรณานุกรม 64

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 71

ภาคผนวก ข รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI 94

ภาคผนวก ค แบบเก็บข้อมูล 101

ประวัติผู้เขียน 104

รายการตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 3.1	สรุปจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอุตสาหกรรรม	34
ตารางที่ 3.2	การวัดค่าตัวแปรในการศึกษา	36
ตารางที่ 4.1	รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ถูกขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP งบการเงินปี 2557 – 2559 ในกรณีต่าง ๆ	44
ตารางที่ 4.2	รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ที่ถูกขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP งบการเงินปี 2557 – 2559 ในกรณีต่าง ๆ	45
ตารางที่ 4.3	การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่าง กรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน	48
ตารางที่ 4.4	การทดสอบหาค่าสหสัมพันธ์ตัวแปร	49
ตารางที่ 4.5	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ	51
ตารางที่ 4.6	แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน	53

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบที่		หน้า
ภาพประกอบที่ 4.1	ระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ตลาดหลักทรัพย์ MAI และภาพรวมของตลาด	43
ภาพประกอบที่ 4.2	ระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ตลาดหลักทรัพย์ MAI และภาพรวมของตลาด	46

บทที่ 1
บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมายาวนาน ปัจจุบันปัญหาการทุจริตมีความซับซ้อนและทวีความรุนแรงมากขึ้น บั่นทอนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง (ศิริวรรณ มนอัตระผดุง, 2555) ในปี พ.ศ. 2536 ภาพรวมการต่อต้านปัญหาการทุจริตในระดับนานาชาติเริ่มปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อความโปร่งใสสากล (Transparency International – TI) เพื่อเป็นผู้นำในการต่อสู้และต่อต้านการคอร์รัปชัน และในเวลาต่อมา องค์การสหประชาชาติจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 (United Nations Convention against Corruption) ส่งผลให้ประเทศสมาชิกออกกฎหมายควบคุมต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน (วิทยากร เชียงกูล, 2560)

สำหรับประเทศไทย ปัญหาการทุจริตมีความสำคัญในลำดับต้น ๆ ที่ยังคงความรุนแรงและต่อเนื่อง นำมาซึ่งการสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งของรัฐและเอกชน โดยสถานการณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยจากการจัดอันดับขององค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International-TI) ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index : CPI) ปี 2559 ของประเทศไทยได้ 35 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยอยู่ในอันดับที่ 101 จาก 176 อันดับ ซึ่งเท่ากับประเทศฟิลิปปินส์และติมอร์เลสเต เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนปี 2558 พบว่า คะแนนปี 2559 ลดลง 3 คะแนน และหากพิจารณาการจัดอับดับค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันในอดีตตั้งแต่ปี 2555 ถึงปี 2559 พบว่า อยู่ในระดับต่ำ คือ ระดับ 35-38 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (บุญลาภ ภูสุวรรณ, 2560) ข้อมูลที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่ามาตรการการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จแต่อย่างใด แม้จะมีการออกกฎหมายควบคุมต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชัน รวมถึงการจัดตั้งหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแล้วก็ตาม สำหรับภาคธุรกิจเองก็มีมาตรการต่อต้านการทุจริตเช่นกัน โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) (Securities and Exchange Commission, Thailand : SEC) ได้ผลักดันให้มีมาตรการต่อต้านการทุจริต คือให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลนโยบายและการดำเนินมาตรการต่อต้านการทุจริต

คอร์รัปชันในรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ (แบบ 69-1) ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวมีประโยชน์ต่อผู้ลงทุนและทำให้การดำเนินการของบริษัทมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ม.ป.ป.) แต่ยังคงปรากฏข่าวทางสื่อสารมวลชนว่า ธุรกิจบางแห่งจัดทำรายงานทางการเงินที่ทุจริตโดยการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี (แมแนเจอร์ออนไลน์, 2550) รายงานการเงินที่ทุจริตโดยการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีดังกล่าว ทำให้งบการเงินแสดงข้อมูลขัดต่อข้อเท็จจริง ไม่สะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง ส่งผลให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจผิดพลาดตลอดจนก่อให้เกิดความเสียหายมูลค่ามหาศาลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศในวงกว้าง (สุตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์, 2556)

การปฏิบัติงานสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีต้องได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้สอบบัญชีได้รวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ เพื่อลดความเสี่ยงในการสอบบัญชี (หรือความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นที่ไม่เหมาะสมต่องบการเงินที่แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ) ให้อยู่ในระดับต่ำที่ยอมรับได้ ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) ความเสี่ยงในการสอบบัญชี แบ่งได้ 3 ประเภท คือ ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบ การพบปัจจัยเสี่ยงของการทุจริตที่มีสาระสำคัญ ทำให้ผู้สอบบัญชีต้องมีการวางแผนการตรวจสอบและหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการตรวจสอบ โดยอาจเพิ่มการตรวจสอบเนื้อหาสาระ และการทดสอบการควบคุม การเพิ่มกลุ่มตัวอย่างตรวจสอบ และปรับเปลี่ยนในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริต การตรวจสอบที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพิ่มขึ้นด้วย

ในอดีต มีการทุจริตในงบการเงินโดยการตกแต่งบัญชีของบริษัทในต่างประเทศ เช่น Enron บริษัทค้าพลังงานชั้นนำของโลก ตกแต่งบัญชีโดยสร้างรายการทางบัญชีโดยไม่ได้มีธุรกรรมเกิดขึ้นจริง ทำให้รายได้เกินจริง (ผู้จัดการรายวันออนไลน์, 2545) Worldcom บริษัทสื่อสารทางไกล ตกแต่งบัญชีโดยนำรายการค่าใช้จ่ายลงเป็นรายการสินทรัพย์ (ภาพร เอกอรรถพร, 2553) Tesco ธุรกิจค้าปลีก ตกแต่งบัญชีโดยเร่งบันทึกรับรู้รายได้เร็ว เลื่อนการบันทึกค่าใช้จ่ายช้าลง ทำให้รายงานกำไรเกินจริง (คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีบริหาร, 2558) Olympus บริษัทขายเครื่องมือทางการแพทย์และกล้องถ่ายรูป ตกแต่งบัญชีโดยบันทึกรายจ่ายค่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา แท้จริงแล้วเป็นการจ่ายเงินให้บริษัทจัดการกองทุนที่จดทะเบียนจัดตั้งบนเกาะ Cayman

โดยนำไปลดยอดขาดทุนของหน่วยหลักทรัพย์การลงทุน (กรุงเทพธุรกิจ, 2556) สำหรับตัวอย่างบริษัทในประเทศไทย ได้แก่ บริษัท รอยเนท จำกัด (มหาชน) ตกแต่งบัญชีโดยบันทึกรายการขายฝากบัตรอินเทอร์เน็ตเมื่อส่งมอบบัตรแก่ร้านค้า การบันทึกรายการที่ถูกต้องจะต้องรับรู้รายได้เมื่อร้านค้าขายบัตรอินเทอร์เน็ตได้จริง การบันทึกรายการดังกล่าวทำให้งบการเงินแสดงตัวเลขกำไรสูงเกินจริง ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์สั่งให้บริษัทแก้ไขงบการเงินซึ่งปรากฏผลขาดทุนจำนวน 36 ล้านบาท ผลประกอบการที่ต่ำกว่าผลประกอบการเดิมอย่างมีนัยสำคัญนี้ได้ส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ลดลง (อัญญา ขันธวิทย์ และคณะ, 2552) บริษัท ปิกนิก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ตกแต่งบัญชีโดยบันทึกรายได้สูงเกินจริงโดยการปรับเปลี่ยนวิธีมัดจำถังแก๊สกับโรงงานบรรจุก๊าซ 10 ราย เป็นการทำสัญญาเช่ารวม 42 ฉบับ และนำเงินเข้าบัญชีทรัพย์สินแทนบัญชีหนี้สินในงบดุลรวมถึงการทำสัญญากู้เงินเท็จ (แมแนเจอร์ออนไลน์, 2548) บริษัท เพาเวอร์-พี จำกัด (มหาชน) ตกแต่งบัญชีโดยการเบียดบังเงินออกจากบริษัท ด้วยการให้บริษัทจ่ายเงินมัดจำค่าซื้อหุ้นบริษัทแห่งหนึ่งสูงกว่าความเป็นจริง 45 ล้านบาท ยอมให้ลงข้อความเท็จและไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีและเอกสาร ทำบัญชีไม่ถูกต้องครบถ้วนตามจริงเพื่อลวงผู้อื่นเกี่ยวกับการเบียดบังเงินออกจากบริษัท (ข่าวหุ้นธุรกิจออนไลน์, 2558) และล่าสุดเมื่อปลายปี พ.ศ. 2560 คือ บมจ. กรุ๊ปลีส (GL) ที่ถูกคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกล่าวโทษผู้บริหาร GL กระทำการทุจริตโดยบันทึกรายการเงินให้กู้ยืมสูงกว่าความเป็นจริง 54 ล้านเหรียญสหรัฐ และมีรายได้ดอกเบี้ยจากการประกอบธุรกิจสูงกว่าความเป็นจริงเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมตามสัญญาอยู่ที่ร้อยละ 14-25 ต่อปี (รัชดา คงขุนเทียน, 2560)

ปัญหาการทุจริตในงบการเงินโดยการตกแต่งบัญชีที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจแล้ว ยังเป็นความเสี่ยงในการสอบบัญชีอีกด้วยเนื่องจากผู้สอบบัญชีมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะให้ได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินโดยรวมไม่ได้แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) กำหนดให้ผู้สอบบัญชีมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน และต้องมีการระบุและประเมินปัจจัยเสี่ยงของการทุจริต โดยผู้สอบบัญชีต้องออกแบบและปฏิบัติงานตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตตามมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 330 จึงมีการศึกษาวิจัยวิธีการตรวจสอบการตกแต่งกำไร เช่น The Jones Model (1991), The Modified Jones Model (1995), The Beneish M-Score Model (1999) ผลการศึกษาในอดีต

พบว่า Beneish M-Score โมเดลของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish สามารถตรวจจับการฉ้อโกงทางการเงินหรือตกแต่งกำไรได้ (Repousis, 2016 ; Tarjo & Herawati, 2015 ; Omar et al., 2014 ; จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์, 2559) ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไร โดยเป็นการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงผลขาดทุน (พรพรรณ ดำรงค์สุขนิวัฒน์ และปัญญา อิสระวรวาณิช, 2556) เนื่องจากการใช้เทคนิค M-Score Model ตัวบ่งชี้ความผิดปกติของงบการเงินของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish สามารถวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่ผิดปกติหรือผลการทุจริตในงบการเงินได้ กอปรกับบริบทประเทศไทย การศึกษาการทุจริตในงบการเงินโดยการตกแต่งบัญชีมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะการตกแต่งงบการเงิน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งบัญชี ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี เป็นต้น สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคนิค M-Score Model เป็นเพียงการจำแนกกลุ่มตกแต่งกำไรและกลุ่มไม่ตกแต่งกำไร การระบุดัชนีที่มีโอกาสที่จะเกิดการตกแต่งกำไร (จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์, 2559) แต่ยังไม่มีการศึกษาเรื่องการทุจริตในงบการเงินโดยการตกแต่งกำไรซึ่งใช้แบบจำลอง M-Score ของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

จากปัญหางานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ซึ่งนำมาสู่คำถามงานวิจัย คือ มีระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI เป็นอย่างไร มีความแตกต่างของระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับตลาดหลักทรัพย์ MAI หรือไม่ ถ้ามี อย่างไร และมีความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI หรือไม่ ถ้ามี อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับตลาดหลักทรัพย์ MAI

3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์เชิงทฤษฎี

เพื่อทดสอบทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) เกี่ยวกับการทุจริตในงบการเงิน กล่าวคือ ทฤษฎีตัวแทนเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวการกับตัวแทน เนื่องจากตัวการไม่สามารถบริหารงานเองได้ต้องจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาบริหารงานแทน มีการกำหนดแผนการจ่ายค่าตอบแทนให้ตัวแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินโดยอ้างอิงผลการดำเนินงาน ซึ่งอาจเป็นแรงกดดันให้ตัวแทนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ฉกฉวยผลประโยชน์ให้แก่ตนเองโดยตกแต่งตัวเลขในงบการเงินในรูปแบบต่าง ๆ

ประโยชน์เชิงการนำไปใช้

1. ผู้ใช้งบการเงินภายนอก สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลตัวเลขในงบการเงิน ดังนี้

1.1 ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ และนักลงทุน เพื่อประกอบการตัดสินใจทางการเงิน

1.2 หน่วยกำกับดูแลและตรวจสอบ เช่น สำนักงานคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถตรวจสอบการทุจริตในงบการเงินได้ทันท่วงที ตลอดจนกำหนดมาตรการกำกับดูแลเพิ่มเติม, สภาวิชาชีพบัญชี เพื่อกำหนดแนวทางการตรวจสอบเพื่อป้องกันการทุจริตในงบการเงินที่เป็นรูปธรรมและเหมาะสม

2. ผู้บริหารองค์กร ตระหนักถึงจริยธรรมทางธุรกิจในการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะ การบริหารเป็นไปในลักษณะองค์กรโปร่งใส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนในประเทศและต่างประเทศ

3. เพิ่มเครื่องมือในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่ผิดปกติหรือผลการทุจริตในงบการเงินให้แก่ผู้สอบบัญชีโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบ M-Score Model ของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish ช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถวางแผนการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสมรวมทั้งเพื่อเพิ่มระดับความเชื่อมั่นให้แก่ผู้สอบบัญชี

4. เป็นฐานข้อมูลความรู้ให้กับผู้สนใจ เช่น นักเรียน นักวิจัย และเพื่อประโยชน์ในการประยุกต์ พัฒนาเครื่องมือตรวจสอบการทุจริตในอนาคต และด้านอื่นที่เกี่ยวเนื่อง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานประจำปี 2557 – 2559 เพื่อศึกษาการทุจริตในงบการเงินโดยใช้วิธีการคำนวณตามแบบจำลอง The Beneish M-Score Model (1999) และศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่นำมาศึกษาคือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ทั้ง 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งงบการเงินปี 2557 – 2559 ได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี โดยยกเว้นบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน คือ หมวดธนาคาร หมวดเงินทุนและหลักทรัพย์ และหมวดประกันภัยประกันชีวิต บริษัทที่มีวันสิ้นงวดไม่ตรงกับวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี และบริษัทที่มีข้อมูลตัวแปรไม่ครบถ้วน

ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี 2557 – 2559 โดยดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม 2561 – เดือนกันยายน 2561

นิยามศัพท์

การทุจริตในงบการเงิน (Financial Statement Fraud – FSF) ความผิดปกติของงบการเงินอันเนื่องมาจากการทุจริตในระดับบริหาร มีการตกแต่งตัวเลข การสร้างรายการที่แนบเนียน (พรรณนิภา รอดวรรณะ, 2560) และตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 การทุจริตเป็นการกระทำอันตั้งใจโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งรวมถึงผู้บริหารของกิจการ ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล พนักงานหรือบุคคลที่สาม ที่มีพฤติกรรมหลอกลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ยุติธรรม (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี หมายถึง ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ทำให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นไม่เหมาะสมต่องบการเงิน ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญและความเสี่ยงจากการตรวจสอบทำให้เกิดความเสี่ยงในการสอบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี หมายถึง ค่าตอบแทนสำหรับการปฏิบัติงานสอบบัญชี ซึ่งกิจการได้จ่ายให้ผู้สอบบัญชีหรือสำนักงานสอบบัญชี (จันทิมา จุฬาวิทยานุกูล, 2550 ; มรุกัญญา เปี่ยมพราย, 2551)

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการทุจริตในงบการเงินซึ่งใช้แบบจำลอง M-Score Model ของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish ต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กรณีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรม รายละเอียดแบ่งได้ดังนี้

2.1 แนวคิดจริยธรรมทางธุรกิจ

2.2 แนวคิดการทุจริตในงบการเงิน

2.3 แนวคิดความเสี่ยงในการสอบบัญชีและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

2.4 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 สมมติฐานงานวิจัย

2.7 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 แนวคิดจริยธรรมทางธุรกิจ

2.1.1 ความหมายของจริยธรรมทางธุรกิจ

จริยธรรม (Morality) เป็นระบบของการทำความดีละเว้นความชั่ว เป็นแบบแผนของการกระทำเพื่อความถูกต้อง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2555)

จริยธรรมทางธุรกิจ Business Ethics (กิ่งดาว จินดาเทวิน, 2554)

ธุรกิจ เป็น กิจกรรมการผลิต การจำหน่ายสินค้าและบริการ ซึ่งมีเป้าหมายคือ กำไรสูงสุด

จริยธรรมทางธุรกิจ เป็นการนำหลักจริยธรรมมาใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจ เนื่องจากเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินธุรกิจคือ กำไรและความมั่งคั่งสูงสุด การดำเนินการใด ๆ ของธุรกิจได้ส่งผลกระทบทางบวกและทางลบต่อหน่วยอื่นในสังคม เช่น ลูกค้า คู่แข่ง เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้น ฯ หากธุรกิจมีจริยธรรมในการดำเนินงานย่อมส่งผลให้ธุรกิจบรรลุเป้าหมายและเกิดความยั่งยืน ในทางกลับกันถ้าธุรกิจดำเนินงานโดยไม่มีจริยธรรม มุ่งหวังประโยชน์ตนฝ่ายเดียว

ในไม่ช้าธุรกิจอาจประสบปัญหาจนต้องเลิกกิจการ ฉะนั้นจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างและพัฒนาจริยธรรมในธุรกิจ ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม คือ การรู้จักแยกแยะถูก ผิด

2. ทัศนคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ประสบการณ์ที่มีต่อสิ่งที่ถูกหรือผิด

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ เหตุผลที่รองรับการกระทำ หรือไม่กระทำ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือ การแสดงออกของคนที่บ่งบอกถึงการกระทำหรืองดเว้นการกระทำภายใต้กฎเกณฑ์สังคม

2.1.2 บทบาทความรับผิดชอบจริยธรรมทางธุรกิจ

1. ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อผู้ถือหุ้นและเจ้าของกิจการ
2. ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อพนักงานลูกจ้าง
3. ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อลูกค้า
4. ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อคู่แข่งขัน
5. ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม
6. ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อม
7. ความรับผิดชอบของธุรกิจต่อหน่วยงานราชการ

2.1.3 ผลกระทบของธุรกิจที่ขาดจริยธรรม

ธุรกิจที่มุ่งแสวงหากำไร ดำเนินงานโดยขาดจริยธรรม มักมีแนวโน้มสูงที่จะปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ศีลธรรมอันดี ซึ่งจะต้องได้รับโทษทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน การดำเนินธุรกิจที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ขาดจริยธรรม ย่อมส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียและอาจหมายถึงความไม่แน่นอนในการดำรงอยู่ของกิจการ

2.2 แนวคิดการทุจริตในงบการเงิน

2.2.1 ความหมายของทุจริตคอร์รัปชัน

คอร์รัปชัน (Corruption) ความหมายของคำมีความหลายหลาย หากพิจารณาในแง่พฤติกรรม การกระทำ อาจถูกจัดให้เป็นอาชญากรรม หรือในบางครั้งอาจมองว่าเป็นการกระทำของคนสองกลุ่มที่มุ่งหาประโยชน์จากคนอีกกลุ่ม คอร์รัปชันในนิยามขององค์การสหประชาชาติ คือ ปรากฏการณ์ (phenomenon) ที่เกิดขึ้นทางสังคม การเมืองและเศรษฐศาสตร์ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา อุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ม.ป.ป.)

การทุจริตคอร์รัปชัน ในนิยามของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมายถึง การใช้อำนาจ ทรัพย์สินที่มีอยู่ในทางมิชอบ เพื่อประโยชน์ตนเองและผู้เกี่ยวข้องทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับหน่วยงานของรัฐ และการทำธุรกรรมระหว่างบุคคลหรือกิจการในระหว่างภาคเอกชน

การทุจริต หมายถึง “การกระทำอันตั้งใจโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งรวมถึงผู้บริหารของกิจการ ผู้มีหน้าที่กำกับดูแล พนักงานหรือบุคคลที่สาม ที่มีพฤติกรรมหลอกลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ยุติธรรม มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200” (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

การทุจริตคอร์รัปชัน หมายถึง การใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไร ตำแหน่ง ชื่อเสียงเกียรติยศ หรือผลประโยชน์อื่นใด โดยการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย มาตรฐานและศีลธรรม (ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังศิต พิริยะรังสรรค์, 2537 อ้างใน ศิริวรรณ มนอัตระผดุง, 2555)

2.2.2 องค์ประกอบของการกระทำทุจริต จากกรอบแนวคิดสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle) ของ Donald Crassey การทุจริตจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบครบทั้ง 3 ปัจจัย (ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์, 2556 ; จารุณี วงศ์ลิมปิยะรัตน์, 2558) ประกอบด้วย

1. โอกาส (Opportunity) เหตุการณ์หรือระบบที่เปิดโอกาสให้มีการทุจริต เช่น ไม่มีการกำกับดูแล ระบบการควบคุมตรวจสอบที่ไม่มีประสิทธิภาพ รูปแบบการบริหารงานที่เน้นการกระจายอำนาจ ฯ

2. สิ่งจูงใจและความกดดัน (Incentive and Pressure) สิ่งที่ก่อให้เกิดการทุจริต เช่น ความอยาก ความโลภ รายได้ผลประโยชน์ที่ต่ำเกินไป การมีหนี้สิน ฯ

3. ทัศนคติและความมีเหตุผล (Attitude and Rationalization) การแสวงหาเหตุผลเพื่อรองรับการกระทำผิดของตน รวมถึงการกระทำเพื่อปกปิดการทุจริต เช่น การซ่อนเร้นหลักฐาน การปลอมแปลงเอกสาร การให้ข้อมูลเท็จ การละเลยระบบการควบคุม ฯ

2.2.3 รูปแบบการจัดทำรายงานทางการเงินที่ทุจริต

ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 “การจัดทำรายงานทางการเงินที่ทุจริตอาจเกิดจาก

1. การตกแต่งตัวเลข การบิดเบือนรายการ

2. การบิดเบือนหรือความตั้งใจที่จะละเลยต่อเหตุการณ์ รายการ หรือข้อมูลที่มีความสำคัญอื่นที่ส่งผลต่องบการเงิน

3. การประยุกต์ใช้นโยบายบัญชีที่ไม่เหมาะสมสำหรับรายการที่เกี่ยวข้องกับจำนวนเงิน การแยกประเภท วิธีการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล”

ติรนันท์ รุ่งสว่าง (2558) ศึกษารูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีจำนวน 5 รูปแบบ คือ การบันทึกค่าใช้จ่าย การรับรู้รายได้ การบันทึกรายจ่ายฝ่ายทุนและกำหนดขยายนโยบายการตัดจำหน่ายแบบการบัญชีเชิงรุก (Aggressive accounting) การเปลี่ยนนโยบายการบัญชี การแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน โดยพบว่า การตกแต่งตัวเลขทางบัญชีมักเลือกรูปแบบการบันทึกค่าใช้จ่ายและการรับรู้รายได้เป็นหลัก

ฐิติภรณ์ สินจรูญศักดิ์ (2556) ได้ศึกษาวิธีการตกแต่งงบการเงิน ดังนี้

1. การตกแต่งการเลื่อนการรับรู้รายได้ เนื่องจากรายได้ถือเป็นกระแสรับของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เมื่อมีการบันทึกบัญชีก็ต้องนำรายการดังกล่าวไปรวมคำนวณกำไรในงบการเงิน ซึ่งมีผลต่อการคำนวณภาษีของกิจการ หากกิจการเลือกตกแต่งบัญชีโดยการเลื่อนการรับรู้รายได้ จะทำให้กิจการได้ประโยชน์จากการเสียภาษีน้อยลง จึงเป็นการหลบหลีกภาษี

2. การตกแต่งมูลค่าสินทรัพย์ เป็นการสร้างรายการสินทรัพย์เพื่อหลอกลวงนักลงทุนให้มาร่วมลงทุนทั้งที่ไม่มีสินทรัพย์อยู่จริง

3. การตกแต่งการปกปิดหนี้สิน หนี้สินเป็นภาระผูกพันที่กิจการต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ กิจการที่มีหนี้สินจำนวนมากอาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินระมัดระวังในการลงทุนเนื่องจากเห็นว่า มีความเสี่ยงสูงหากกิจการประสบปัญหาความสามารถในการจ่ายชำระคืน การปกปิดหนี้สินจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของกิจการที่ไม่ให้ผู้ใช้งบการเงินทราบว่ามีหนี้สินที่แท้จริงเท่าใด

4. การตกแต่งไม่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ เนื่องจากบัญชีหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นค่าใช้จ่ายประเภทหนึ่ง และบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นบัญชีปรับมูลค่าลูกหนี้ การไม่ตั้งบัญชีดังกล่าว ทำให้ยอดลูกหนี้แสดงมูลค่าสูงกว่าความจริง และค่าใช้จ่ายต่ำไป ส่งผลให้กำไรสูงกว่าความเป็นจริง

5. การตกแต่งค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า กรณีกิจการได้รับบริการทั้งหมดแล้วในงวดและจ่ายค่าใช้จ่ายแล้ว แต่ตกแต่งบัญชีโดยบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า บัญชีค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนประเภทหนึ่ง การบันทึกบัญชีดังกล่าวทำให้สินทรัพย์ของกิจการสูงกว่าความจริง และค่าใช้จ่ายต่ำกว่าความจริง อาจทำให้นักลงทุนเข้าใจว่ามีผลการดำเนินงานที่ดี

6. การตกแต่งรายได้ปลอม เนื่องจากรายได้เป็นผลจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ รายได้ที่ถูกแสดงไว้ในจำนวนที่สูงเกินจริง ย่อมทำให้งบการเงินแสดงกำไรสูงไป ส่งผลให้ราคาหุ้นเพิ่มขึ้นจึงได้รับความสนใจจากนักลงทุน

2.2.4 ตัวบ่งชี้ของความผิดปกติในงบการเงิน

แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ The Beneish M-Score Model (1999) เป็นแบบจำลองสำหรับการตรวจสอบการตกแต่งกำไรในงบการเงิน ซึ่งพัฒนาและปรับปรุงโดยศาสตราจารย์ Messod D. Beneish โดยนำข้อมูลจากงบการเงินเปรียบเทียบ 2 ปี มาคำนวณค่าดัชนีทั้ง 8 ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. DSRI =Days' Sales in Index ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย เป็นการวัดอัตราส่วนลูกหนี้การค้ากับยอดขาย 2 ปี ติดต่อกัน โดยเปรียบเทียบลูกหนี้การค้ากับยอดขายปีปัจจุบันกับลูกหนี้การค้ากับยอดขายปีก่อน ค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่า 1 บ่งบอกถึงนโยบายการให้สินเชื่อเพื่อกระตุ้นยอดขาย ซึ่งอาจเป็นการสร้างรายได้สูงและกำไรที่สูงเกินจริง เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

2. GMI = Gross Margin Index ดัชนีกำไรขั้นต้น เป็นการวัดอัตราส่วนกำไรขั้นต้นกับยอดขาย 2 ปี ติดต่อกัน โดยเปรียบเทียบกำไรขั้นต้นกับยอดขายปีปัจจุบันกับกำไรขั้นต้นกับยอดขายปีก่อน ค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่า 1 บ่งบอกถึงความสามารถในการทำกำไรขั้นต้นที่ลดลง สัญญาณเชิงลบนี้บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

3. AQI = Asset Quality Index ดัชนีวัดคุณภาพสินทรัพย์ เป็นการวัดอัตราส่วนสินทรัพย์รวมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในอนาคต 2 ปี ติดต่อกัน โดยเปรียบเทียบสินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดินอาคารและอุปกรณ์กับยอดรวมสินทรัพย์ปีปัจจุบัน กับสินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดินอาคารและอุปกรณ์กับยอดรวมสินทรัพย์ปีก่อน ค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่า 1 บ่งบอกถึงแนวโน้มการใช้สินทรัพย์เพิ่มขึ้น เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

4. SGI = Sales Growth Index ดัชนีวัดการเจริญเติบโตของยอดขาย เป็นการวัดอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย 2 ปี ติดต่อกัน โดยเปรียบเทียบยอดขายปีปัจจุบันกับยอดขายปีก่อน ค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่า 1 บ่งบอกว่าการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของบริษัทอาจทำให้มีการตกแต่งกำไรอันเนื่องจากสภาวะทางการเงินและความต้องการในเงินทุน เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

5. DEPI = Depreciation Index ดัชนีค่าเสื่อมราคา เป็นการวัดการบริหารสินทรัพย์ที่มีการคิดค่าเสื่อมราคา 2 ปี ติดต่อกัน โดยเปรียบเทียบค่าเสื่อมราคากับที่ดิน อาคาร

และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคาปีก่อน กับค่าเสื่อมราคากับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคาปีปัจจุบัน ค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่า 1 บ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายการคิดค่าเสื่อมราคา หรือมีการลงทุนการขยายกิจการ เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

6. SGAI = Sales, General and administrative Expense Index ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร เป็นการวัดการบริหารค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร 2 ปี ติดต่อกัน โดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารกับยอดขายปีปัจจุบัน กับค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารกับยอดขายปีก่อน ค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่า 1 บ่งบอกถึงความไม่สัมพันธ์กันระหว่างสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารกับยอดขาย สัญญาณเชิงลบนี้เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

7. TATA = Total Accruals to Total Assets ยอดรวมของรายการคงค้างต่อยอดรวมของสินทรัพย์ เป็นการวัดการบริหารจัดการรายการคงค้าง 2 ปี ติดต่อกัน โดยเปรียบเทียบรายการคงค้างทั้งหมดในปีปัจจุบันหักรายการคงค้างทั้งหมดในปีก่อน กับยอดสินทรัพย์ปีปัจจุบัน ค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่า 1 บ่งบอกถึงการเพิ่มขึ้นของรายการคงค้าง เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

8. LVGI = Leverage Index ดัชนีการเพิ่มขึ้น เป็นการวัดอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม 2 ปี ติดต่อกัน โดยเปรียบเทียบหนี้สินรวมกับสินทรัพย์รวมปีปัจจุบัน ค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่า 1 บ่งบอกถึงการเพิ่มขึ้นของหนี้สินเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหารพยายามลดต้นทุนเงินทุนโดยการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

ผลของค่าดัชนีทั้ง 8 จะถูกนำมาคำนวณเพื่อหาค่า M-Score ดังนี้

$$\text{M-Score} = -4.84 + 0.92 * DSRI + 0.528 * GMI + 0.404 * AQI + 0.892 * SGI + 0.115 * DEPI - 0.172 * SGAI + 4.679 * TATA - 0.327 * LVGI$$

ค่า M-Score ที่คำนวณได้สามารถนำมาจำแนกการตกแต่งกำไรได้ กล่าวคือ ถ้า M-Score มีค่ามากกว่า -2.22 แสดงถึงความเป็นไปได้ค่อนข้างสูงที่งบการเงินจะมีรายการที่ผิดปกติหรือมีการตกแต่งกำไร หากค่า M-Score น้อยกว่าหรือเท่ากับ -2.22 แสดงถึงการไม่ตกแต่งกำไร

ต่อมาได้มีการนำแบบจำลอง M-Score ไปศึกษาวิจัยทดสอบเพิ่มเติม ซึ่งพบว่าแบบจำลอง M-Score เป็นเครื่องมือที่ใช้จำแนกการตกแต่งกำไรได้ดีกว่ารายการคงค้างรวม และการตกแต่งรายได้เป็นความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่องบการเงิน (Beneish & Nichols, 2005 ; Roxas,

2011) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Beneish (1999) ที่พบว่า ผลการดำเนินงานที่สูงขึ้นมาจากการตกแต่งกำไรเพิ่มขึ้น มีการจัดการรายได้โดยบันทึกรายได้ที่สูงเกินจริง การปลอมแปลงรายได้หรือบันทึกรับรู้รายได้ที่ยังไม่แน่นอน การบันทึกสินค้าปลอมหรือการประหยัดค่าใช้จ่ายโดยวิธีที่ไม่ถูกต้อง

2.3 แนวคิดความเสี่ยงในการสอบบัญชีและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

2.3.1 ความหมายของความเสี่ยงในการสอบบัญชี (มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200)

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี หมายถึง ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ทำให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นไม่เหมาะสมต่องบการเงิน ความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ อาจเกิดขึ้นได้ 2 ระดับ คือ ระดับของงบการเงินโดยรวม และระดับที่เกี่ยวกับการรับรองของผู้บริหารในประเภทของรายการยอดคงเหลือทางบัญชี และการเปิดเผยข้อมูล

2.3.2 ประเภทของความเสี่ยงในการสอบบัญชี มี 3 ประเภท

1. ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent Risk) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับประเภทรายการ ยอดคงเหลือของบัญชี หรือการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองเป็นการเฉพาะ

2. ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk) เป็นความเสี่ยงจากระบบการควบคุมภายในของกิจการที่ไม่สามารถป้องกันหรือแก้ไขได้ทัน อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ถ้าความเสี่ยงจากการควบคุมสูงแสดงว่าระบบการควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพ หรือถ้าความเสี่ยงจากการควบคุมต่ำแสดงว่าระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ อาจลดขอบเขตการตรวจสอบได้

3. ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection Risk) เป็นความเสี่ยงในวิธีการตรวจสอบที่ผู้สอบบัญชีไม่สามารถตรวจพบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง หรืออาจกล่าวว่า เป็นความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีจะตรวจสอบไม่พบ

2.3.3 การประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี เป็นเรื่องที่ผู้สอบบัญชีต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เนื่องจากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และจำเป็นต้องจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ สำหรับธุรกิจที่มีความเสี่ยงทางการเงินมักมีโอกาสในการแสดงรายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ในการจัดการความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีจึงต้องใช้ความระมัดระวังในการ

ปฏิบัติงานตรวจสอบและระยะเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมการตรวจสอบบัญชีที่เพิ่มขึ้น

2.3.4 ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ข้อ 29 กำหนดให้ “ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนในการให้บริการวิชาชีพบัญชีโดยมิได้คำนึงถึงลักษณะ ความเสี่ยง ความซับซ้อนและปริมาณของงานที่ตนให้บริการหรือมีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาชีพบัญชี” (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560)

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีควรคำนวณจากเวลาและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานจริง ผู้สอบบัญชีไม่ควรกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีโดยถือเอาอัตราสูงต่ำของยอดเงินมูลค่าสินทรัพย์ที่สอบบัญชี ในการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีควรพิจารณา (TSQC1, 2014)

(1) ข้อมูลธุรกิจทั่วไปของลูกค้า เช่น ลักษณะการประกอบธุรกิจ ความซับซ้อน ปริมาณรายการค้า ความจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบด้านสารสนเทศ

(2) ข้อมูลทางการเงินและอื่น ๆ เช่น ข้อมูลทางการเงินปีก่อน ผลการตรวจสอบปีก่อน ข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(3) การประเมินความเสี่ยงในขั้นตอนการตอบรับงานตามข้อกำหนดความรู้ความสามารถของผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบทางบัญชี

(4) ประมาณการชั่วโมงการปฏิบัติงานสอบบัญชี

(5) ความพร้อมของบุคลากร

2.4 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทนเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวการ (Principle) และตัวแทน (Agent) ตามแนวคิดของ Jensen และ Meckling (1976) ซึ่งเห็นว่า ในการดำเนินกิจการเจ้าของกิจการไม่สามารถบริหารงานเพียงผู้เดียวได้ จำเป็นต้องจ้างบุคคลอื่นจากภายนอกมาบริหารงานแทน ทฤษฎีตัวแทนเป็นทฤษฎีที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายประกอบด้วย ฝ่ายที่มอบอำนาจ คือ ตัวการ (Principal) หรือเจ้าของกิจการ กับฝ่ายที่ได้รับมอบอำนาจในการบริหารงานให้เกิดมูลค่าที่สูงขึ้น คือ ตัวแทน (Agent) หากตัวแทนสามารถบริหารงานเพื่อสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้ตัวการได้ ถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวการกับตัวแทนมีประสิทธิผลที่ดี ทำให้มูลค่ากิจการสูงขึ้น หากตัวแทนไม่สามารถสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้ตัวการ

ได้ จะก่อให้เกิดปัญหาตัวแทน (Agency Problem) และมูลค่ากิจการลดลง ปัญหาตัวแทนประกอบด้วย (อัญญา ขันธวิทย์ และคณะ, 2552)

(1) การขัดแย้งของผลประโยชน์ (Conflict of Interest) โดยตัวแทนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ทำให้ขัดแย้งกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้กิจการเสียประโยชน์

(2) ปัญหา Moral Hazard เกิดจากการที่ตัวแทนไม่แน่ใจว่าตัวแทนได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

(3) ปัญหา Adverse Selection เกิดจากการที่ตัวการไม่แน่ใจว่าความสามารถในการบริหารงานของตัวแทนสอดคล้องกับผลตอบแทนหรือไม่

ด้วยเหตุที่ตัวการไม่สามารถบริหารงานเองได้ จำเป็นต้องจ้างตัวแทนซึ่งเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถมาช่วยบริหารงาน แผนการจ่ายค่าตอบแทนให้ผู้บริหารมุ่งเน้นไปที่ค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน เช่น เงินเดือน โบนัส เมื่อเจ้าของมอบอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งหมดแก่ผู้บริหารแล้ว ผู้บริหารก็ต้องทำหน้าที่สร้างมูลค่ากิจการให้อยู่ในระดับสูงที่สุด การแยกความเป็นเจ้าของและการควบคุมกิจการออกจากกัน อาจทำให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ คือ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องทั้งในรูปตัวเงินและมิเป็นตัวเงินหรือเป็นผู้ที่ฉกฉวยโอกาสจากการสร้างโอกาสในการตักตวงผลประโยชน์ การกระทำดังกล่าวเป็นการไม่บริหารงานโดยสร้างมูลค่าสูงสุดให้แก่กิจการและเจ้าของ กอปรกับความรับผิดชอบของตัวแทนไม่เท่ากับตัวการ จึงเป็นช่องทางที่ทำให้ตัวแทนปกปิดข้อมูลทางบัญชี หรือตกแต่งบัญชีเพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนที่มากขึ้น (ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2551)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายความสัมพันธ์ของตัวการ ตัวแทน และการเกิดปัญหาตัวแทน อันนำมาซึ่งการปกปิดข้อมูลหรือการตกแต่งบัญชีเพื่อประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้งบการเงินของบริษัทจะต้องได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี ในการตรวจสอบจะรวมถึงการบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารเพื่อให้เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (อัญญา ขันธวิทย์ และคณะ, 2552) โดยผู้สอบบัญชีต้องประเมินข้อมูลต่าง ๆ ของบริษัทว่ามีปัจจัยเสี่ยงที่บ่งชี้ถึงความเสี่ยงของการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลของการทุจริตหรือไม่ หากผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าว ผู้สอบบัญชีต้องถือว่าเป็นความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญส่งผลให้ผู้สอบบัญชีต้องใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อออกแบบ และปฏิบัติงานตรวจสอบเพิ่มเติมโดยอาจเป็นการ

กำหนดลักษณะ ขอบเขต วิธีการ และระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบเพิ่มขึ้น (มาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 240) และอาจส่งผลต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่เพิ่มมากขึ้น

ตัวอย่างงานวิจัยในอดีตที่ใช้ทฤษฎีตัวแทน คือ จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์ (2559) ศึกษาการตรวจสอบการตกแต่งกำไรด้วยแบบจำลอง M-Score โดยสนับสนุนทฤษฎีตัวแทนว่า โอกาสในการตกแต่งกำไรสามารถเกิดขึ้นได้ในบางดัชนี ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมใด นอกจากนี้ พรพรรณ ดำรงค์สุขนิวัฒน์ และปัญญา อิสระวรวาณิช (2556) ได้ใช้ทฤษฎีตัวแทนอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของกิจการกับการตกแต่งกำไรของกิจการในอุตสาหกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

การศึกษาในครั้งนี้ได้นำทฤษฎีตัวแทนมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสามารถสรุปได้ ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตกับผลการดำเนินงาน

Abudu (2017) ศึกษาการทุจริตและการดำเนินงานในแอฟริกา การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลระดับบริษัทในระดับสูงจาก 15 ประเทศในแอฟริกาโดยธนาคารโลกระหว่างปี 2549-2558 เพื่อทดสอบผลกระทบของการทุจริตในระบบราชการต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัท - การขายผลผลิตและการจ้างแรงงาน เพื่อตอบสนองประเด็นความล้าหลังที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับการติดสินบน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการสำรวจข้อมูลของธนาคารโลก (WBES) ซึ่งเป็นแบบสำรวจที่ดำเนินการใน 135 ประเทศและครอบคลุมประมาณ 130,000 บริษัท นอกจากนี้ยังใช้ตัวประเมินความแตกต่างครั้งแรกในการจัดการกับผลกระทบของตัวแปรเวลาที่เฉพาะเจาะจงของบริษัท ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการทุจริตไม่เพียงแต่มีผลกระทบในทางลบต่อขนาดธุรกิจการขายและประสิทธิภาพของบริษัทเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อการเติบโตของบริษัทในแอฟริกา ผลกระทบเชิงลบนี้เด่นชัดมากขึ้นสำหรับบริษัทที่ใหญ่กว่าและเก่ากว่าบริษัทขนาดเล็กและขนาดกลางและบริษัทใหม่

Boukou (2017) ศึกษาการทุจริตและผลประกอบการของบริษัท ผ่านทฤษฎีการหาค่าเช่า (Rent-seeking theory) และทฤษฎีจริยธรรม (Moral theory) โดยเป็นการศึกษาเชิง

ประจักษ์ถึงผลกระทบของสินบนการชำระเงินกับประสิทธิภาพการทำงานของบริษัทในจีน เช่น การเจริญเติบโตของยอดขายประจำปีและการจ้างงานประจำปี วัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อทดสอบว่าบริษัทจีนที่ประกอบกิจการโดยมีการติดสินบน มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูงหรือไม่ การศึกษาดังกล่าวใช้วิธีเชิงสำรวจจากชุดข้อมูลที่จัดทำโดยการสำรวจของธนาคารโลกซึ่งดำเนินการในปี 2554-2556 ซึ่งมีบริษัทเอกชน 2700 แห่ง และรัฐ 148 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตกับผลการดำเนินงานของบริษัทชาวจีน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการทุจริตไม่ได้ส่งผลเสียต่อการเติบโตของบริษัทชาวจีน อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมทางธุรกิจของจีนไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับการทุจริตมากนักซึ่งเหมาะอย่างยิ่งกับการดำเนินธุรกิจและไม่ขัดขวางการเจริญเติบโต นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามกฎระเบียบกับผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ

Kimuyu (2007) ศึกษาโครงสร้างการทุจริตในเคนย่าและความเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของบริษัท ผลการวิจัยพบว่า การทุจริตเป็นการลดความสามารถในการเติบโตของธุรกิจ โดยลดผลตอบแทนในการลงทุน อัตราการลงทุน การจ้างงานและโอกาสในการสร้างความมั่งคั่ง

Paksha (2010) ศึกษาว่าการทุจริตส่งเสริมการเติบโตในบังคลาเทศหรือไม่ผ่านทฤษฎีการเติบโตภายใน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างความเสียหายกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศบังคลาเทศ โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็น ผลการศึกษาพบว่า การทุจริตไม่สนับสนุนการเจริญเติบโต แต่เป็นการขัดขวางการดำเนินธุรกิจและกิจการขนาดเล็ก ทั้งนี้เศรษฐกิจของประเทศบังคลาเทศสามารถเจริญเติบโตได้เพิ่มขึ้นหากลดการทุจริตและมีการปฏิรูประบบราชการ

Sohail, Arslan and Zaman (2014) ศึกษาผลกระทบจากการทุจริตต่อผลการดำเนินงานของบริษัท : หลักฐานจากปากีสถาน ผ่านทฤษฎีประสิทธิภาพของบริษัท วัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้คือ เพื่อตรวจสอบผลกระทบจากการติดสินบนต่อผลการดำเนินงานของบริษัทและให้ประเมินเชิงปริมาณเกี่ยวกับผลกระทบจากการทุจริตต่อผลการดำเนินงานของบริษัท โดยใช้แบบสอบถาม 100 คน ในการศึกษาครั้งนี้แบบจำลองทางทฤษฎีประกอบด้วยการติดสินบนเป็นตัวแปรอิสระซึ่งวัดจากค่าใช้จ่ายในการซื้อสัญญาจากรัฐบาล และผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นตัวแปรตามวัดจากจำนวนสัญญาที่ทำกับรัฐบาล ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างผลการดำเนินงานกับการติดสินบน

Williams and Martinez-Perez (2016) ศึกษาการประเมินผลกระทบจากการทุจริตต่อบริษัท ประสิทธิภาพในประเทศกำลังพัฒนา : ผ่านทฤษฎีสถาบัน (Institution Theory) มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตกับผลการดำเนินงานของบริษัท โดยประเมินว่าการทุจริตในเชิงบวกหรือเชิงลบเกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานของบริษัท สำรวจข้อมูลระดับบริษัทใน 132 ประเทศ โดยใช้วิธีการทั่วไปและแบบสอบถามในทุกประเทศ จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างสุ่มตัวอย่างของธุรกิจภาคเอกชนที่เป็นทางการซึ่งมีพนักงานตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปแบ่งเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดธุรกิจและพื้นที่ทางภูมิศาสตร์โดยครอบคลุมผู้ประกอบการธุรกิจ 1,200 – 1,800 ราย และผู้บริหารระดับสูงในประเทศใหญ่ ๆ ระดับปานกลาง 360 แห่ง และระดับเล็ก ๆ 150 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่าง 106,805 ราย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างการทุจริตและผลการดำเนินงานของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้ประกอบการเชื่อว่า การให้ของขวัญหรือการชำระเงินแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐทำให้มีอัตราการเติบโตของยอดขายเฉลี่ย และอัตราการเติบโตของผลผลิตสูงขึ้น และการทุจริตช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของบริษัท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตกแต่งกำไร

จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์ (2559) ศึกษาการตรวจสอบการตกแต่งกำไรโดยแบบจำลอง M-Score : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประชากรที่ศึกษาคือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2553 ถึง 2555 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 655 บริษัท เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน ผลการวิจัยในภาพรวมไม่มีการตกแต่งกำไร แต่มีโอกาสที่จะเกิดการตกแต่งกำไรได้ตามดัชนี DEPI และ SGAI หากจำแนกกลุ่มบริษัท เป็นกลุ่มที่ไม่ตกแต่งกำไร 455 บริษัท มีโอกาสตกแต่งกำไรตามดัชนี DEPI, SGAI, LVGI กลุ่มบริษัทตกแต่งกำไรจำนวน 200 บริษัท มีโอกาสตกแต่งกำไรตามดัชนี DSRI GMI DEPI SGAI TATA สำหรับกลุ่มที่มีจำนวนดัชนีที่มีโอกาสตกแต่งกำไรมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์

ติรนันท์ รุ่งสว่าง (2558) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) โดยทดสอบตัวแปร คือ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อัตราส่วนทุนหมุนเวียน การเปลี่ยนแปลงกรรมการและผู้บริหาร การเติบโตของกิจการ ค่าผลตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร ขนาดของกิจการ ตัวแบบในการประมาณค่ารายการคงค้างคือ The Model Jones เก็บข้อมูลจากงบการเงินที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบ

บัญชีรับอนุญาตแล้ว ในช่วงปี 2554 – 2556 รวม 3 ปี ใช้ข้อมูลวิเคราะห์จำนวน 1,157 ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกตกแต่งตัวเลขทางบัญชีโดยเน้นรูปแบบการบันทึกค่าใช้จ่ายและการรับรู้รายได้ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชี ประกอบด้วย อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ขนาดกิจการและรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร รายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่าย

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ความสัมพันธ์เชิงลบต่อรูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่าย กรณีมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนต่ำกว่าความเป็นจริง อาจเลือกรูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เนื่องจากอัตราดังกล่าวแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น

ขนาดกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อรูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่าย กิจการขนาดเล็กมีแนวโน้มเลือกรูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการบันทึกค่าใช้จ่ายมากขึ้น

2. รูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการบันทึกรายได้

รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการบันทึกรายได้ หรือรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารเพิ่มขึ้นส่งผลต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการรับรู้รายได้เพิ่มขึ้น เพื่อให้แสดงผลประกอบการที่สม่ำเสมอไม่สูงหรือต่ำไป

ขนาดของกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการบันทึกรายได้ ขนาดกิจการที่ใหญ่ มีแนวโน้มตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการรับรู้รายได้มากกว่าขนาดกิจการเล็กเนื่องจากกิจการมีความจำเป็นต้องสร้างความมั่นคงน่าเชื่อถือ หรือเป็นการดึงดูดนักลงทุน

3. รูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน

รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน เพื่อแสดงอัตราส่วนสภาพคล่องที่ดี สร้างความเชื่อมั่นให้เจ้าหนี้หรือสถาบันการเงิน

ขนาดของกิจการ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรูปแบบการตกแต่งบัญชีด้วยการแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน โดยกิจการขนาดใหญ่มักตกแต่งตัวเลขบัญชีด้วยการ

แสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน เพื่อความน่าเชื่อถือ ดึงดูดนักลงทุน สร้างความเชื่อมั่นให้เจ้าหนี้และสถาบันการเงิน

ส่วนรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีในเรื่องการบันทึกรายจ่ายฝ่ายทุนและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปร

พรพรรณ ดำรงสุขนิวัฒน์ และปัญญา อิสระวรวาณิช (2556) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของกิจการกับการตกแต่งกำไรของกิจการในอุตสาหกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของขนาดกิจการที่มีต่อการตกแต่งกำไรและศึกษาลักษณะของการตกแต่งกำไรเมื่อกิจการมีขนาดแตกต่างกัน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินเฉพาะบริษัทที่อยู่ในภาคธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ปี 2543-2549 จำนวน 276 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไร โดยกิจการขนาดใหญ่มีโอกาสตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงผลขาดทุนมากกว่า เมื่อเทียบกับกิจการขนาดเล็ก แต่ไม่พบหลักฐานว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงผลการดำเนินงานที่ลดลง และกรณีการตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงผลการดำเนินงานที่ลดลง พบแต่เพียงกิจการที่ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี Big 4 มีโอกาสตกแต่งกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงผลการดำเนินงานที่ลดลงน้อยกว่าเมื่อเทียบกับกิจการที่ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีที่ไม่ใช่ Big 4 อาจสืบเนื่องมาจากการตกแต่งกำไรมีต้นทุนที่ค่อนข้างสูง และการรายงานผลขาดทุนมีผลกระทบร้ายแรงกว่ากรณีการรายงานผลดำเนินงานที่ลดลง จึงพบการตกแต่งกำไรเฉพาะกรณีเพื่อหลีกเลี่ยงผลขาดทุนเท่านั้น

Beasley, Carcello, Hermanson and Lapides (2000) ศึกษาการฉ้อโกงทางการเงินปลายปี ค.ศ. 1980 -1990 ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี การดูแลสุขภาพ และบริการทางการเงิน และกลไกการกำกับดูแล ผลการศึกษาพบว่า การกำกับดูแลของบริษัทที่ฉ้อโกงและไม่ฉ้อโกงมีความแตกต่างกัน และในแต่ละอุตสาหกรรมก็มีเทคนิคการฉ้อโกงที่ต่างกัน โดยกลุ่มเทคโนโลยีจะฉ้อโกงรายได้ และกลุ่มบริการทางการเงินจะฉ้อโกงทรัพย์สินและยักยอกเงิน นอกจากนี้พบว่าอุตสาหกรรมที่ฉ้อโกงจะมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระน้อยกว่ารวมถึงการให้การสนับสนุนการตรวจสอบที่น้อยกว่าอุตสาหกรรมอื่นด้วย

Beneish (1999) ศึกษาการตรวจสอบการตกแต่งกำไรผ่านงบการเงิน โดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ The Beneish M-Score Model (1999) ที่ปรับปรุงและพัฒนาโดย Messod Beneish เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่มีการจัดการรายได้ จำนวน 74 บริษัท ใน COMPUSTAT โดยใช้ข้อมูลในรายงานทางการเงินระหว่างปี ค.ศ. 1982 – 1992 เพื่อหาค่าดัชนีที่

สามารถตรวจจับการตกแต่งกำไรจำนวน 8 ดัชนี คือ DSRI : Days' Sales in receivables Index ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย GMI : Gross Margin Index ดัชนีกำไรขั้นต้น AQI : Asset Quality Index ดัชนีวัดคุณภาพสินทรัพย์ SGI : Sales Growth Index ดัชนีวัดการเจริญเติบโตของยอดขาย DEPI : Depreciation Index ดัชนีค่าเสื่อมราคา SGAI : Sales, General and administrative Expense Index ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร LVGI : Leverage Index ดัชนีการเพิ่มขึ้น และ TATA : Total Accruals to Total Assets ดัชนียอดรวมของรายการคงค้างต่อยอดรวมของสินทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรบางตัวสามารถระบุการตกแต่งกำไรได้ ผลการดำเนินงานที่สูงขึ้นมาจากการตกแต่งกำไรเพิ่มขึ้นโดยการบันทึกรายได้ที่สูงเกินจริง การปลอมแปลงรายได้ หรือบันทึกรับรู้รายได้ที่ยังไม่แน่นอน การบันทึกสินค้าปลอมหรือการประหยัดค่าใช้จ่ายโดยวิธีที่ไม่ถูกต้อง

Omar, Koya, Sanusi and Shafie (2014) ศึกษาการฉ้อโกงทางการเงินโดยใช้ Beneish Model และการวิเคราะห์อัตราส่วนการเงิน ในบริษัท MMHB ผลการศึกษาพบว่า แบบจำลอง Beneish สามารถระบุการทุจริตได้ และพบว่าบริษัท MMHB มีการจัดการรายได้โดยการบันทึกรายได้ปลอม อันแสดงให้เห็นว่ามีการจัดการรายงานทางการเงิน

Rezaee (2005) ศึกษาปัจจัยที่อธิบายถึงสาเหตุ ผลกระทบของการฉ้อโกงงบการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการฉ้อโกงงบการเงินและแนะนำกลยุทธ์การตรวจสอบและป้องกันการฉ้อโกง ผลการวิจัยพบว่า การฉ้อโกงงบการเงินส่งผลต่อความเชื่อมั่นในข้อมูลการเงินของนักลงทุน เป็นพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรมผิดกฎหมาย อาจเกิดจากระบบการควบคุมตรวจสอบที่ขาดประสิทธิภาพ การทุจริตในงบการเงินอาจเป็นไปในลักษณะการละเมิดการปฏิบัติตามมาตรฐานเพื่อตอบสนองแรงกดดันจากสภาพเศรษฐกิจ ทำให้การกำกับดูแลกิจการไม่ได้ผล การฉ้อโกงงบการเงินจึงมีความหมายเทียบเท่ากับอาชญากรรม และพบว่า "CRIME" คือ ปัจจัยอธิบายสาเหตุ ผลกระทบของการฉ้อโกงงบการเงิน ประกอบด้วย Cooks Recipes Incentieves Monitoring End Results ภายหลังการออกพระราชบัญญัติ Sarbanes-Oxley Act ปี ค.ศ. 2002 ได้มีการกำหนดกรอบการกำกับดูแลซึ่งประกอบด้วย การสร้างกรอบกำกับดูแลใหม่สำหรับนักบัญชี กำหนดมาตรฐานการกำกับดูแล ปรับปรุงคุณภาพความโปร่งใสของรายงานทางการเงิน เพิ่มประสิทธิภาพของระบบตรวจสอบ กำหนดข้อกำหนดสำหรับบริษัทมหาชนและผู้บริหาร เพิ่มบทลงโทษทางอาญาในการละเมิดกฎหมายหลักทรัพย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียมสอบบัญชี

Chu, Simunic, Ye and Zhang (2018) ศึกษาค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมและการแข่งขันระหว่างสำนักงานสอบบัญชีในตลาดภายในประเทศ ผลการวิจัยพบว่า มีการลดลงของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเมื่อขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น โดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสอบบัญชีลดลงเนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ได้ ทั้งนี้ ค่าธรรมเนียมของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มิได้เป็นผลจากคุณภาพงานตรวจสอบที่สูงแต่เป็นผลจากการมีอำนาจในตลาดมากกว่า อำนาจในตลาดที่สูงขึ้นนี้มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมสอบบัญชีที่สูงขึ้นและการตรวจสอบที่มีคุณภาพสูงขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามค่าธรรมเนียมสอบบัญชีขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นด้วย เช่น ลูกค้า บริบทในการแข่งขัน

Griffin, Lont and Sun (2008) ศึกษาการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับค่าธรรมเนียมสอบบัญชี โดยใช้ข้อมูลการเงินประจำปีของบริษัทใน Compustart ผลการวิจัยพบว่า การตรวจสอบที่เพิ่มขึ้นทำให้ค่าธรรมเนียมสอบบัญชีเพิ่มขึ้น และการกำกับดูแลกิจการที่ดีย่อมทำให้ผู้สอบบัญชีมีความเสี่ยงลดลง ค่าธรรมเนียมสอบบัญชีจึงลดลง

Rusmanto and Waworuntu (2015) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าธรรมเนียมสอบบัญชี กลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศอินโดนีเซียระหว่างปี 2554 – 2555 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นโดย Wu (2012) ผลการวิจัยพบว่า สินทรัพย์ (ขนาดบริษัท) มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชี ทั้งนี้ผลกำไร ความซับซ้อนของธุรกิจ จำนวนบริษัทย่อยไม่เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตกับค่าธรรมเนียมสอบบัญชี

วศินี ธรรมศิริ และนภมณี เตพละกุล (2559) ศึกษาผลกระทบจากการแก้ไขงบการเงินหลายครั้งต่อค่าสอบบัญชี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนการปรับงบและค่าสอบบัญชี ตัวอย่างคือหน่วยงานของสหรัฐอเมริกาที่มีข้อมูลค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสำหรับปีงบประมาณ 2547 - 2551 ผลการศึกษาพบว่า จำนวนครั้งของการแก้ไขงบการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อค่าสอบบัญชี และจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อมีการแก้ไขงบการเงินซึ่งเป็นการแก้ไขเพื่อลดกำไรสุทธิหรือเป็นการแก้ไขเมื่อข้อผิดพลาดอันเป็นสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการทุจริต ซึ่งผู้สอบบัญชีจะปรับค่าสอบบัญชีตามที่ได้ประเมินปริมาณงานและความเสี่ยง

Bell , Landsman and Shackelford (2001) ศึกษาความเสี่ยงทางธุรกิจและการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี: การวิเคราะห์และหลักฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของผู้สอบบัญชีกับค่าสอบบัญชี เพื่อตรวจสอบว่าบริษัทตรวจสอบหรือลูกค้ามีความเสี่ยงทางธุรกิจที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ ความเสี่ยงทางธุรกิจสูงจะเพิ่มจำนวนชั่วโมงการตรวจสอบ ทำให้ค่าธรรมเนียมในการตรวจสอบเพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยศึกษาข้อมูลจากการตรวจสอบบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2532 โดยฝ่ายตรวจสอบรวบรวมข้อมูลจากเอกสารการตรวจสอบเฉพาะทางโดยผ่านการสำรวจของคู่ค้าที่ทำการตรวจสอบ ตัวอย่างการตรวจสอบ 1,000 ครั้ง ผลการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับโครงสร้างของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

Charles , Glover and Sharp (2010) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงด้านการรายงานทางการเงินและค่าสอบบัญชีก่อนและหลังเหตุการณ์ประวัติศาสตร์รอบ SOX วัตถุประสงค์คือ เป็นการศึกษาว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงด้านการรายงานทางการเงินและค่าสอบบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2546 คือ ช่วงเวลาที่มีเหตุการณ์สำคัญและสำคัญสำหรับผู้สอบบัญชี สุ่มตัวอย่างลูกค้ารายใหญ่ 4,320 ราย ในปี พ.ศ. 2543 – 2546 เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าสอบบัญชีกับความเสี่ยงในการรายงานทางการเงิน (ความเสี่ยงจากการรายงานข้อมูลที่ผิดหรือหลอกลวง) ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์ทางสถิติและทางเศรษฐกิจที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับความเสี่ยงด้านการรายงานทางการเงินและค่าสอบบัญชีที่จ่ายให้แก่ผู้สอบบัญชีของ Big 4

Che-Ahmad and Houghton (1996) ศึกษาค่าสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ 8 แห่ง หลักฐานจากตลาดผู้สอบบัญชีขนาดกลางของสหราชอาณาจักร ตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ บริษัท จำนวน 500 แห่ง ตัวแปรที่ทำการศึกษาประกอบด้วย ค่าสอบบัญชี ประเภทสำนักงานสอบบัญชี Big 8 , Non Big 8 ขนาดของงานตรวจสอบ ความยุ่งยากซับซ้อนในการตรวจสอบ ความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี ช่วงเวลาที่ตรวจสอบ ที่ตั้งของผู้สอบบัญชี ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของงานตรวจสอบ ความซับซ้อนและความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีสาระสำคัญกับค่าสอบบัญชี

Kanapickienė and Grundienė (2015) ศึกษาโครงสร้างของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในระบบเศรษฐกิจใหม่ในจอร์แดน รูปแบบการตรวจสอบการทุจริต วัตถุประสงค์เพื่อการแยกแยะอัตราส่วนทางการเงินซึ่งค่าดังกล่าวอาจบ่งบอกถึงการฉ้อโกงในงบการเงิน นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนารูปแบบการถดถอยโลจิสติกในการตรวจสอบการทุจริตในงบการเงิน โดยเก็บ

รวบรวมข้อมูลการวิจัยวิเคราะห์งบการเงินแบบฉ้อโกง (กลุ่มทดลอง) 40 ฉบับและแบบแสดงรายการข้อมูลที่ไม่เป็นความลับ (กลุ่มควบคุม) 125 รายการ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1998 – 2009 ตัวเลขที่ใช้ในงบการเงินที่ไม่เป็นความลับต้องใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างงบการเงินที่ไม่ถูกต้องและไม่ฉ้อฉล งบการเงินด้วยวิธีอัตราส่วนทางการเงิน พบว่าในกรณีส่วนใหญ่การฉ้อโกงมีความมุ่งมั่นที่จะแสดงให้เห็นว่า บริษัท มีการเติบโตและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่จำเป็น การวิเคราะห์ทางทฤษฎีแสดงให้เห็นว่า อัตราการทำกำไร อัตราส่วนของสภาพคล่องและอัตราส่วนของโครงสร้างมักมีการวิเคราะห์บ่อยที่สุด พบ 51 อัตราส่วนทางการเงินในระหว่างการวิจัยเชิงประจักษ์ อัตราส่วนทางการเงินซึ่งบ่งชี้ถึงการฉ้อโกงในงบการเงิน รูปแบบการออกแบบสามารถใช้โดยผู้ใช้ภายนอกของข้อมูลงบการเงินเมื่อตัดสินใจลงทุนและประเมินผลของบริษัท

Lim , Gan P.Y , Gan P.L , Lo and Tan (2014) ศึกษาการกำหนดจำนวนเงินค่าสอบบัญชีของบริษัทผู้ผลิตรายใหญ่ในประเทศมาเลเซีย โดยบริษัทผู้ผลิตในมาเลเซียมีปัจจัยสี่ประการที่มีอำนาจในการกำหนดค่าสอบบัญชี ได้แก่ ขนาดองค์กร ความซับซ้อน สถานะของบริษัทที่ทำการตรวจสอบ และความเสี่ยงกิจการลูกค้า ผลการศึกษาพบว่า ผลกำไรไม่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อค่าสอบบัญชี

Mironiuc and Robu (2012) ศึกษาเชิงประจักษ์ในการวิเคราะห์อิทธิพลของค่าสอบบัญชีและอัตราส่วนของค่าบริการอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในการทุจริตตามสาขากิจกรรมของลูกค้า ข้อมูลได้มาจากงบการเงินของบริษัทที่ทำการวิเคราะห์ซึ่งได้รับการจดทะเบียนในฐานข้อมูล EDGAR ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (EDGAR) โดยศึกษาตัวแปร AF / GP (ค่าตรวจสอบ / กำไรขั้นต้น * 1,000) (ค่าธรรมเนียม NonAudit / Gross Profit * 1,000); (ค่าธรรมเนียมที่ไม่ได้ตรวจสอบ / ค่าธรรมเนียมการตรวจสอบ * 100) ประชากรที่ศึกษาเป็นตัวแทนจากบริษัทที่จดทะเบียนใน NYSE โดยนำมาพิจารณาบริษัททั้งหมดที่ตกเป็นเหยื่อของการฉ้อฉลทางการเงินระหว่างปี 2544 - 2545 ก่อนและหลังพระราชบัญญัติ Sarbanes-Oxley Act 2002 ผลการศึกษาพบว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในระดับต่ำและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่ไม่ใช่ระดับสูงทำให้เกิดความเสี่ยงในการฉ้อโกงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นิวยอร์กระหว่างปี 2544 - 2545 ความสำคัญของค่าธรรมเนียมการตรวจสอบและการไม่ผ่านการตรวจสอบมีผลกระทบต่อความสามารถในการคาดการณ์เกี่ยวกับความเสี่ยงจากการฉ้อโกงได้

Naser and Nuseibeh (2008) ศึกษาปัจจัยกำหนดค่าสอบบัญชี: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำรวจโครงสร้างของค่าธรรมเนียม

การสอบบัญชีในระบบเศรษฐกิจใหม่จอร์แดน ตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนใน ASE และสมุดรายนามของ ASE สำหรับปี 2000/2001 ตามไดเรกทอรีของ ASE 2001/2002 มีบริษัทจดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ 202 แห่ง ได้รับรายงานทั้งหมด 181 ฉบับ ผลการวิเคราะห์พบว่า ขนาดขององค์กร สถานการณ์ตรวจสอบ ประเภทอุตสาหกรรม ระดับความซับซ้อนขององค์กร และความเสี่ยงเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดค่าสอบบัญชี อย่างไรก็ตามตัวแปร เช่น ความสามารถในการทำกำไรขององค์กร, การบัญชีสิ้นปีของบริษัท (YEND) และความล่าช้าของเวลาระหว่าง YEND กับวันที่รายงานของผู้สอบบัญชีจะเป็นตัวกำหนดค่าสอบบัญชีที่ไม่ถูกต้อง

Paino and Tahir (2012) ศึกษาการประเมินความเสี่ยงด้านการเงินและค่าธรรมเนียมตรวจสอบ วัตถุประสงค์คือ การระบุความเกี่ยวข้องของความเสี่ยงในการรายงานข้อมูลการฉ้อโกงและการตรวจสอบบัญชีและเพื่อพัฒนารูปแบบการตรวจสอบการทุจริต อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้คือ 1)account receivables to sales (REC/SAL) ลูกหนี้การขาย 2) doubtful debt to account receivables (AFDD/REC) ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 3) การเปลี่ยนแปลงของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 4) การเปลี่ยนแปลงของยอดขาย และ 5) การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ มีอัตราส่วนความเสี่ยงจากการรายงานความเสี่ยงห้าอันดับที่เชื่อว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการฉ้อโกงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ายอดขาย สินค้า ลูกหนี้และค่าเผื่อการด้อยค่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย บริษัท Bursa Malaysia ที่เข้าร่วมการวิจัย บริษัทที่ฉ้อฉลได้มาจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์มาเลเซีย (SC) (www.sc.com) จำนวนสิบสองบริษัทที่ระบุว่าเป็นผู้กระทำความผิดในงบการเงินของบริษัท ยกเว้น GP Ocean Bhd และ Ganad Corporation Bhd เนื่องจากไม่มีข้อมูลการใช้อัตราส่วนทางการเงินและการวิเคราะห์แนวโน้มเพื่อประเมินความเสี่ยงในการรายงานทางการเงิน การวิเคราะห์แนวโน้มเป็นวิธีสำคัญในการตรวจสอบการฉ้อโกงในการรายงานทางการเงิน เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถทำการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบตามการวิเคราะห์แนวโน้มในการตรวจจับการทุจริต เทคนิคที่พบบ่อยที่สุดในกรณีของงบการเงินที่เป็นการฉ้อโกงคือการส่งผ่านรายได้ สอดคล้องกับการวิจัยของ Perols and Lougee (2010) การฉ้อโกงโดยการโอ้อวดรายได้ วิธีการที่ใช้ประกอบด้วยการจัดการเอกสารและการผลิตรายงานเท็จ (Corner, 1988) ทำให้เกิดยอดลูกหนี้การค้าเพิ่มขึ้นรอการขาย นอกจากนี้ Beaseley (1999) พบว่าครึ่งหนึ่งของการทุจริตที่ตรวจพบว่าเกี่ยวข้องกับการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ การจัดการช่องโหว่ในมาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญถือเป็นส่วนหนึ่งของประมาณการหนี้สินที่ไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้ รูปแบบการฉ้อโกงงบการเงินประเภทนี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหลักการบัญชีและวิธีการจัดหาและการวัดที่ไม่ถูกต้อง

(Razaee, 2002) จึงรวมถึงการขาย ลูกหนี้การค้าและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตัวแปรในการคำนวณอัตราส่วนความเสี่ยงจากการรายงานทางการเงิน สำหรับประเทศมาเลเซีย ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบบริษัทที่หลอกลวงโดยเฉลี่ยค่อนข้างสูงกว่าบริษัทที่ไม่หลอกลวง การเปลี่ยนแปลงในยอดขายลูกหนี้ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการตรวจสอบทุจริต แต่การตรวจสอบการทุจริตจะไม่มีผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมสอบบัญชี

Tahir and Paino (2013) ศึกษาอิทธิพลของความเสี่ยงทางธุรกิจต่อการกำหนดราคาและการทุจริตในการตรวจสอบ วัตถุประสงค์คือ พัฒนาแบบจำลองเพื่อระบุความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงทางธุรกิจกับการทุจริตและค่าสอบบัญชี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 บริษัท ประกอบด้วย บริษัทหลอกลวงและที่ไม่หลอกลวง 90 บริษัท จากรายงานประจำปี โดยพิจารณาอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงมาตรการความเสี่ยงทางธุรกิจ อัตราส่วนดังกล่าวคือ ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ซึ่งคำนวณจากกำไรและกระแสเงินสด อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนและระยะเวลาดอกเบี้ยรับ ผลการศึกษาพบว่า การประเมินความเสี่ยงทางธุรกิจจะช่วยในการคาดการณ์การทุจริต ความเสี่ยงทางธุรกิจของลูกค้าส่งผลให้ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้น อาจส่งผลต่อชื่อเสียงของผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบบัญชีอย่างมืออาชีพจึงต้องตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อหลีกเลี่ยงความสูญเสีย ค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชีจึงเพิ่มขึ้น

Tarjo and Herawati (2015) ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้ Beneish M score โมเดล และการทำข้อมูลเพื่อตรวจหาการฉ้อโกงทางการเงิน วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสามารถของ M-Score Beneish ในการตรวจสอบการทุจริตทางการเงิน ข้อมูลการวิจัยนี้เป็นงบการเงินของบริษัทที่ออกโดยหน่วยงานกำกับดูแลตลาดทุนหรือผู้ให้บริการด้านการเงิน Financial Services Authority (FSA) ในช่วงปี 2544 – 2557 ผลการวิจัยพบว่า Beneish M-Score โมเดล สามารถตรวจจับการฉ้อโกงทางการเงินได้ โดยอัตรากำไรขั้นต้น ดัชนีค่าเสื่อมราคา ดัชนีการขายและภาระการบริหารทั่วไปและยอดคงค้างทั้งหมดมีความสำคัญในการตรวจหาการทุจริตทางการเงิน สำหรับดัชนีการขาย ดัชนีชี้วัดคุณภาพสินทรัพย์และดัชนี Leverage ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติในการตรวจจับการฉ้อโกงทางการเงิน

Vu (2012) ศึกษาการกำหนดค่าตรวจสอบสำหรับบริษัท ที่ไม่ใช่สถาบันการเงินในสวีเดนที่จดทะเบียนใน NASDAQ OMX Stockholm ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของผู้สอบบัญชีและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าสอบบัญชี นอกจากนี้การมีกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับค่าสอบบัญชี ในขณะเดียวกันไม่มีคำตอบที่ชัดเจนว่าความเสี่ยงด้านการตรวจสอบอุตสาหกรรม การตรวจสอบบัญชี สาขาผู้สอบบัญชีมีความเกี่ยวข้องกับค่า

สอบบัญชีหรือไม่ ปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความซับซ้อนของการสอบบัญชีวันสิ้นปีและระยะเวลาการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับค่าสอบบัญชี

Zhang (2016) ศึกษาคอรัปชั่น ขนาดบัญชีและพรีเมี่ยม ค่าธรรมเนียมการตรวจสอบหลักฐานบริษัทในจีน วัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีภายใต้สภาพแวดล้อมของสถาบันพิเศษของจีนจากรายงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เซี่ยงไฮ้และเซินเจิ้นตั้งแต่ปี 2550 – 2552 ในการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ไม่รวมบริษัทที่ทำเครื่องหมาย ST และ * ST ซึ่งหมายถึงการได้รับการดูแลเป็นพิเศษเนื่องจากความผิดปกติในการรายงานทางการเงินและมีผลขาดทุนเป็นเวลาสองถึงสามปีติดต่อกัน ไม่รวมบริษัทในอุตสาหกรรมการเงิน โดยศึกษาสำนักงานตรวจสอบ Big 4 /Non Big 4 จำนวนคดีที่ตัดสิน ขนาดกิจการ สินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียน หนี้สินรวม / สินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียน Rec ลูกหนี้สุทธิขั้นสุดท้าย / สินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียน สินค้าคงเหลือสุทธิ / สินทรัพย์รวมของบริษัทจดทะเบียนกำไรต่อหุ้น กำไรสุทธิ / จำนวนหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียน ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานสอบบัญชี Big 4 คิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงกว่าสำนักงานสอบบัญชี Non Big 4 และความรุนแรงของการทุจริตมีความสัมพันธ์ทางลบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี นอกจากนี้พบว่า ความแตกต่างในค่าสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี Big 4 และ Non Big 4 จะลดลงเมื่อระดับความทุจริตอยู่ในระดับต่ำ

2.6 **สมมติฐานการวิจัย**

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI ได้ตั้งคำถามงานวิจัยว่า มีระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI เป็นอย่างไร มีความแตกต่างของระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับตลาดหลักทรัพย์ MAI หรือไม่ ถ้ามี อย่างไร และมีความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI หรือไม่ ถ้ามี อย่างไร ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 3 ข้อ คือ เพื่อศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI เพื่อเปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับตลาดหลักทรัพย์ MAI และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

2.6.1 ระดับการทุจริตในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI

การฉ้อโกงงบการเงินส่งผลต่อความเชื่อมั่นในข้อมูลการเงินของนักลงทุน เป็นพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรม ผิดกฎหมาย โดยอาจเกิดจากระบบการควบคุมตรวจสอบที่ขาดประสิทธิภาพ การทุจริตในงบการเงินอาจเป็นไปในลักษณะการละเมิดการปฏิบัติตามมาตรฐานเพื่อตอบสนองแรงกดดันจากสภาพเศรษฐกิจ นอกจากจะทำให้การกำกับดูแลกิจการไม่ได้ผลแล้ว การฉ้อโกงงบการเงินยังมีความหมายเทียบเท่ากับอาชญากรรม (Rezaee, 2005) หากพิจารณากลไกการกำกับดูแลและเทคนิคการฉ้อโกง พบว่า การกำกับดูแลของบริษัทที่ฉ้อโกงและไม่ฉ้อโกงมีความแตกต่างกัน อุตสาหกรรมที่ฉ้อโกงจะมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระน้อยกว่ารวมถึงการให้การสนับสนุนการตรวจสอบที่น้อยกว่าอุตสาหกรรมที่ไม่ฉ้อโกง นอกจากนี้พบว่าเทคนิคการฉ้อโกงในแต่ละอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกัน เช่น การฉ้อโกงรายได้ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยี การฉ้อโกงทรัพย์สินและยักยอกเงินในกลุ่มบริการทางการเงิน (Beasley et al., 2000) อนึ่ง การตรวจสอบการฉ้อโกงทางการเงินสามารถใช้แบบจำลอง Beneish Model ตรวจสอบการทุจริตและการจัดการรายได้ (Omar et al., 2014) จึงตั้งสมมติฐานการศึกษาว่า

H 1 : ระดับการทุจริตในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI ไม่แตกต่างกัน

2.6.2 ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI

จากการศึกษางานวิจัยในอดีต Griffin et al. (2008) พบว่า การตรวจสอบที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ค่าธรรมเนียมสอบบัญชีเพิ่มขึ้น แต่การกำกับดูแลกิจการที่ดีย่อมทำให้ผู้สอบบัญชีมีความเสี่ยงลดลง ค่าธรรมเนียมสอบบัญชีจึงลดลงด้วย ซึ่ง Rusmanto & Waworuntu (2015) เห็นว่า สินทรัพย์ (ขนาดบริษัท) มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชี แต่ผลกำไร ความซับซ้อนของธุรกิจ และจำนวนบริษัทย่อยไม่เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชี โดยแย้งกับ Chu et al. (2018) ที่พบว่า ค่าธรรมเนียมของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มิได้เป็นผลจากคุณภาพงานตรวจสอบที่สูง แต่เป็นผลจากการมีอำนาจในตลาดมากกว่า อำนาจในตลาดที่สูงขึ้นนี้มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมสอบบัญชีที่สูงขึ้นและการตรวจสอบที่มี

คุณภาพสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นด้วย เช่น ลูกค้า บริบทในการแข่งขัน สำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมสอบบัญชีลดลงเนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ได้ จึงตั้งสมมติฐานการศึกษาว่า

H 2 : ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI แตกต่างกัน

2.6.3 **ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี**

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับการทุจริตในงบการเงิน พบว่า M-Score Model ของศาสตราจารย์ Mesod D. Beneish สามารถตรวจการฉ้อโกงทางการเงิน คือ อัตรากำไรขั้นต้น ดัชนีค่าเสื่อมราคา ดัชนีการขายและภาระการบริหารทั่วไปและยอดคงค้าง แต่ดัชนีการขาย ดัชนีชี้วัดคุณภาพสินทรัพย์และดัชนี Leverage ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติการตรวจจับทุจริตทางการเงิน (จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และ ชุติมา นาคประสิทธิ์, 2559 ; Tarjo & Herawati, 2015) การที่อัตราส่วนทางการเงินสามารถระบุการฉ้อโกงในงบการเงิน ทำให้ผู้ใช้งบการเงินภายนอกสามารถวิเคราะห์ข้อมูลในงบการเงินโดยใช้อัตราส่วนทางการเงินเพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนหรือเพื่อประกอบการประเมินผลการดำเนินงานของบริษัท (Kanapickienė & Grundienė , 2015) อนึ่ง อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน รายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจส่งผลต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีในเรื่องการรับรู้รายได้ การบันทึกค่าใช้จ่าย การแสดงและเปิดเผยสินทรัพย์และหนี้สิน (ติรนันท์ รุ่งสว่าง, 2558) ทั้งนี้มีงานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่พบว่า ระดับการทุจริตมีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมสอบบัญชี โดยความรุนแรงของการทุจริตจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Zhang, 2016) ซึ่งแย้งกับ Tahir & Paino (2013) ที่พบว่าการตรวจสอบการทุจริตไม่มีผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมสอบบัญชี แต่การเปลี่ยนแปลงในยอดขายลูกหนี้ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการตรวจสอบทุจริต นอกจากนี้จำนวนครั้งของการแก้ไขงบการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อค่าธรรมเนียมสอบบัญชี ความสัมพันธ์นี้จะเพิ่มมากขึ้น เมื่อมีการแก้ไขงบการเงินที่มีข้อผิดพลาดเกี่ยวข้องกับการทุจริต (วศินี ธรรมศิริ และ นภมณี เตพละกุล, 2559)

อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยในอดีตที่พบว่า ความเสี่ยงทางธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับโครงสร้างของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และการประเมิน

ความเสี่ยงของธุรกิจโดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินต่าง ๆ ช่วยในการคาดการณ์การทุจริตและความเสี่ยงทางธุรกิจของลูกค้าส่งผลให้ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้น อาจส่งผลต่อชื่อเสียงของผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบบัญชีอย่างมืออาชีพจึงต้องตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อหลีกเลี่ยงความสูญเสีย ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจึงเพิ่มขึ้น (Tahir & Paino, 2013 ; Bell & Shackelford, 2001) และความเสี่ยงในรายงานการเงินส่งผลให้ค่าธรรมเนียมสอบบัญชีเพิ่มขึ้นด้วย (Charles et al., 2010) นอกจากนี้พบว่าคุณลักษณะงานตรวจสอบบัญชี (ขนาดสำนักงานสอบบัญชี Big 4 /Non Big 4) และคุณลักษณะกิจการ (ขนาดของกิจการ ประเภทอุตสาหกรรม ความซับซ้อนของกิจการ ระดับความเสี่ยงของกิจการ ความสามารถในการทำกำไร) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชี (พรพรรณ ดำรงสุขนิวัฒน์และปัญญา อิสระวรวาณิช, 2556 ; Che Ahmad & Houghton, 1996 ; Naser & Nuseibeh, 2008 ; Vu, 2012 ; Zhang, 2016) ซึ่งแย้งกับ Lim et al. (2014) ที่เห็นว่าความสามารถในการทำกำไรไม่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชี อนึ่ง การทุจริตโดยการให้สินบนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเจริญเติบโตของยอดขายประจำปีและการจ้างงานประจำปี (Boukou, 2017 ; Paksha, 2010 ; Williams & Martinez-Perez, 2016) ซึ่งแย้งกับ Sohail et al. (2014) ที่เห็นว่าการทุจริตโดยการให้สินบนมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นการเพิ่มขึ้นของต้นทุนในการทำสัญญา และ Abudu (2017), Kimuyu (2007) เห็นว่าการทุจริตมีผลในทางลบต่อขนาดธุรกิจ การเติบโตของบริษัท

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้สอบบัญชีสามารถใช้เทคนิค M-Score Model ของศาสตราจารย์ Mesod D. Beneish เพื่อวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินที่ผิดปกติหรือผลการทุจริตในงบการเงินได้ (Beneish, 1999) เนื่องจากการทุจริตในรายงานการเงินถือเป็นความเสี่ยงในการสอบบัญชี ดังนั้นเพื่อลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีดังกล่าวและเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานสอบบัญชี ผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องมีการตรวจสอบเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจทำให้ผู้สอบบัญชีต้องเพิ่มบุคลากรและระยะเวลาการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีเพิ่มตามไปด้วย การศึกษาการทุจริตในงบการเงินต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิค M-Score Model ของศาสตราจารย์ Mesod D. Beneish วิเคราะห์การทุจริตในงบการเงิน ซึ่งมีทั้งหมด 8 ดัชนีชี้วัด ประกอบด้วย

DSRI = Days' Sales in receivables Index ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย

GMI = Gross Margin Index ดัชนีกำไรขั้นต้น

AQI = Asset Quality Index ดัชนีวัดคุณภาพสินทรัพย์

SGI = Sales Growth Index ดัชนีวัดการเจริญเติบโตของยอดขาย

DEPI = Depreciation Index ดัชนีค่าเสื่อมราคา

SGAI = Sales, General and administrative Expense Index
ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

TATA = Total Accruals to Total Assets ดัชนียอดรวมของรายการคงค้าง
ต่อยอดรวมของสินทรัพย์

LVGI = Leverage Index ดัชนีการเพิ่มขึ้น

ดังนั้น จึงตั้งสมมติฐานการศึกษาว่า

H 3 : การทุจริตในงบการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

2.7 กรอบแนวคิด

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปกรอบแนวคิดเพื่อ (1) ศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงิน โดยใช้ M-Score Model ของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish และระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI (2) เปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงิน โดยใช้ M-Score Model ของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับตลาดหลักทรัพย์ MAI (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงิน โดยใช้ M-Score Model ของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI ดังนี้

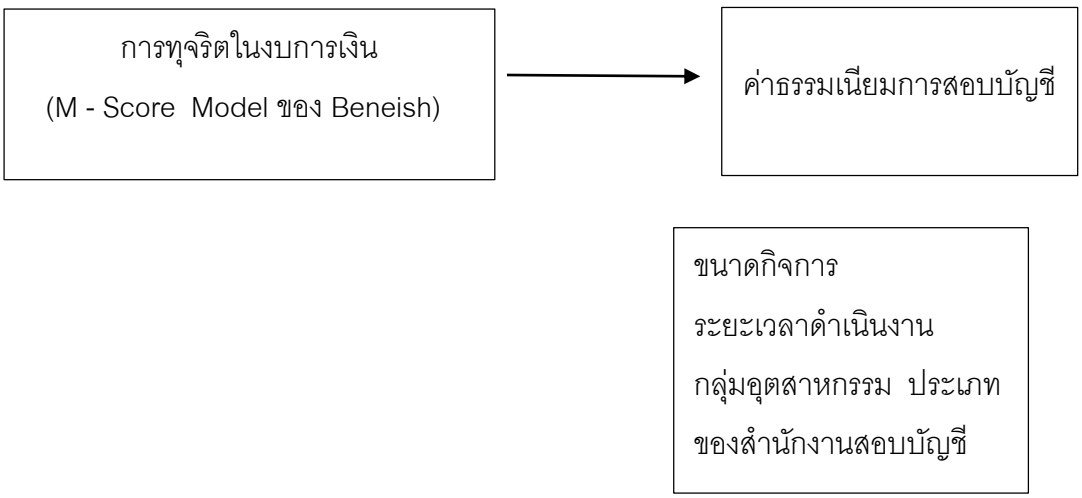

บทที่ 3
ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI นั้น ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ รายละเอียดการศึกษา ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีบทบาทสำคัญคือเป็นแหล่งระดมเงินทุนเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในประเทศ โดย SET เป็นแหล่งระดมเงินทุนจากบริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่มีทุนชำระแล้วหลัง IPO ตั้งแต่ 300 ล้านบาทขึ้นไป สำหรับ MAI เป็นแหล่งระดมเงินทุนของธุรกิจที่มีขนาดกลางและเล็กที่มีทุนชำระแล้วหลัง IPO ตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป ปัจจุบัน SMEs มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กอปรกับการผลักดันจากภาครัฐที่ต้องการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs จึงมีการออกมาตรการการเงินการคลังที่สำคัญ ๆ เช่น การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ตั้งแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2558 จนถึงรอบระยะเวลาบัญชีวันที่ 31 ธันวาคม 2559 การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ในอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักที่จดทะเบียนพาณิชย์ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2558 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2559 เป็นเวลา 5 รอบระยะเวลาบัญชีต่อเนื่องกัน เป็นต้น (กระทรวงการคลัง, 2558) จากสถิติการเข้าจดทะเบียนในตลาด MAI พบว่า ในระหว่างปี 2557 ซึ่งเป็นปีก่อนการอนุมัติมาตรการการเงินการคลัง มีการจดทะเบียนในตลาด MAI จำนวน 20 บริษัท ระหว่างปี 2558 จำนวน 13 บริษัท และระหว่างปี 2559 จำนวน 13 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2559)

จากการศึกษาในอดีต สุคนธ์ทิพย์ เนตระกาศ (2553) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับโอกาสในการเติบโตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ วัด

รายการคงค้างที่ผิดปกติในดุลยพินิจของผู้บริหารโดยใช้รูปแบบของ Ball & Shivakumar เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ จำนวน 50 ตัวอย่าง ระหว่างปี 2544 – 2553 พบว่า กิจการที่มีโอกาสเติบโตต่ำจะมีการจัดการกำไรสูง มีการปรับแต่งผลการดำเนินการโดยการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างเพื่อให้กิจการสามารถดำรงอยู่ได้ นอกจากนี้ จันทิมา จุฬาวิทยานุกูล (2550) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วัดรายการคงค้างที่ผิดปกติในดุลยพินิจของผู้บริหารตามแนวคิด Balance Sheet Approach และ Cash Flow Based Approach เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 645 ตัวอย่าง ระหว่างปี 2548 – 2549 ซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี แต่พบความสัมพันธ์ดังกล่าวใน SET 50 ทั้งนี้ได้เสนอแนะให้ใช้กลุ่มตัวอย่างบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ MAI สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาประชากรคือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 537 บริษัท และบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวนทั้งสิ้น 142 บริษัท (ข้อมูล ณ วันที่ 28 ธันวาคม 2560) ทั้ง 7 กลุ่มอุตสาหกรรม (ไม่รวมกลุ่มธุรกิจการเงิน) ยกเว้นบริษัทที่มีวันสิ้นงวดที่ไม่ตรงกับวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี บริษัทที่มีข้อมูลตัวแปรไม่ครบถ้วน บริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูการดำเนินงาน และเนื่องจากการคำนวณ M-Score Model ต้องใช้ข้อมูลในงบการเงินเปรียบเทียบ 2 ปี จึงศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงินที่เป็นงบประจำปี 2557 – 2559 ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีแล้ว ซึ่งงานวิจัยในอดีตของ ติรนันท์ รุ่งสว่าง (2558) ได้ใช้ข้อมูลงบการเงินที่เป็นงบประจำปีและได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 238 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 44.32 ของประชากรทั้งหมด และบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 56 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 39.43 ของประชากรทั้งหมด รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 294 บริษัท ระยะเวลา 3 ปี มีข้อมูลที่ต้องเก็บรวบรวมหลังตัดข้อยกเว้นจำนวน 882 ข้อมูล รายละเอียดตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 สรุปจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอุตสาหกรรรม

	SET		MAI	
กลุ่มอุตสาหกรรม	**จำนวนประชากร**	**จำนวนกลุ่มตัวอย่าง**	**จำนวนประชากร**	**จำนวนกลุ่มตัวอย่าง**
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	49	33	10	3
สินค้าอุปโภคบริโภค	41	14	10	5
สินค้าอุตสาหกรรม	91	37	36	18
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	156	57	20	4
ทรัพยากร	51	26	13	6
บริการ	109	53	42	17
เทคโนโลยี	40	18	11	3
รวม	**537**	**238**	**142**	**56**

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานประจำปีของบริษัทตั้งแต่ปี 2557 – 2559 โดยรวบรวมข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.setsmart.com) ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้เกี่ยวข้องให้ความเชื่อถือ การสืบค้นสะดวก รวดเร็ว จัดเก็บข้อมูลโดยใช้กระดาษทำการเก็บข้อมูล ระยะเวลาเก็บข้อมูลประมาณเดือนมีนาคม 2561 – กันยายน 2561

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้แบบเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานประจำปีของบริษัท ของ สิรีนาฏ นาคเลิศ (2557) และ ปทุมพร หิรัญสาลี (2557) แบบเก็บข้อมูลมีทั้งหมด 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่

1.1 ชื่อบริษัท

1.2 ชื่อย่อ (รหัส)

1.3 ปีที่ก่อตั้ง เพื่อระบุระยะเวลาดำเนินงาน

1.4 ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม ผลศึกษาการตรวจสอบการตกแต่งกำไรโดยแบบจำลอง M-Score : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของ

จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์ (2559) พบว่า กลุ่มที่มีจำนวนดัชนีที่มีโอกาสตกแต่งกำไรมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ งานวิจัยนี้จึงได้แบ่งประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.4.1 กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง ได้แก่ หมวดธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ หมวดธุรกิจกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ หมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้างและ หมวดธุรกิจบริการรับเหมาก่อสร้าง

1.4.2 กลุ่มอุตสาหกรรมอื่น ประกอบด้วย

(1) กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม และหมวดธุรกิจการเกษตร

(2) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค ได้แก่ หมวดธุรกิจของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน หมวดธุรกิจแฟชั่น และหมวดธุรกิจของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์

(3) กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม ได้แก่ หมวดธุรกิจยานยนต์ หมวดธุรกิจบรรจุภัณฑ์ หมวดธุรกิจวัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร หมวดธุรกิจเหล็ก หมวดธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ และหมวดธุรกิจกระดาษและวัสดุการพิมพ์

(4) กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร ได้แก่ หมวดธุรกิจเหมืองแร่ และหมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค

(5) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ได้แก่ หมวดธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ หมวดธุรกิจการแพทย์ หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์ หมวดธุรกิจการท่องเที่ยวและสันทนาการ หมวดธุรกิจการพาณิชย์ และหมวดธุรกิจบริการเฉพาะกิจ

(6) กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ได้แก่ หมวดธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และหมวดธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

1.5 จำนวนสินทรัพย์รวม แยกรายปี 2557 - 2559 เพื่อระบุขนาดกิจการขนาดใหญ่หรือกิจการขนาดเล็ก

1.6 สำนักงานสอบบัญชี Big 4 หรือ Non Big 4 โดยแยกรายปี 2557 – 2559

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการเงิน โดยแยกรายปี 2557 – 2559 ซึ่งประกอบด้วย จำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี ลูกหนี้การค้า ยอดขาย ต้นทุนขาย สินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ ยอดรวมสินทรัพย์ ค่าเสื่อมราคา ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร เงินสด หนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปีปัจจุบัน ภาษีเงินได้ค้างจ่าย ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย หนี้สินไม่หมุนเวียน และหนี้สินรวม

ส่วนที่ 3 ค่า M-Score Model และค่าเฉลี่ยรายดัชนีชี้วัดความผิดปกติในงบการเงิน ค่าเฉลี่ยรายดัชนีชี้วัดความผิดปกติในงบการเงิน จำนวน 8 ดัชนี โดยแยกรายปี 2557 – 2559 ประกอบด้วย ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์ ดัชนีการเติบโตของยอดขาย ดัชนีค่าเสื่อมราคา ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ดัชนียอดรวมของรายการคงค้างต่อยอดรวมของสินทรัพย์ และดัชนีการเพิ่มขึ้น

การศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงิน โดยแบบจำลอง M-Score Model ของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish ต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ได้นำวิธีการวัดมูลค่าและการแปลผลค่าดัชนีชี้วัดความผิดปกติในงบการเงินจากงานวิจัยของจุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์ (2559) รายละเอียดตามตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 การวัดค่าตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปร	คำย่อ	วิธีที่ใช้วัดมูลค่า
ตัวแปรตาม		
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	Y	ค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี (บาท)
ตัวแปรอิสระ		
M-Score (Messod Beneish)	X1	- 4.84 + 0.92 * DSRI + 0.528 * GMI + 0.404 * AQI + 0.892 * SGI + 0.115 * DEPI – 0.172 * SGAI + 4.679 * TATA – 0.327 * LVGI
DSRI = Days' Sales in Receivable Index ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย		ลูกหนี้การค้าปีปัจจุบัน/ยอดขายปีปัจจุบัน ลูกหนี้การค้าปีก่อน/ยอดขายปีก่อน
GMI = Gross Margin Index ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น		ยอดขายปีก่อน - ต้นทุนขายปีก่อน ยอดขายปีก่อน ยอดขายปีปัจจุบัน - ต้นทุนขายปีปัจจุบัน ยอดขายปีปัจจุบัน

ตัวแปร	คำย่อ	วิธีที่ใช้วัดมูลค่า
AQI = Asset Quality Index ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์		1- สินทรัพย์หมุนเวียนปีปัจจุบัน + ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ปีปัจจุบัน ยอดรวมสินทรัพย์ปีปัจจุบัน 1- สินทรัพย์หมุนเวียนปีก่อน + ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ปีก่อน ยอดรวมสินทรัพย์ปีก่อน
SGI = Sales Growth Index ดัชนีการเติบโตของยอดขาย		ยอดขายปีปัจจุบัน ยอดขายปีก่อน
DEPI = Depreciation Index ดัชนีค่าเสื่อมราคา		ค่าเสื่อมราคาปีก่อน ค่าเสื่อมราคาปีก่อน + ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ปีก่อน ค่าเสื่อมราคาปีปัจจุบัน ค่าเสื่อมราคาปีปัจจุบัน + ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ปีปัจจุบัน
SGAI = Sales, General and Administrative expense Index ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร		ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารปีปัจจุบัน ยอดขายปีปัจจุบัน ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารปีก่อน ยอดขายปีก่อน

ตัวแปร	คำย่อ	วิธีที่ใช้วัดมูลค่า
TATA = Total Accruals to Total Assets ดัชนียอดรวมของรายการคงค้างต่อยอดรวมของสินทรัพย์		((สินทรัพย์หมุนเวียนปีปัจจุบัน - เงินสดปีปัจจุบัน) - (หนี้สินหมุนเวียนปีปัจจุบัน -หนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปีปัจจุบัน – ภาษีเงินได้ค้างจ่ายปีปัจจุบัน)) - ((สินทรัพย์หมุนเวียนปีก่อน - เงินสดปีก่อน - (หนี้สินหมุนเวียนปีก่อน - หนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปีปีก่อน - ภาษีเงินได้ค้างจ่ายปีก่อน)) - ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายปีปัจจุบัน ยอดรวมสินทรัพย์ปีปัจจุบัน
LVGI = Leverage Index ดัชนีการเพิ่มขึ้น		หนี้สินระยะยาว + หนี้สินหมุนเวียนปีปัจจุบัน รวมสินทรัพย์ปีปัจจุบัน หนี้สินระยะยาว + หนี้สินหมุนเวียนปีก่อน รวมสินทรัพย์ปีก่อน
ขนาดกิจการ	X2	สินทรัพย์รวมปีก่อน (มากกว่าค่ามัธยฐาน = กิจการขนาดใหญ่ น้อยกว่าค่ามัธยฐาน = กิจการขนาดเล็ก) (พรพรรณ ดำรงค์สุขนิวัฒน์ และ ปัญญา อิสระวรวาณิช, 2556)
ระยะเวลาดำเนินงาน	X3	จำนวนปีที่ก่อตั้ง (ปทุมพร หิรัญสาลี ,2557)
ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม	X4	0 = กลุ่มอุตสาหกรรมอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 1 = กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์, 2559)
ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี	X5	0 = Non Big 4 1 = สำนักงานสอบบัญชี Big 4 (ชุติมา อวยผล, 2548)

ค่าที่ได้ในแต่ละดัชนีนำมาแปลผลได้ ดังนี้

1. DSRI =Days' Sales in Index ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย

ผลการคำนวณดัชนีมีค่ามากกว่า 1 หมายความถึงระยะเวลาในการเก็บหนี้ที่เพิ่มขึ้น หรือผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการให้สินเชื่อเพื่อกระตุ้นยอดขาย การแสดงรายได้สูงเกินจริง เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

2. GMI = Gross Margin Index ดัชนีกำไรขั้นต้น

ผลการคำนวณดัชนีมีค่ามากกว่า 1 หมายความถึง ความสามารถในการทำกำไรขั้นต้นลดลง เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

3. AQI = Asset Quality Index ดัชนีวัดคุณภาพสินทรัพย์

ผลการคำนวณดัชนีมีค่ามากกว่า 1 หมายความถึง การใช้สินทรัพย์เพิ่มขึ้น เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

4. SGI = Sales Growth Index ดัชนีวัดการเจริญเติบโตของยอดขาย

ผลการคำนวณดัชนีมีค่ามากกว่า 1 หมายความถึง การเพิ่มขึ้นของยอดขาย เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

5. DEPI = Depreciation Index ดัชนีค่าเสื่อมราคา

ผลการคำนวณดัชนีมีค่ามากกว่า 1 หมายความถึง การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบันทึกบัญชี วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา การขยายกิจการ เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

6. SGAI = Sales, General and administrative Expense Index ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

ผลการคำนวณดัชนีมีค่ามากกว่า 1 หมายความถึง ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเพิ่มขึ้น หรือค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารที่เพิ่มโดยไม่สัมพันธ์กับยอดขายที่ไม่เพิ่ม เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

7. TATA = Total Accruals to Total Assets ยอดรวมของรายการคงค้างต่อยอดรวมของสินทรัพย์

ผลการคำนวณดัชนีมีค่ามากกว่า 1 หมายความถึง รายการคงค้างที่เพิ่มขึ้น เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

8. LVGI = Leverage Index ดัชนีการเพิ่มขึ้น

ผลการคำนวณดัชนีมีค่ามากกว่า 1 หมายความถึง ภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้น เป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหารหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีเพื่อลดต้นทุนของเงินทุน เป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไร

สูตรการคำนวณแบบจำลอง M-Score Model ของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish นำค่าทั้ง 8 ดัชนีมาแทนค่าในสูตรการคำนวณ ดังนี้

M-Score = - 4.84 + 0.92 * DSRI + 0.528 * GMI + 0.404 * AQI + 0.892 * SGI + 0.115 * DEPI – 0.172 * SGAI + 4.679 * TATA – 0.327 * LVGI

การแปลผลค่า M – Score Model จากงานวิจัยของ Beneish (1999), Tarjo and Herawati (2015) และ จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์ (2559) เป็นดังนี้

ค่า M- Score ที่มากกว่า -2.22 (> - 2.22) เป็นกลุ่มตกแต่งกำไร

ค่า M- Score ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ -2.22 ($\leq$ - 2.22) เป็นกลุ่มไม่ตกแต่งกำไร

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินโดยแบบจำลอง M-Score Model ของ Beneish และใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินโดยแบบจำลอง M-Score Model ของ Beneish ต่อค่าธรรมเนียมสอบบัญชี โดยมีสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$\text{Model} \quad Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \varepsilon$$

โดยที่ Y = ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

X_1 = ค่า M-Score Model ของ Beneish

X_2 = ขนาดกิจการ

X_3 = ระยะเวลาดำเนินงาน

X_4 = ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม

X_5 = ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี

ε = ค่าความคลาดเคลื่อน

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI เปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยจัดเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานประจำปี 2557 - 2559 ของบริษัทใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม (ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน) จำนวน 294 บริษัท ประกอบด้วย บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 238 บริษัท และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 56 บริษัท โดยใช้แบบเก็บข้อมูลซึ่งมีทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชื่อบริษัท ชื่อย่อ (รหัส) ปีที่ก่อตั้ง ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม จำนวนสินทรัพย์รวม และประเภทสำนักงานสอบบัญชี ส่วนที่ 2 ข้อมูลการเงิน แยกรายปี 2557 – 2559 ประกอบด้วย จำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี ลูกหนี้การค้า ยอดขาย ต้นทุนขาย สินทรัพย์หมุนเวียน ที่ดินอาคารและอุปกรณ์ ยอดรวมสินทรัพย์ ค่าเสื่อมราคา ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร เงินสด หนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปีปัจจุบัน ภาษีเงินได้ค้างจ่าย ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย หนี้สินไม่หมุนเวียน และหนี้สินรวม และส่วนที่ 3 ค่า M-Score Model และค่าเฉลี่ยรายดัชนีชี้วัดความผิดปกติในงบการเงินจำนวน 8 ดัชนี แยกรายปี 2557 – 2559 ประกอบด้วย ดัชนีลูกหนี้การค้าต่อยอดขาย ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น ดัชนีคุณภาพสินทรัพย์ ดัชนีการเติบโตของยอดขาย ดัชนีค่าเสื่อมราคา ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ดัชนียอดรวมของรายการคงค้างต่อยอดรวมของสินทรัพย์ และดัชนีการเพิ่มขึ้น

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI และการเปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI ได้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินโดยแบบจำลอง M-Score Model ของศาสตราจารย์ Messod D. Beneish ต่อค่าธรรมเนียมสอบบัญชี ซึ่งจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามลำดับ ดังนี้

4.1 ระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

4.2 การเปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับ ตลาดหลักทรัพย์ MAI

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI

4.4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI

ในการศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 238 บริษัท และบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 56 บริษัท รวม 294 บริษัท แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด ซึ่งผลการศึกษาปรากฏตามรูปภาพที่ 4.1 และ 4.2

รูปภาพที่ 4.1 ระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ตลาดหลักทรัพย์ MAI และภาพรวมของตลาด

รูปภาพที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI และภาพรวมของตลาด ซึ่งพบว่า

ระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีค่าเฉลี่ยปี 2557 เท่ากับ -1.76 (สูงสุดเท่ากับ 20.65 ต่ำสุดเท่ากับ -42.21) ค่าเฉลี่ยปี 2558 เท่ากับ .22 (สูงสุดเท่ากับ 75.69 ต่ำสุดเท่ากับ -10.69) ค่าเฉลี่ยปี 2559 เท่ากับ -1.43 (สูงสุดเท่ากับ 150.8 ต่ำสุดเท่ากับ -60.62) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่คงที่ มีระดับเพิ่มขึ้นและลดลง โดยปี 2557 เท่ากับ -1.7649 ปี 2558 เพิ่มขึ้นเป็น .2165 และลดลงเป็น -1.4341 ในปี 2559 ระดับการทุจริตในงบการเงินที่เพิ่มขึ้นและลดลงดังกล่าวสอดคล้องกับการขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในแต่ละปีในกรณีบริษัทจดทะเบียนไม่ส่งงบการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินหรือไม่ให้ความเชื่อมั่นต่องบการเงิน และกรณี ก.ล.ต.สั่งให้แก้ไขงบการเงิน กล่าวคือ ก.ล.ต.ขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP ตามกรณีข้างต้นสำหรับงบการเงินปี 2557 จำนวน 16 บริษัท ปี 2558

จำนวน 18 บริษัท และปี 2559 จำนวน 13 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2559) รายละเอียดตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ถูกขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP งบการเงินปี 2557 – 2559 ในกรณีต่าง ๆ

การขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP	รายชื่อบริษัท		
	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
ไม่ส่งงบการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด	ASCON, CEN, GIS, GSTEL, PLE, PRO, MSC, SCAN, SINGHA, SMC, STHAI, THL, TUCC, YNP	ASCON, AI, AQ, BUI, MILL, NWR, SUPER, TUCC, PRO, SCAN, SINGHA, SMC, YNP, CEI,	APCS, AQ, BUI, IEC, IFEC, KC, NUSA, POLAR, SPACK, TCJ, TUCC
ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน	AI	BRC	BRC, SSI
ผู้สอบบัญชีไม่ให้ความเชื่อมั่นต่องบการเงิน	-	EMC, PAE, TT&T	-
ก.ล.ต.มีคำสั่งให้แก้ไขงบการเงิน	EIC	-	-
รวม (บริษัท)	16	18	13

และเนื่องจากค่า M- Score ที่มากกว่า -2.22 (> - 2.22) เป็นกลุ่มตกแต่งกำไรและค่า M- Score ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ -2.22 (< - 2.22) เป็นกลุ่มไม่ตกแต่งกำไร อาจกล่าวได้ว่า ในภาพรวมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการตกแต่งกำไรในปี 2557 – 2559

ระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีค่าเฉลี่ยปี 2557 เท่ากับ -1.09 (สูงสุดเท่ากับ 17.89 ต่ำสุดเท่ากับ

-7.42) ค่าเฉลี่ยปี 2558 เท่ากับ -1.90 (สูงสุดเท่ากับ 8.78 ต่ำสุดเท่ากับ -3.89) ค่าเฉลี่ยปี 2559 เท่ากับ -2.06 (สูงสุดเท่ากับ 58.55 ต่ำสุดเท่ากับ -46.79) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ได้ลดลงต่อเนื่อง ระดับการทุจริตในงบการเงินที่ลดลงดังกล่าวสอดคล้องกับการขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในแต่ละปีในกรณีบริษัทจดทะเบียนไม่ส่งงบการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินหรือไม่ให้ความเชื่อมั่นต่องบการเงิน และกรณี ก.ล.ต.สั่งให้แก้ไขงบการเงิน กล่าวคือ ก.ล.ต.ขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP ตามกรณีข้างต้นสำหรับงบการเงินปี 2557 จำนวน 5 บริษัท ปี 2558 จำนวน 5 บริษัท และปี 2559 จำนวน 4 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2559) รายละเอียดตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ที่ถูกขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP งบการเงินปี 2557 – 2559 ในกรณีต่าง ๆ

การขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP	รายชื่อบริษัท		
	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559
ไม่ส่งงบการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด	ADAM, AIE, LVT, CIG,	UMS, LVT, ADAM, AIE	CHUO, FC, LVT, UBIS
ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงิน	AIE	-	-
ผู้สอบบัญชีไม่ให้ความเชื่อมั่นต่องบการเงิน	-	CIG	-
รวม (บริษัท)	5	5	4

และเนื่องจากค่า M- Score ที่มากกว่า -2.22 (> - 2.22) เป็นกลุ่มตกแต่งกำไร และค่า M- Score ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ -2.22 (< - 2.22) เป็นกลุ่มไม่ตกแต่งกำไร อาจกล่าวได้ว่า ในภาพรวมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีการตกแต่งกำไรในปี 2557 – 2559 แต่มีแนวโน้มการตกแต่งกำไรที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

ระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 ในภาพรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI มีค่าเฉลี่ยปี 2557 เท่ากับ -1.6368 ค่าเฉลี่ยปี 2558 เท่ากับ -.1883 และค่าเฉลี่ยปี 2559 เท่ากับ -1.5545

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI มีระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 มากกว่า -2.22 ซึ่งสอดคล้องกับการขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกรณีบริษัทจดทะเบียนไม่ส่งงบการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินหรือไม่ให้ความเชื่อมั่นต่องบการเงิน และเนื่องจาก ค่า M- Score ที่มากกว่า -2.22 (> -2.22) เป็นกลุ่มตกแต่งกำไรและค่า M- Score ที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ -2.22 (< - 2.22) เป็นกลุ่มไม่ตกแต่งกำไร อาจกล่าวได้ว่า ในภาพรวมบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI มีการตกแต่งกำไรในปี 2557 – 2559

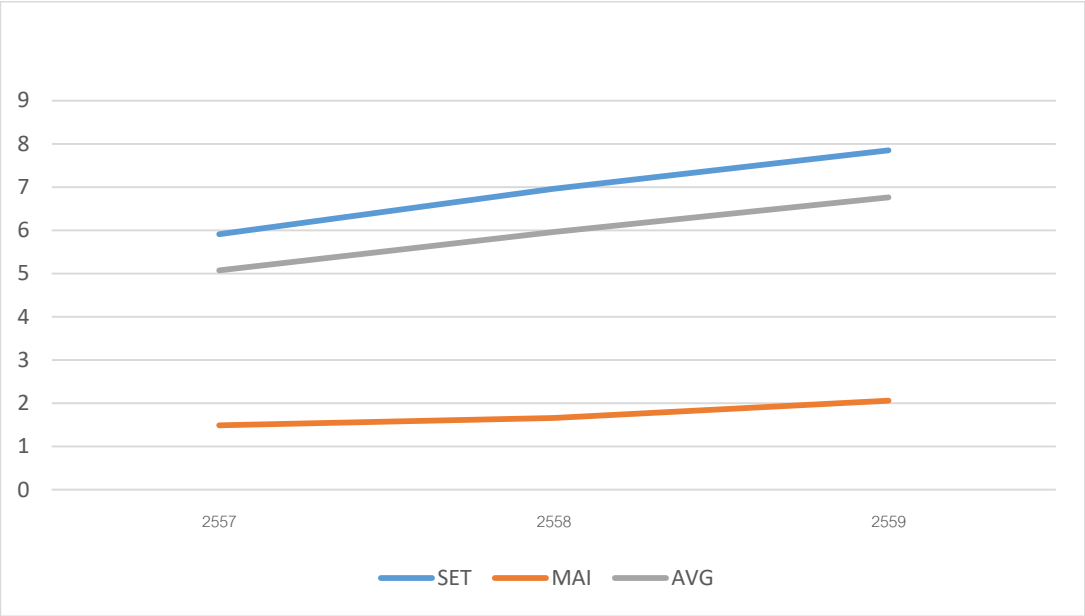

รูปภาพที่ 4.2 ระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ตลาดหลักทรัพย์ MAI และภาพรวมของตลาด

รูปภาพที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI และภาพรวมของตลาด ซึ่งพบว่า ระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีค่าเฉลี่ยปี 2557 เท่ากับ 5.91 ล้านบาท (สูงสุดเท่ากับ 166 ล้านบาท ต่ำสุดเท่ากับ 0.54 ล้านบาท) ค่าเฉลี่ยปี 2558 เท่ากับ 6.96 ล้านบาท (สูงสุดเท่ากับ 177 ล้านบาท ต่ำสุดเท่ากับ 0.58 ล้านบาท) ค่าเฉลี่ย

ปี 2559 เท่ากับ 7.85 ล้านบาท (สูงสุดเท่ากับ 177.07 ล้านบาท ต่ำสุดเท่ากับ 0.64 ล้านบาท) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2557 – 2559 มีระดับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

ระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีค่าเฉลี่ยปี 2557 เท่ากับ 1.49 ล้านบาท (สูงสุดเท่ากับ 3.8 ล้านบาท ต่ำสุดเท่ากับ 0.49 ล้านบาท) ค่าเฉลี่ยปี 2558 เท่ากับ 1.66 ล้านบาท (สูงสุดเท่ากับ 5.12 ล้านบาท ต่ำสุดเท่ากับ 0.5 ล้านบาท) ค่าเฉลี่ยปี 2559 เท่ากับ 2.06 ล้านบาท สูงสุดเท่ากับ 5.37 ล้านบาท ต่ำสุดเท่ากับ 0.54 ล้านบาท) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ปี 2557 – 2559 มีระดับเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

ระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ปี 2557 – 2559 ในภาพรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI มีค่าเฉลี่ยปี 2557 เท่ากับ 5.07 ล้านบาท ค่าเฉลี่ยปี 2558 เท่ากับ 5.96 ล้านบาท ค่าเฉลี่ยปี 2559 เท่ากับ 6.76 ล้านบาท ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI ปี 2557 – 2559 มีระดับเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี

4.2 การเปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับตลาดหลักทรัพย์ MAI

ในการเปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 238 บริษัท และบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 56 บริษัท รวม 294 บริษัท เป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่าง กรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน คือ การทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ระยะเวลาดำเนินงาน ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสำหรับ 2 กลุ่มตัวอย่าง กรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน

ตัวแปร	Market	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	P- value
M-Score	SET	238	-.99	4.95	-.992	.322
	MAI	56	-1.68	3.49		
Audit Fees	SET	238	6.91	17.40	-2.221	.027*
	MAI	56	1.74	.90		
ระยะเวลาดำเนินงาน	SET	238	31.52	15.67	-4.852	.000**
	MAI	56	20.82	10.55		

*นัยสำคัญที่ระดับ 0.05, **นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระยะเวลาดำเนินงาน ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แยกการวิเคราะห์รายตัวแปรได้ดังนี้

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแตกต่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI กล่าวคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเป็นจำนวนที่สูงกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีทุนชำระแล้วหลัง IPO ตั้งแต่ 300 ล้านบาทขึ้นไป มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่มีความซับซ้อนและมีปริมาณรายการค้าจำนวนมาก มีความจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบด้านสารสนเทศ จึงมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเฉลี่ยเท่ากับ 6.91 ล้านบาท ในขณะที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI เป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก มีทุนชำระแล้วหลัง IPO ไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาท มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่มีความซับซ้อน ปริมาณรายการค้าและการใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบด้าน

สารสนเทศที่น้อยกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเฉลี่ยเท่ากับ 1.74 ล้านบาท (Sig = 0.027*)

ระยะเวลาดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแตกต่างจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ MAI กล่าวคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีระยะเวลาดำเนินงานนานกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่ก่อตั้งก่อนปี 2534 ซึ่งเป็นปีที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดดำเนินการ โดยมีระยะเวลาดำเนินงานเฉลี่ยเท่ากับ 31.52 ปี (หากก่อตั้งในปีที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดดำเนินการจะมีระยะเวลาดำเนินงานเท่ากับ 25 ปี) สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ซึ่งเป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กส่วนใหญ่ก่อตั้งหลังจากปี 2534 จึงมีระยะเวลาดำเนินงานเฉลี่ยเท่ากับ 20.82 ปี (Sig = 0.000**)

ทั้งนี้ไม่พบความแตกต่างของค่า M-Score ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI

4.3.1 การทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปร (Correlation)

ในการทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปรที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ ได้ใช้วิธีทางสถิติ คือ การหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) โดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การทดสอบหาค่าสหสัมพันธ์ตัวแปร

ตัวแปร	Y	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	VIF
Y	1	-.012	.240**	-.008	-.038	.096	
X_1		1	.056	-.074	.263**	.012	1.082
X_2			1	-.029	.096	.177**	1.046
X_3				1	.009	-.001	1.007
X_4					1	-.038	1.087
X_5						1	1.036

** นัยสำคัญที่ระดับ 0.01 level (2-tailed).

โดยที่ Y = ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

X_1 = ค่า M-Score Model

X_2 = ขนาดกิจการ

X_3 = ระยะเวลาดำเนินงาน

X_4 = ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม

X_5 = ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับต่ำ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 คือ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีกับขนาดกิจการ ค่า M-Score กับประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม และขนาดกิจการกับประเภทสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.240 0.263 และ 0.177 ตามลำดับ

สำหรับตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางลบ คือ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีกับค่า M-Score ระยะเวลาดำเนินงาน ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.012 , -.008 , -.038 ตามลำดับ ค่า M-Score กับระยะเวลาดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.074 ขนาดกิจการกับระยะเวลาดำเนินงาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.029 ระยะเวลากับประเภทสำนักงานสอบบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.001 ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมกับประเภทของสำนักงานสอบบัญชีมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.038

เนื่องจากตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเอง หากตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กันเองจะเรียกว่า Multicolinearity ในการตรวจสอบความสัมพันธ์กันเอง ได้นำค่า Variance Inflation Factor (VIF) มาใช้ โดยค่า VIF จะต้องน้อยกว่า 10 พิจารณาจากตารางที่ 4.4 พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษามีค่า Variance Inflation Factor (VIF) ระหว่าง 1.007 ถึง 1.087 ซึ่งน้อยกว่า 10 ทั้งนี้สามารถสรุปผลการทดสอบตามตารางที่ 4.4 ได้ว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาในครั้งนี้มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ จึงมีความอิสระซึ่งกันและกัน สามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้

4.3.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เนื่องจากมีตัวแปรพยากรณ์มากกว่า 2 ตัว ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	SET		MAI		TOTAL	
	β	t(Sig)	β	t(Sig)	β	t(Sig)
ค่าคงที่ (Constant)		1.491(.137)		4.102(.000***)		.665(.506)
M-Score	-.025	-.379(.705)	.089	.607(.547)	-.011	-.192(.848)
ขนาดกิจการ	.279	4.231(.000***)	.407	3.131(.003***)	.237	4.061(.000***)
ระยะเวลาดำเนินงาน	-.051	-.801(.424)	-.117	-.881(.382)	-.002	-.033(.974)
กลุ่มอุตสาหกรรม	-.095	-1.452(.148)	-.012	-.079(.937)	-.056	-.937(.350)
สำนักงานสอบบัญชี	.002	.038(.970)	.226	1.791(.079*)	.052	.903(.367)
R^2		0.083		0.246		0.064
Adjust R^2		0.063		0.17		0.048
F - value		4.188(.001***)		3.259(.013***)		3.949(.002***)

*นัยสำคัญที่ระดับ 0.10, **นัยสำคัญที่ระดับ 0.05, ***นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี โดยมีสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$\text{Model} \quad Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \varepsilon$$

โดยที่ Y = ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

X_1 = ค่า M-Score

X_2 = ขนาดกิจการ

X_3 = ระยะเวลาดำเนินงาน

X_4 = ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม

X_5 = ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี

ε = ค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการศึกษาในภาพรวมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI พบว่า ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 (sig = 0.000***) กล่าวคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ขนาดใหญ่ จ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ขนาดเล็ก ทั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ของค่า M-Score ระยะเวลาดำเนินงาน และประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ตามตารางที่ 4.5 สามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาแยกเป็นรายตลาด ดังนี้

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 (sig = 0.000***) กล่าวคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เป็นกิจการขนาดใหญ่จ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่ากิจการขนาดเล็กที่อยู่ในตลาดเดียวกัน แต่ไม่พบว่า M-Score ระยะเวลาดำเนินงาน กลุ่มอุตสาหกรรม และสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี กรณีไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง M-Score กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี อาจเป็นเพราะว่าการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในประเทศไทยไม่ได้นำค่า M-Score มาพิจารณาด้วย

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI พบว่า ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 (sig = 0.003***) และสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.10 (sig = 0.079*) กล่าวคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ที่เป็นกิจการขนาดใหญ่จ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่ากิจการขนาดเล็กที่อยู่ในตลาดเดียวกัน นอกจากนี้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่บริษัทต้องจ่ายขึ้นอยู่กับประเภทของสำนักงานสอบบัญชีที่เลือกใช้ด้วยว่าเป็นสำนักงานสอบบัญชี Big 4 หรือ Non Big 4 แต่ผลการศึกษาไม่พบว่า M-Score ระยะเวลาดำเนินงาน และกลุ่มอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

4.4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์

MAI โดยใช้แบบเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานประจำปี 2557 – 2559 ของบริษัทใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม (ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน) จำนวน 294 บริษัท ซึ่งประกอบด้วย บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 238 บริษัท และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 56 บริษัท สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ตามตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แสดงผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐาน	ผลการศึกษา
H 1	ระดับการทุจริตในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI ไม่แตกต่างกัน	ยอมรับ
H 2	ค่าธรรมเนียมสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI แตกต่างกัน	ยอมรับ
H 3	การทุจริตในงบการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	ปฏิเสธ

บทที่ 5
สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI เปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยจัดเก็บข้อมูลทั่วไปและข้อมูลการเงิน ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานประจำปี 2557 – 2559 ของบริษัทใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม (ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน) จำนวน 294 บริษัท ประกอบด้วย บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 238 บริษัท และบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จำนวน 56 บริษัท จากนั้นนำมาคำนวณเพื่อหาค่า M-Score และค่าเฉลี่ยรายดัชนีชี้วัดความผิดปกติในงบการเงินจำนวน 8 ดัชนี

ข้อมูลข้างต้นที่จัดเก็บแล้วได้นำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และเปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยใช้ Independent Samples Test ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม รวมถึงหาค่าสหสัมพันธ์โดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อการหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ความเป็นอิสระซึ่งกันและกัน จากนั้นนำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ซึ่งจะสรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะในบทที่ 5 ดังนี้

5.1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อในอนาคต

5.1 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การสรุปผล อภิปรายการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI สามารถนำเสนอตามวัตถุประสงค์การศึกษาและสมมติฐานดังนี้

5.1.1 ระดับการทุจริตในงบการเงินและระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI

ระดับการทุจริตในงบการเงิน

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 -2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีค่าเฉลี่ย มากกว่า -2.22 แต่เป็นระดับไม่คงที่โดยเพิ่มขึ้นในปี 2558 และลดลงในปี 2559 ระดับการทุจริตในงบการเงินที่มีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลงดังกล่าวสอดคล้องกับการขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในแต่ละปีในกรณีบริษัทจดทะเบียนไม่ส่งงบการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินหรือไม่ให้ความเชื่อมั่นต่องบการเงิน และกรณี ก.ล.ต.สั่งให้แก้ไขงบการเงิน การที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ที่มากกว่า -2.22 ซึ่งเป็นสัญญาณการตกแต่งกำไรในงบการเงินนั้น อาจเนื่องมาจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยถือเป็นกิจการขนาดใหญ่ ย่อมได้รับแรงกดดันหรือได้รับความสนใจจากนักลงทุน หน่วยกำกับหรือแม้แต่นักวิเคราะห์ทางการเงิน เกี่ยวกับตัวเลขที่แสดงอยู่ในงบการเงินของกิจการ จึงมีการตกแต่งกำไร (Barton & Simko, 2002 ; Degeorge et al.,1999)

สำหรับระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีค่าเฉลี่ยมากกว่า -2.22 แต่เป็นระดับที่มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ อาจเนื่องมาจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีโอกาสเติบโตสูงเนื่องจากได้รับประโยชน์จากนโยบายภาครัฐที่ต้องการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs มีการ

ออกมาตรการการเงินการคลังที่สำคัญ ๆ เช่น การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับผู้ประกอบการ SMEs ตั้งแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2558 จนถึงรอบระยะเวลาบัญชีวันที่ 31 ธันวาคม 2559 การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ในอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักที่จดทะเบียนพาณิชย์ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2558 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2559 เป็นเวลา 5 รอบระยะเวลาบัญชีต่อเนื่องกัน สอดคล้องกับสุคนธ์ทิพย์ เนตระกาศ (2553) ที่พบว่า กิจการที่มีโอกาสเติบโตต่ำจะมีการจัดการกำไรสูง มีการปรับแต่งผลการดำเนินการโดยการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างเพื่อให้กิจการสามารถดำรงอยู่ได้ เนื่องจากระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ที่มากกว่า -2.22 เป็นสัญญาณการตกแต่งกำไรในงบการเงิน จึงอาจกล่าวได้ว่า ในภาพรวมงบการเงิน ปี 2557-2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI มีการตกแต่งกำไร แต่เป็นการตกแต่งกำไรที่มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ เฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI เท่านั้น

ระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ผลการศึกษาพบว่า ระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ปี 2557 – 2559 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกปี อาจเนื่องมาจากมีความเสี่ยงทางธุรกิจและความเสี่ยงในรายงานการเงิน ทำให้ผู้สอบบัญชีต้องตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น (Bell & Shackelford, 2001 ; Charles & Sharp, 2010 ; Griffin et al., 2008) ซึ่งแย้งกับ Rusmanto & Waworuntu (2015) ที่เห็นว่าสินทรัพย์ (ขนาดบริษัท) มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชี สำหรับผลกำไรและความซับซ้อนของธุรกิจ จำนวนบริษัทย่อยฯ มิได้มีผลต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชีแต่อย่างใด อนึ่งการเลือกใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชี Big 4 หรือ Non Big 4 ไม่ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

5.1.2 เปรียบเทียบระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI

ในการศึกษาระดับการทุจริตในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับตลาดหลักทรัพย์ MAI ได้นำตัวแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ The Beneish M-Score Model (1999) มาตรวจสอบการตกแต่งกำไรในงบการเงิน ซึ่งตัวแบบดังกล่าวได้กำหนดค่าระดับการทุจริตในงบการเงิน (ค่า M-Score) ที่มากกว่า -2.22 เป็นสัญญาณการตกแต่งกำไรในงบการเงิน การศึกษาครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานว่า

H 1 : ระดับการทุจริตในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ปี 2557 – 2559 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีค่ามากกว่า -2.22 อันเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่ามีการตกแต่งกำไร ระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ดังกล่าวไม่มีความแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน H 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ส่วนใหญ่จะจ้างตัวแทนมาบริหารงานเนื่องจากเจ้าของไม่สามารถบริหารงานเองได้ โดยตัวแทนจะต้องบริหารงานให้เป็นไปตามเป้าหมายจึงจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทน เช่น เงินเดือน โบนัส หากตัวแทนไม่สามารถบริหารงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ตัวแทนย่อมต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นแรงกดดันให้ตัวแทนกระทำการตกแต่งกำไรในงบการเงินโดยมุ่งประโยชน์ของตนมากกว่าผู้มีส่วนได้เสียในบริษัท ดังนั้น ระดับการทุจริตในงบการเงินซึ่งเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่าการตกแต่งกำไรยังคงมีอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI สอดคล้องกับการที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยขึ้นเครื่องหมาย SP และ NP ให้แก่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ในกรณีบริษัทจดทะเบียนไม่ส่งงบการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินหรือไม่ให้ความเชื่อมั่นต่องบการเงิน และกรณี ก.ล.ต.สั่งให้แก้ไขงบการเงิน อาจสรุปได้ว่า เทคนิค M-Score Model ของ Beneish (1999) สามารถตรวจการฉ้อโกงทางการเงินได้ (จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์, 2559 ; Omar et al., 2014 ; Tarjo & Herawati, 2015) อนึ่ง อัตราส่วนทางการเงินสามารถระบุการฉ้อโกงในงบการเงิน ซึ่งผู้ใช้งบการเงินภายนอกสามารถวิเคราะห์ข้อมูลในงบการเงินโดยใช้อัตราส่วนทางการเงินเพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนหรือเพื่อประกอบการประเมินผลการดำเนินงานของบริษัท (Kanapickienė & Grundienė , 2015)

H 2 : ระดับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI แตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (Sig = 0.027*) โดยค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Audit Fees) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสูงกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศ

ไทยเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีทุนชำระแล้วหลัง IPO ตั้งแต่ 300 ล้านบาทขึ้นไป มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่มีความซับซ้อนและมีปริมาณรายการค้าจำนวนมาก อาจมีความจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบด้านสารสนเทศมากกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI กอปรกับเพื่อให้ได้รับความเชื่อมั่นและการยอมรับจากนักลงทุนตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่เลือกใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี Big 4 สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้ล้วนส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแตกต่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยมีจำนวนค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงกว่า จึงยอมรับสมมติฐาน H 2 สอดคล้องกับ Zhang (2016) และ Vu (2012) ที่พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าสอบบัญชี โดยสำนักงานสอบบัญชี Big 4 คิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงกว่าสำนักงานสอบบัญชี Non Big 4 และขนาดของงานตรวจสอบมีความสัมพันธ์อย่างมีสาระสำคัญกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี (Che-Ahmad & Houghton ,1996)

นอกจากนี้ยังพบว่า ระยะเวลาดำเนินงานระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (Sig = 0.000**) โดยระยะเวลาดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมากกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ความแตกต่างดังกล่าวมีสาเหตุจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่ก่อตั้งก่อนปี 2534 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเปิดดำเนินการเมื่อปี 2534) แต่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ซึ่งเป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ก่อตั้งหลังจากปี 2534 (ตลาดหลักทรัพย์ MAI เปิดดำเนินการเมื่อปี 2542)

5.1.3 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี มีตัวแปรพยากรณ์อีก 4 ตัวแปร คือ ขนาดกิจการ ระยะเวลาดำเนินงาน ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมและประเภทของสำนักงานสอบบัญชี โดยตั้งสมมติฐานว่า

H 3 : การทุจริตในงบการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

ผลการศึกษาไม่พบว่า การทุจริตในงบการเงิน (ค่า M-Score) มีความสัมพันธ์กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี จึงปฏิเสธสมมติฐาน H 3 สอดคล้องกับ Tahir and Paino (2012) ที่พบว่า การตรวจสอบการทุจริตไม่มีผลกระทบต่อค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และ Lim et al.

(2014) เห็นว่า ความสามารถในการทำกำไรไม่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อค่าสอบบัญชี ทั้งนี้ จันทิมา จุฬาวิทยานุกูล (2550) ก็ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไร (วัดรายการคงค้างที่ผิดปกติในดุลยพินิจของผู้บริหารตามแนวคิด Balance Sheet Approach และ Cash Flow Based Approach) กับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเช่นกัน กรณีไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี อาจเป็นเพราะการกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในประเทศไทยไม่ได้นำค่า M-Score มาพิจารณาด้วย โดย Zhang (2016) พบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีภายใต้สภาพแวดล้อมของสถาบันพิเศษของจีน และ Tarjo & Herawati (2015) สามารถใช้ Beneish M-score โมเดล ตรวจจับการฉ้อโกงทางการเงินของบริษัทที่ออกโดยหน่วยงานกำกับดูแลตลาดทุนหรือผู้ให้บริการด้านการเงิน (FSA)

สำหรับการศึกษาในประเทศไทย วศินี ธรรมศิริ และนภมณี เตพละกุล (2559) พบว่า จำนวนครั้งของการแก้ไขงบการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อค่าธรรมเนียมสอบบัญชี และความสัมพันธ์นี้จะเพิ่มมากขึ้นเมื่อมีการแก้ไขงบการเงินที่มีข้อผิดพลาดเกี่ยวข้องกับการทุจริต กอปรกับสภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ข้อ 29 ให้กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนในการให้บริการวิชาชีพบัญชีโดยคำนึงถึง ลักษณะ ความเสี่ยง ความซับซ้อนและปริมาณของงานที่ให้บริการหรือมีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาชีพบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) จึงไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในการศึกษาครั้งนี้ อนึ่ง การกำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนในการให้บริการวิชาชีพบัญชีตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีดังกล่าวสอดคล้องกับ Bell et al. (2001) Charles et al. (2010) Tahir and Paino (2013) ที่พบว่า ความเสี่ยงทางธุรกิจ ความเสี่ยงในการรายงานทางการเงิน (ความเสี่ยงจากการรายงานข้อมูลที่ผิดหรือหลอกลวง) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับโครงสร้างของค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี เนื่องจากความเสี่ยงทางธุรกิจของลูกค้าส่งผลให้ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจของผู้สอบบัญชีเพิ่มขึ้น อาจส่งผลต่อชื่อเสียงของผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบบัญชีอย่างมืออาชีพ จำเป็นต้องเพิ่มจำนวนชั่วโมงการตรวจสอบเพื่อหลีกเลี่ยงความสูญเสีย ค่าธรรมเนียมการตรวจสอบจึงเพิ่มขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ขนาดกิจการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 (sig = 0.000***, 0.003***) กล่าวคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์

MAI ที่เป็นกิจการขนาดใหญ่ จ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสูงกว่ากิจการขนาดเล็กที่อยู่ในตลาดเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าบริษัทขนาดใหญ่ มีลักษณะการประกอบธุรกิจที่มีความซับซ้อนและมีปริมาณรายการค้าจำนวนมาก มีความจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบด้านสารสนเทศ ทรัพยากรในการตรวจสอบที่เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีเพิ่มขึ้นด้วย สอดคล้องกับพรพรรณ ดำรงสุขนิวัฒน์ และปัญญา อิสระวรวาณิช (2556) Che Ahmad & Houghton (1996) Lim et al., (2014) Naser & Nuseibeh (2008) Vu (2012) และ Zhang (2016) ที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างปัจจัยคุณลักษณะงานตรวจสอบบัญชี (ขนาดสำนักงานสอบบัญชี Big 4 /Non Big 4) และคุณลักษณะกิจการ (ขนาดของกิจการ ขนาดของงานตรวจสอบ ประเภทอุตสาหกรรม ความซับซ้อนของกิจการ) ต่อการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชี

เนื่องจากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ได้กำหนดประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ในการศึกษาพบว่า การทุจริตในงบการเงิน (ค่า M-Score) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 อาจกล่าวได้ว่า M-Score สามารถระบุกลุ่มที่มีการตกแต่งกำไร สอดคล้องกับจุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์ (2559) ที่พบว่าอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างเป็นกลุ่มที่มีจำนวนดัชนีที่มีโอกาสตกแต่งกำไรมากที่สุด และพรพรรณ ดำรงสุขนิวัฒน์ และปัญญา อิสระวรวาณิช (2556) พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของกิจการกับการตกแต่งกำไรของกิจการในอุตสาหกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

อนึ่ง การศึกษาครั้งนี้พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างสำนักงานสอบบัญชีกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในตลาดหลักทรัพย์ MAI อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 0.10 (sig = 0.079*) กล่าวคือ การจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ MAI ขึ้นอยู่กับประเภทของสำนักงานสอบบัญชีที่เลือกใช้บริการด้วยว่าเป็นสำนักงานสอบบัญชี Big 4 หรือ Non Big 4 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ MAI เป็นบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็ก ระยะเวลาดำเนินการไม่มาก การดำเนินธุรกิจภายใต้สภาวการณ์การแข่งขันที่รุนแรงในกลุ่มอุตสาหกรรม ตลอดจนต้องเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอนในอนาคตอันใกล้ อาจเป็นความเสี่ยงทางธุรกิจได้ หากสำนักงานสอบบัญชี Big 4 ต้องให้บริการงานสอบบัญชีแก่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงกว่าสำนักงานสอบบัญชี Non Big 4 เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจสอบ

บัญชีและเพื่อรักษาชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชี Big 4 สอดคล้องกับ Zhang (2016) ที่พบว่าสำนักงานสอบบัญชี Big 4 คิดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีที่สูงกว่าสำนักงานสอบบัญชี Non Big 4

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAIใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม (ยกเว้นกลุ่มธุรกิจการเงิน) โดยจัดเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานประจำปี 2557 – 2559 จากนั้นนำมาคำนวณและวิเคราะห์ทางสถิติ การศึกษาดังกล่าวได้รับประโยชน์ดังนี้

ประโยชน์เชิงทฤษฎี

การศึกษาการทุจริตในงบการเงินครั้งนี้เป็นการทดสอบทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ของ Jensen และ Meckling ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวการกับตัวแทน การขัดแย้งในผลประโยชน์และปัญหาตัวแทน โดยปรากฏผลการศึกษาว่า ระดับการทุจริตในงบการเงิน (M-Score) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ MAI ปี 2557 -2559 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย มากกว่า -2.22 อันแสดงถึงสัญญาณการตกแต่งกำไร นอกจากนี้ยังพบว่าค่า M-Score มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม ผลการศึกษานี้ได้สนับสนุนทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ของ Jensen และ Meckling ว่า ตัวการไม่สามารถบริหารงานเองได้ จำเป็นต้องจ้างตัวแทนมาช่วยบริหารงาน โดยตัวการเป็นผู้มอบอำนาจและตัวแทนเป็นผู้รับมอบอำนาจ เนื่องจากความรับผิดชอบของตัวแทนไม่เท่ากับตัวการ และค่าตอบแทนของตัวแทนขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของบริษัท จึงเป็นช่องทางที่ทำให้ตัวแทนปกปิดข้อมูลทางบัญชี หรือตกแต่งบัญชีเพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนที่มากขึ้น ผลการศึกษาที่ได้แสดงให้เห็นว่าการตกแต่งกำไรผ่านงบการเงินยังคงมีอยู่ แม้ว่าปัจจุบันจะมีหน่วยกำกับดูแลทำหน้าที่วิเคราะห์ ติดตามฐานะการเงินและผลดำเนินการอย่างใกล้ชิดเพื่อมิให้มีการฝ่าฝืนแนวทางก็ตาม

ประโยชน์เชิงการนำไปใช้

1. ผู้บริหารองค์กร ตระหนักถึงจริยธรรมทางธุรกิจในการนำเสนอข้อมูลสู่สาธารณะ การบริหารเป็นไปในลักษณะองค์กรโปร่งใส เนื่องจากการเสนองบการเงินที่ผิดปกติหรือมีสัญญาณบ่งบอกการทุจริตในงบการเงิน เช่น กำหนดนโยบายการให้สินเชื่อเพื่อกระตุ้นยอดขายที่อาจเป็นการสร้างรายได้และกำไรที่สูงเกินจริง ความไม่สัมพันธ์กันระหว่างสัดส่วนค่าใช้จ่ายใน

การขายและบริหารกับยอดขาย ความต้องการในเงินทุนเพื่อขยายบริษัท เป็นต้น อาจทำให้มีการตรวจสอบเพิ่มขึ้นจากหน่วยกำกับดูแล อันส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรตลอดจนกระทบความเชื่อมั่นจากนักลงทุน

2. บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี Big 4 หรือ Non Big 4 กล่าวคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI ควรพิจารณาในลำดับแรกว่าบริษัทมีลักษณะการดำเนินธุรกิจ มีความเสี่ยงและความซับซ้อนในการดำเนินงานอย่างไรและเพียงใด หากลักษณะธุรกิจมีความเสี่ยงและความซับซ้อนไม่มากอาจพิจารณาเลือกใช้บริการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี Non Big 4 ซึ่งคิดค่าธรรมเนียมสอบบัญชีน้อยกว่าสำนักงานสอบบัญชี Big 4 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ให้กำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชีโดย “คำนึงถึงลักษณะ ความเสี่ยง ความซับซ้อนและปริมาณของงานที่ตนให้บริการหรือมีส่วนร่วมในการให้บริการวิชาชีพบัญชี” ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ข้อ 29 (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) หากบริษัทเลือกสำนักงานสอบบัญชี Big 4 ทั้งที่การดำเนินธุรกิจมีความเสี่ยงและความซับซ้อนไม่มาก อาจทำให้ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสอบบัญชีที่สูง

3. ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ และนักลงทุน สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีสัญญาณบ่งบอกการทุจริตในงบการเงินสูงกว่ากลุ่มอื่นในตลาดหลักทรัพย์

4. สำนักงานคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อาจนำ M-Score Model ไปประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์ ติดตามฐานะการเงินและผลดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน หากพบความผิดปกติในงบการเงินหรือปรากฏสัญญาณการตกแต่งกำไร อาจกำหนดเครื่องหมายเพื่อส่งสัญญาณให้ผู้มีส่วนได้เสียระมัดระวัง หรือเพิ่มความถี่ในการตรวจสอบเฉพาะกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ตลอดจนหาแนวทางป้องกันอื่น สำหรับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาวิชาชีพบัญชี สมาคมนักบัญชีแห่งประเทศไทย สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors, IOD) ฯลฯ อาจมีการจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรมมากขึ้น เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่บุคคลที่มีหน้าที่และเกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลและตัดสินใจทางการเงินการบัญชี

5. เป็นฐานข้อมูลความรู้ให้กับผู้สนใจ เช่น นักเรียน นักวิจัย และเพื่อประโยชน์ในการประยุกต์ พัฒนาเครื่องมือตรวจสอบการทุจริตในอนาคต และด้านอื่นที่เกี่ยวเนื่อง

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

1. การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ MAI ในครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงิน 3 ปี คือ 2557 – 2559 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ

2. เทคนิค M-Score Model ของ Beneish และค่าเฉลี่ยรายดัชนีชี้วัดความผิดปกติในงบการเงินจำนวน 8 ดัชนี สามารถบ่งบอกสัญญาณการตกแต่งกำไรผ่านงบการเงินได้ แต่อาจยังไม่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยในการหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการทุจริตในงบการเงินกับค่าธรรมเนียมสอบบัญชี ดังจะเห็นได้จากค่า Adjust R^2 ต่ำ

3. การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในครั้งนี้ มิได้นำรูปแบบของรายงานผู้สอบบัญชีมาเป็นตัวแปรในการศึกษาด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อในอนาคต

1. การศึกษาต่อในอนาคตควรเพิ่มระยะเวลาศึกษาเป็น 7-10 ปี หรือทำการศึกษาเฉพาะกลุ่ม หรือศึกษาเฉพาะบริษัทจดทะเบียนที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยขึ้นเครื่องหมาย C อันเนื่องมาจากมีเหตุที่อาจมีผลกระทบต่อฐานะการเงินและการดำเนินธุรกิจของบริษัทจดทะเบียน เช่น รายงานของผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง หรือไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินเนื่องจากถูกจำกัดขอบเขตการสอบทานหรือตรวจสอบโดยบริษัทหรือกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัท สำนักงาน ก.ล.ต. มีคำสั่งให้บริษัทแก้ไขงบการเงิน หรือมีคำสั่งให้มีการตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ (Special Audit) เป็นต้น

2. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาเรื่องการทุจริตในงบการเงินในอนาคต อาจประยุกต์เครื่องมืออื่นเข้ามาทดสอบ หรือพิจารณาตัวแปรอื่น เช่น รูปแบบของรายงานผู้สอบบัญชี เนื่องจากรายงานผู้สอบบัญชีเป็นการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ได้จากการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์

บรรณานุกรม

กิ่งดาว จินดาเทวิน. (2554). *จริยธรรมทางธุรกิจ*. โครงการตำราจัดพิมพ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาส พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2555. อุตรดิตถ์: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

กระทรวงการคลัง. (2558). *มาตรการการเงินการคลังเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ระยะเร่งด่วน*. ค้นจาก http: www.mof.go.th

กรุงเทพธุรกิจ. (4 กรกฎาคม 2556). *โอลิมปัสออกมายอมรับว่ามีการทุจริตในบริษัทจริง*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2561 จาก https://www.blognone.com/node/27536

ข่าวหุ้นธุรกิจออนไลน์. (7 ตุลาคม 2558). ศาลฯ สั่งจำคุกอดีตผู้บริหาร POWER-P กรณีทุจริต-โกงบัญชี. *ข่าวหุ้นธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2561, จาก https://www.kaohoon.com/content/47809

คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีบริหาร. (2558). *ซีเอฟโอ เทสโกไปไหน?. จดหมายข่าวสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. 27*, 15. ค้นจาก http://www.fap.or.th/Article/Detail/66833

จันทิมา จุฬาวิทยานุกูล. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร). สืบค้นจาก http://tdc.thailis.or.th/tdc

จารุณี วงศ์ลิมปิยะรัตน์. (2558). กรณีศึกษาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายใน. *วารสารนักบริหาร*, *35* (2), 85-94.

จุรีพร อัศวอิทธิฤทธิ์ และชุติมา นาคประสิทธิ์. (2559). การตรวจสอบการตกแต่งกำไรโดยแบบจำลอง M-Score : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *การประชุมนานาชาติด้านวิทยาศาสตร์การจัดการนวัตกรรมและเทคโนโลยี 2559,* คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. สืบค้นจาก http://www.icmsit.ssru.ac.th

ชุติมา อวยผล. (2548). *การศึกษาข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้การทุจริตในรายงานทางการเงิน : กรณีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.

ฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์. (2556). การทุจริตโดยการตกแต่งงบการเงิน. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติประจำปี 2556* (น. 1454 – 1467). สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

ติรนันท์ รุ่งสว่าง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเลือกรูปแบบการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แหล่งประเทศไทย (SET). *วารสารสารสนเทศ*, *14* (2), 107-118.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2559). *SET - ข้อมูลบริษัท/หลักทรัพย์ - หุ้นไอพีโอ (IPO)*. ค้นจาก https://www.set.or.th/th/company/ipo/stat_ipo_2557.html

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2559). *ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย - ข่าวย้อนหลัง*. ค้นจาก https://www.set.or.th/set/newslistinput.do?language=th&country=TH&headline=

บุญลาภ ภูสุวรรณ. (2560). *อาเซียนกับการจัดการปัญหาคอร์รัปชัน*. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2560, จาก https://thaipublica.org/2017/03/hesse004-87/

ปทุมพร หิรัญสาลี. (2557). *การรายงานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการใน 56-1 : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา). สืบค้นจาก http://tdc.thailis.or.th/tdc

ผู้จัดการรายวันออนไลน์. (27 มีนาคม 2545). บทเรียนจากเอนรอน…กระตุ้นกระแสบรรษัทภิบาลในไทย. *ผู้จัดการ*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2561 จาก http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=2848

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังศิต พิริยะรังสรรค์. (2537). *คอร์รัปชั่นกับประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรพรรณ ดำรงค์สุขนิวัฒน์ และปัญญา อิสระวรวาณิช. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของกิจการกับการตกแต่งกำไรของกิจการในอุตสาหกรรมพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ : หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, *9* (26), 61-73.

พรรณนิภา รอดวรรณะ. (2560). นิติบัญชีศาสตร์กับ M-Score ดัชนีชี้วัดความผิดปกติในงบการเงิน. *จดหมายข่าวสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์*, *39*, 14-15. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2560, จาก http://www.fap.or.th/Article/Detail/66832

ภาพร เอกอรรถพร. (2553). กลบัญชีด้านเดบิต. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, *6* (15), 19-22. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2560, จาก http://www.jap.tbs.tu.ac.th/index.php?page=Article-List&sub=1&txt=234

มรุกัญญา เปี่ยมพราย. (2551). *ปัจจัยในการกำหนดค่าธรรมเนียมสอบบัญชี : กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี). สืบค้นจาก http://tdc.thailis.or.th/tdc

แมแนเจอร์ออนไลน์. (8 ตุลาคม 2550). แฉเล่ห์ บจ.แต่งงบการเงิน 2 ไตรมาส ตลท.เจอ 10 ราย. *ผู้จัดการรายวัน*. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2560, จาก https://mgronline.com/daily/detail/9500000118693

แมแนเจอร์ออนไลน์. (21 ธันวาคม 2548). กลต. เบิกความมัดปีกนิก “ลาภวิสุทธิสิน”แต่งบัญชีเท็จ-หมกเม็ดรายได้. *ผู้จัดการ*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2561, จาก https://mgronline.com/daily/detail/9480000174624

รัชดา คงขุนเทียน. (19 ตุลาคม 2560). ก.ล.ต. แจ้ง GL ให้แก้ไขงบการเงินให้ถูกต้องโดยเร็ว หลังกล่าวโทษผู้บริหารลงบัญชีเท็จ. *อินโฟเควสท์*. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2561, จาก http://www.ryt9.com/s/iq05/2728007

วิทยากร เชียงกูล. (2559). *วงจรของคอร์รัปชั่น*. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2560, จาก http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/135/5/วงจรคอร์รัปชัน

วศินี ธรรมศิริ และนภมณี เตพละกุล. (2559). ผลกระทบจากการแก้ไขงบการเงินหลายครั้งต่อค่าสอบบัญชี. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, *12* (35), 66-85.

ศิริวรรณ มนอัตระผดุง. (2555). สถานการณ์การคอร์รัปชั่นของประเทศไทย. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, *2* (1), 1-9.

ศิลปพร ศรีจั่นเพชร. (2551). ทฤษฎีบรรษัทภิบาล. *วารสารบริหารธุรกิจ*, *31* (120), 1-4.

สุคนธ์ทิพย์ เนตระกาศ. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรกับโอกาสในการเติบโตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร). สืบค้นจาก http://tdc.thailis.or.th/tdc

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). *จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ*. สืบค้น 9 เมษายน 2561, จาก http://www.fap.or.th/Article/Detail/66981

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). *มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 วัตถุประสงค์โดยรวมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี*. สืบค้นจาก www.fap.or.th

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). *มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการพิจารณาการทุจริตในการตรวจสอบงบการเงิน*. สืบค้นจาก www.fap.or.th

สิรีนาฏ นาคเลิศ. (2558). *อิทธิพลของลักษณะเฉพาะกิจการบนความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา). สืบค้นจาก http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/10150

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (ม.ป.ป.). *การทุจริตคอรัปชั่น*. ค้นจาก http://www.cgthailand.org/TH/Pages/corruption.aspx

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (ม.ป.ป.). *การพัฒนาตลาดทุนไทยกับปัญหาการทุจริตคอรับชั่น*. ค้นจาก http://www.cgthailand.org/TH/Pages/corruption.aspx

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2555). *คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2560, จาก http://www.ocsc.go.th

อัญญา ขันธวิทย์, ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, เดือนเพ็ญ จันทร์ศิริศรี, หิรัญ รดีศรี, วรภัทร โตธนะเกษม, ยุทธ วรฉัตรธาร, ... พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. (2552). *การกำกับดูแลเพื่อสร้างมูลค่ากิจการ*. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Abudu, D. (2017). *Corruption and Firm Performance in Africa*. Retrieved from http://programme.exordo.com/iea2017/delegates/presentation/61/

Barton, J., & Simko, P. J. (2002). The balance sheet as an earnings management constraint. *The accounting review*, *77*(s-1), pp.1-27.

Beasley, M. S., Carcello, J. V., Hermanson, D. R., & Lapides, P. D. (2000). Fraudulent financial reporting: Consideration of industry traits and corporate governance mechanisms. *Accounting Horizons*, *14*(4), 441-454.

Bell, T. B., Landsman, W. R., & Shackelford, D. A. (2001). Auditors' perceived business risk and audit fees: Analysis and evidence. *Journal of Accounting research*, *39*(1), 35-43.

Beneish, M. D. (1999). The detection of earnings manipulation. *Financial Analysts Journal, 55* (5), 24-36.

Beneish, M.D., & Nichols, D. C. (2005). *Earnings quality and future returns: The relation between accruals and the probability of earnings manipulation*. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=725162

Boukou, J. (2017). *Corruption and firm performance: An empirical study on the impact of bribe payments on the performance of Chinese firms*. (Master's thesis). Lund University, Lund.

Charles, S. L., Glover, S. M., & Sharp, N. Y. (2010). The association between financial reporting risk and audit fees before and after the historic events surrounding SOX. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, *29*(1), 15-39.

Che-Ahmad, A., & Houghton, K. A. (1996). Audit fee premiums of big eight firms: Evidence from the market for medium-size UK auditees. *Journal of international accounting, auditing and taxation*, *5*(1), 53-72.

Chu, L., Simunic, D. A., Ye, M., & Zhang, P. (2018). Transaction costs and competition among audit firms in local markets. *Journal of Accounting and Economics*, *65*(1), 129-147.

Degeorge, F., Patel, J., & Zeckhauser, R. (1999). Earnings management to exceed thresholds. *The Journal of Business*, *72*(1), 1-33.

Griffin, P. A., Lont, D. H., & Sun, Y. (2008). Corporate governance and audit fees: Evidence of countervailing relations. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, *4*(1), 18-49.

Kanapickienė, R., & Grundienė, Ž. (2015). The model of fraud detection in financialstatements by means of financial ratios. *Procedia-Social and Behavioral Sciences,213*, 321-327.

Kimuyu, P. (2007). Corruption, firm growth and export propensity in Kenya. *InternationalJournal of Social Economics*, *34*(3), 197-217.

Lim, J. L., Gan, P. L., Gan, P. Y., Lo, P. Y., & Tan, H. S. (2014). *The determinants of audit fees among listed manufacturing companies in Malaysia.* (Doctoral dissertation), UTAR, Kampar, Negeri Perak.

Mironiuc, M., & Robu, I. B. (2012). Empirical study on the analysis of the influence of the audit fees and non audit fees ratio to the fraud risk. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *62*, 179-183.

Naser, K., & Nuseibeh, R. (2008). Determinants of audit fees: empirical evidence from an emerging economy. *International Journal of Commerce and Management*, *17*(3), 239-254.

Nelson, M. W., Elliott, J. A., & Tarpley, R. L. (2002). Evidence from auditors about managers' and auditors' earnings management decisions. *The accounting review*, *77*(Suppl.1), pp.175-202.

Omar, N., Koya, R. K., Sanusi, Z. M., & Shafie, N. A. (2014). Financial statement fraud: A case examination using Beneish Model and ratio analysis. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, *5*(2), 184.

Paksha Paul, B. (2010). Does corruption foster growth in Bangladesh?. *International Journal of Development Issues*, *9*(3), 246-262.

Repousis, S. (2016). Using Beneish model to detect corporate financial statement fraud in Greece. *Journal of Financial Crime*, *23*(4), 1063-1073.

Rezaee, Z. (2005). Causes, consequences, and deterence of financial statement fraud. *Critical Perspectives on Accounting*, *16*(3), 277-298.

Roxas, M. L. (2011). Financial statement fraud detection using ratio and digital analysis. *Journal of Leadership, Accountability, and Ethics*, *8*(4), 56-66.

Rusmanto, T., & Waworuntu, S. R. (2015). Factors influencing audit fee in Indonesian Publicly Listed Companies applying GCG. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *172*, 63-67.

Sohail, M., Arslan, M., & Zaman, R. (2014). The Impact of Corruption on Firm Performance:Evidence from Pakistan. *SSRN Scholarly Paper*. Rochester, NY. Retrieved December 23, 2017, from papers.ssrn.com

Tahir, W. M. M. W., & Paino, H. (2013). The Influence of Business Risk and Audit Pricing on Fraud Detection. *Journal of Administrative Science Vol*, *10* (2).

Tarjo & Herawati, N. (2015). Application of Beneish M-Score models and data mining to detect financial fraud. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *211 (Suppl.C)*, 924-930.

TSQC1. (2014). Audit Fees. *FAP Newsletter. 16*, 6. Retrieved from http:// www.fap.or.th/upload/9414/QGraszhao6.pdf

Vu, D. H. T. (2012). Determinants of audit fees for Swedish listed non-financial firms in NASDAQ OMX Stockholm. (Master Thesis), Lund University, Lund.

Williams, C. C., & Martinez-Perez, A. (2016). Evaluating the impacts of corruption on firm performance in developing economies: an institutional perspective. *International Journal of Business and Globalisation*, *16*(4).

Zhang, L. (2016). Corruption, Accounting Firm Size and Audit Fee Premium—Evidence from Chinese Listed Companies. *Chinese Studies*, *5*(03), 93.

ภาคผนวก ก

รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
		กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
1	APURE	บริษัท อกริเพียว โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2	ASIAN	บริษัท ห้องเย็นเอเชี่ยน ซีฟู้ด จำกัด (มหาชน)
3	BR	บริษัท บางกอกแร้นช์ จำกัด (มหาชน)
4	BRR	บริษัท น้ำตาลบุรีรัมย์ จำกัด (มหาชน)
5	CBG	บริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
6	CFRESH	บริษัท ซีเฟรชอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)
7	CHOTI	บริษัท ห้องเย็นโชติวัฒน์หาดใหญ่ จำกัด (มหาชน)
8	CM	บริษัท เชียงใหม่โฟรเซ่นฟู้ดส์ จำกัด(มหาชน)
9	CPF	บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)
10	CPI	บริษัท ชุมพรอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)
11	EE	บริษัท อีเทอเนิล เอนเนอยี จำกัด (มหาชน)
12	F&D	บริษัท ฟู้ดแอนด์ดริ๊งส์ จำกัด (มหาชน)
13	GFPT	บริษัท จีเอฟพีที จำกัด (มหาชน)
14	HTC	บริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน)
15	ICHI	บริษัท อิชิตัน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
16	KBS	บริษัท น้ำตาลครบุรี จำกัด (มหาชน)
17	KSL	บริษัท น้ำตาลขอนแก่น จำกัด (มหาชน)
18	KTIS	บริษัท เกษตรไทย อินเตอร์เนชั่นแนล ซูการ์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
19	LEE	บริษัท ลีพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)
20	LST	บริษัท ล่ำสูง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
21	M	บริษัท เอ็มเค เรสโตรองต์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
22	MALEE	บริษัท มาลีกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
23	MINT	บริษัท ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
24	OISHI	บริษัท โออิชิ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
25	PB	บริษัท เพรซิเดนท์ เบเกอรี่ จำกัด (มหาชน)
26	PM	บริษัท พรีเมียร์ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด (มหาชน)
27	PRG	บริษัท ปทุมไรซมิล แอนด์ แกรนารี จำกัด (มหาชน)
28	SAPPE	บริษัท เซ็ปเป้ จำกัด (มหาชน)
29	SAUCE	บริษัท ไทยเทพรส จำกัด (มหาชน)
30	SFP	บริษัท อาหารสยาม จำกัด(มหาชน)
31	SNP	บริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด (มหาชน)
32	SORKON	บริษัท ส. ขอนแก่นฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)
33	SSC	บริษัท เสริมสุข จำกัด (มหาชน)
34	SSF	บริษัท สุรพลฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน)
35	SST	บริษัท ทรัพย์ศรีไทย จำกัด (มหาชน)
36	STA	บริษัท ศรีตรังแอโกรอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)
37	TC	บริษัท ทรอปิคอลแคนนิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
38	TFG	บริษัท ไทยฟู้ดส์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
39	TFMAMA	บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)
40	TIPCO	บริษัท ทิปโก้ฟูดส์ จำกัด (มหาชน)
41	TKN	บริษัท เถ้าแก่น้อย ฟู๊ดแอนด์มาร์เก็ตติ้ง จำกัด (มหาชน)
42	TLUXE	บริษัท ไทยลักซ์ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)
43	TRUBB	บริษัท ไทยรับเบอร์ลาเท็คซ์คอร์ปอร์เรชั่น (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
44	TU	บริษัท ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
45	TVO	บริษัท น้ำมันพืชไทย จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
46	TWPC	บริษัท ไทยวา จำกัด (มหาชน)
47	UPOIC	บริษัท สหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)
48	UVAN	บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน)
49	VPO	บริษัท วิจิตรภัณฑ์ปาล์มออยล์ จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร
50	ABPIF	กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้า อมตะ บี.กริม เพาเวอร์
51	AI	บริษัท เอเชียน อินซูเลเตอร์ จำกัด (มหาชน)
52	AKR	บริษัท เอกรัฐวิศวกรรม จำกัด (มหาชน)
53	BAFS	บริษัท บริการเชื้อเพลิงการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
54	BANPU	บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)
55	BCP	บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
56	BCPG	บริษัท บีซีพีจี จำกัด (มหาชน)
57	BGRIM	บริษัท บี.กริม เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน)
58	BPP	บริษัท บ้านปู เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน)
59	BRRGIF	กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโรงไฟฟ้ากลุ่มน้ำตาลบุรีรัมย์
60	CKP	บริษัท ซีเค พาวเวอร์ จำกัด (มหาชน)
61	DEMCO	บริษัท เด็มโก้ จำกัด (มหาชน)
62	EA	บริษัท พลังงานบริสุทธิ์ จำกัด (มหาชน)
63	EARTH	บริษัท เอ็นเนอร์ยี่ เอิร์ธ จำกัด (มหาชน)
64	EASTW	บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน)
65	EGATIF	กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน โรงไฟฟ้าพระนครเหนือ ชุดที่ 1
		การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
66	EGCO	บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)
67	ESSO	บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
68	GLOW	บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
69	GPSC	บริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน)
70	GULF	บริษัท กัลฟ์ เอ็นเนอร์จี ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
71	GUNKUL	บริษัท กันกุลเอ็นจิเนียริ่ง จำกัด (มหาชน)
72	IEC	บริษัท อินเตอร์แนชั่นเนิลเอนจีเนียริง จำกัด (มหาชน)
73	IFEC	บริษัท อินเตอร์ ฟาร์อีสท์ เอ็นเนอร์ยี่ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
74	IRPC	บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)
75	LANNA	บริษัท ลานนารีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน)
76	MDX	บริษัท เอ็ม ดี เอ็กซ์ จำกัด (มหาชน)
77	PDI	บริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน)
78	PTG	บริษัท พีทีจี เอ็นเนอยี จำกัด (มหาชน)
79	PTT	บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
80	PTTEP	บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)
81	RATCH	บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
82	RPC	บริษัท อาร์พีซีจี จำกัด (มหาชน)
83	SCG	บริษัท สหโคเจน (ชลบุรี) จำกัด (มหาชน)
84	SCI	บริษัท เอสซีไอ อีเลคตริค จำกัด (มหาชน)
85	SCN	บริษัท สแกน อินเตอร์ จำกัด (มหาชน)
86	SGP	บริษัท สยามแก๊ส แอนด์ ปิโตรเคมีคัลส์ จำกัด (มหาชน)
87	SKE	บริษัท สากล เอนเนอยี จำกัด (มหาชน)
88	SOLAR	บริษัท โซลาร์ตรอน จำกัด (มหาชน)
89	SPCG	บริษัท เอสพีซีจี จำกัด (มหาชน)
90	SPRC	บริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน)
91	SUPER	บริษัท ซุปเปอร์บล๊อก จำกัด (มหาชน)
92	SUSCO	บริษัท ซัสโก้ จำกัด (มหาชน)
93	TAE	บริษัท ไทย อะโกร เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
94	TCC	บริษัท ไทย แคปปิตอล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
95	THL	บริษัท ทุ่งคาฮาเบอร์ จำกัด (มหาชน)
96	TOP	บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)
97	TPIPP	บริษัท ทีพีไอ โพลีน เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน)
98	TTW	บริษัท ทีทีดับบลิว จำกัด (มหาชน)
99	WHAUP	บริษัท ดับบลิวเอชเอ ยูทิลิตี้ส์ แอนด์ พาวเวอร์ จำกัด (มหาชน)
100	WP	บริษัท ดับบลิวพี เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี
101	ADVANC	บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
102	AIT	บริษัท แอ็ดวานซ์ อินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
103	ALT	บริษัท เอแอลที เทเลคอม จำกัด (มหาชน)
104	BLISS	บริษัท บลิส-เทล จำกัด (มหาชน)
105	CCET	บริษัท แคล-คอมพ์ อีเล็คโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
106	CSL	บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
107	DELTA	บริษัทเดลต้า อีเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
108	DIF	กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม ดิจิทัล
109	DTAC	บริษัท โทเท่ิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
110	EIC	บริษัท อุตสาหกรรม อีเล็คโทรนิคส์ จำกัด (มหาชน)
111	FER	บริษัท เฟอร์รั่ม จำกัด (มหาชน)
112	FORTH	บริษัท ฟอร์ท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
113	HANA	บริษัท ฮานา ไมโครอิเล็คโทรนิคส จำกัด (มหาชน)
114	HUMAN	บริษัท ฮิวแมนิก้า จำกัด (มหาชน)
115	ILINK	บริษัท อินเตอร์ลิ้งค์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
116	INET	บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน)
117	INTUCH	บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
118	JAS	บริษัทจัสมิน อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
119	JASIF	กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานบรอดแบนด์อินเทอร์เน็ต จัสมิน
120	JMART	บริษัท เจ มาร์ท จำกัด (มหาชน)
121	JTS	บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน)
122	KCE	บริษัท เคซีอี อีเลคโทรนิคส์ จำกัด (มหาชน)
123	METCO	บริษัทมูราโมโต้ อีเล็คตรอน (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
124	MFEC	บริษัท เอ็ม เอฟ อี ซี จำกัด (มหาชน)
125	MSC	บริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
126	PT	บริษัท พรีเมียร์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
127	SAMART	บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
128	SAMTEL	บริษัท สามารถเทลคอม จำกัด (มหาชน)
129	SDC	บริษัท สามารถ ดิจิตอล จำกัด (มหาชน)
130	SIS	บริษัท เอสไอเอส ดิสทริบิวชั่น (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
131	SMT	บริษัท สตาร์ส ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
132	SPPT	บริษัท ซิงเกิ้ล พอยท์ พาร์ท (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
133	SVI	บริษัท เอสวีไอ จำกัด (มหาชน)
134	SVOA	บริษัท เอสวีโอเอ จำกัด (มหาชน)
135	SYMC	บริษัท ซิมโฟนี่ คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)
136	SYNEX	บริษัท ซินเน็ค (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
137	TEAM	บริษัท ทีมพรีซิชั่น จำกัด (มหาชน)
138	THCOM	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)
139	TRUE	บริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
140	TWZ	บริษัท ทีดับบลิวแซด คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
		กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ
141	AAV	บริษัท เอเชีย เอวิเอชั่น จำกัด (มหาชน)
142	AHC	บริษัท โรงพยาบาลเอกชล จำกัด (มหาชน)
143	AMARIN	บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
144	AOT	บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
145	AQUA	บริษัท อควา คอร์เปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
146	AS	บริษัท เอเชียซอฟท์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
147	ASIA	บริษัท เอเชียโฮเต็ล จำกัด (มหาชน)
148	ASIMAR	บริษัท เอเชียน มารีน เซอร์วิสส์ จำกัด (มหาชน)
149	BA	บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
150	BCH	บริษัท บางกอก เชน ฮอสปิทอล จำกัด (มหาชน)
151	BDMS	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด(มหาชน)
152	BEAUTY	บริษัท บิวตี้ คอมมูนิตี้ จำกัด (มหาชน)
153	BEC	บริษัท บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน)
154	BEM	บริษัท ทางด่วนและรถไฟฟ้ากรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
155	BH	บริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน)
156	BIG	บริษัท บิ๊ก คาเมร่า คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
157	BJC	บริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน)
158	BTC	บริษัท บางปะกง เทอร์มินอล จำกัด (มหาชน)
159	BTS	บริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
160	BTSGIF	กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานระบบขนส่งมวลชนทางราง บีทีเอสโกรท
161	BWG	บริษัท เบตเตอร์ เวิลด์ กรีน จำกัด (มหาชน)
162	CENTEL	บริษัท โรงแรมเซ็นทรัลพลาซา จำกัด (มหาชน)
163	CHG	บริษัท โรงพยาบาลจุฬารัตน์ จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
164	CMR	บริษัท เชียงใหม่รามธุรกิจการแพทย์ จำกัด (มหาชน)
165	COL	บริษัท ซีโอแอล จำกัด (มหาชน)
166	COM7	บริษัท คอมเซเว่น จำกัด (มหาชน)
167	CPALL	บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน)
168	CSR	บริษัท เทพธานีกรีฑา จำกัด (มหาชน)
169	CSS	บริษัท คอมมิวนิเคชั่น แอนด์ ซิสเต็มส์ โซลูชั่น จำกัด (มหาชน)
170	DTC	บริษัท ดุสิตธานี จำกัด (มหาชน)
171	EKH	บริษัท เอกชัยการแพทย์ จำกัด (มหาชน)
172	EPCO	บริษัท โรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด (มหาชน)
173	ERW	บริษัท ดิ เอราวัณ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
174	FE	บริษัท ฟาร์อีสท์ เฟมไลน์ ดีดีบี จำกัด (มหาชน)
175	FN	บริษัท เอฟเอ็น แฟคตอรี่ เอ๊าท์เลท จำกัด (มหาชน)
176	FTE	บริษัท ไฟร์เทรดเอ็นจิเนียริ่ง จำกัด (มหาชน)
177	GENCO	บริษัทบริหารและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำกัด(มหาชน)
178	GLOBAL	บริษัท สยามโกลบอลเฮ้าส์ จำกัด (มหาชน)
179	GPI	บริษัท กรังด์ปรีซ์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
180	GRAMMY	บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน)
181	GRAND	บริษัท แกรนด์ แอสเสท โฮเทลส์ แอนด์ พรอพเพอร์ตี้ จำกัด(มหาชน)
182	HMPRO	บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
183	III	บริษัท ทริพเพิล ไอ โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)
184	IT	บริษัท ไอที ซิตี้ จำกัด (มหาชน)
185	JUTHA	บริษัท จุฑานาวี จำกัด (มหาชน)
186	JWD	บริษัท เจดับเบิ้ลยูดี อินโฟโลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)
187	KAMART	บริษัท คาร์มาร์ท จำกัด (มหาชน)
188	KDH	บริษัท ธนบุรี เมดิเคิล เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
189	KWC	บริษัท กรุงเทพโสภณ จำกัด (มหาชน)
190	LOXLEY	บริษัท ล็อกซเล่ย์ จำกัด (มหาชน)
191	LPH	บริษัท โรงพยาบาล ลาดพร้าว จำกัด (มหาชน)
192	LRH	บริษัท ลากูน่า รีสอร์ท แอนด์ โฮเท็ล จำกัด (มหาชน)
193	MACO	บริษัท มาสเตอร์ แอด จำกัด (มหาชน)
194	MAJOR	บริษัท เมเจอร์ ซีนีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
195	MAKRO	บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน)
196	MANRIN	บริษัท แมนดารินโฮเต็ล จำกัด (มหาชน)
197	MATCH	บริษัท แม็ทชิ่ง แม็กซิไมซ์ โซลูชั่น จำกัด (มหาชน)
198	MATI	บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)
199	MC	บริษัท แม็คกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
200	M-CHAI	บริษัท โรงพยาบาลมหาชัย จำกัด (มหาชน)
201	MCOT	บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)
202	MEGA	บริษัท เมก้า ไลฟ์ไซแอ็นซ์ จำกัด (มหาชน)
203	MIDA	บริษัท ไมด้า แอสเซ็ท จำกัด (มหาชน)
204	MONO	บริษัท โมโน เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
205	MPIC	บริษัท เอ็ม พิคเจอร์ส เอ็นเตอร์เทนเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
206	NEW	บริษัท วัฒนาการแพทย์ จำกัด (มหาชน)
207	NMG	บริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
208	NOK	บริษัท สายการบินนกแอร์ จำกัด (มหาชน)
209	NTV	บริษัท โรงพยาบาลนนทเวช จำกัด (มหาชน)
210	NYT	บริษัท นามยง เทอร์มินัล จำกัด (มหาชน)
211	OHTL	บริษัท โอเอชทีแอล จำกัด (มหาชน)
212	PLANB	บริษัท แพลน บี มีเดีย จำกัด (มหาชน)
213	POST	บริษัท บางกอก โพสต์ จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
214	PRAKIT	บริษัท ประกิต โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
215	PRM	บริษัท พริมา มารีน จำกัด (มหาชน)
216	PRO	บริษัท โปรเฟสชั่นแนล เวสต์ เทคโนโลยี (1999) จำกัด (มหาชน)
217	PSL	บริษัท พรีเซียส ชิพปิ้ง จำกัด (มหาชน)
218	RAM	บริษัท โรงพยาบาลรามคำแหง จำกัด (มหาชน)
219	RCL	บริษัท อาร์ ซี แอล จำกัด (มหาชน)
220	RJH	บริษัท โรงพยาบาลราชธานี จำกัด (มหาชน)
221	ROBINS	บริษัท โรบินสัน จำกัด (มหาชน)
222	ROH	บริษัท โรงแรมรอยัล ออคิด (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
223	RPH	บริษัท โรงพยาบาลราชพฤกษ์ จำกัด (มหาชน)
224	RS	บริษัท อาร์เอส จำกัด (มหาชน)
225	RSP	บริษัท ริช สปอร์ต จำกัด (มหาชน)
226	SE-ED	บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
227	SHANG	บริษัท แชงกรี-ลา โฮเต็ล จำกัด (มหาชน)
228	SINGER	บริษัท ซิงเกอร์ประเทศไทย จำกัด (มหาชน)
229	SKR	บริษัท ศิครินทร์ จำกัด (มหาชน)
230	SMM	บริษัท สยามอินเตอร์มัลติมีเดีย จำกัด (มหาชน)
231	SPC	บริษัท สหพัฒนพิบูล จำกัด (มหาชน)
232	SPI	บริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
233	SPORT	บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด (มหาชน)
234	SVH	บริษัท สมิติเวช จำกัด (มหาชน)
235	TBSP	บริษัท ไทยบริติช ซีเคียวริตี้ พริ้นติ้ง จำกัด (มหาชน)
236	TH	บริษัท ตงฮั้ว โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
237	THAI	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
238	THG	บริษัท ธนบุรี เฮลท์แคร์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
239	TKS	บริษัท ที.เค.เอส. เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
240	TRITN	บริษัท ไทรทัน โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
241	TSTE	บริษัท ไทยซูการ์ เทอร์มิเนิ้ล จำกัด (มหาชน)
242	TTA	บริษัท โทรีเซนไทย เอเยนต์ซีส์ จำกัด (มหาชน)
243	VGI	บริษัท วี จี ไอ โกลบอล มีเดีย จำกัด (มหาชน)
244	VIBHA	บริษัท โรงพยาบาลวิภาวดี จำกัด (มหาชน)
245	VIH	บริษัท ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์ จำกัด (มหาชน)
246	WAVE	บริษัท เวฟ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)
247	WICE	บริษัท ไวส์ โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)
248	WORK	บริษัท เวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)
249	WPH	บริษัท โรงพยาบาลวัฒนแพทย์ ตรัง จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม
250	AH	บริษัท อาปิโก ไฮเทค จำกัด (มหาชน)
251	AJ	บริษัท เอ.เจ.พลาสท์ จำกัด (มหาชน)
252	ALLA	บริษัท ออลล่า จำกัด (มหาชน)
253	ALUCON	บริษัท อลูคอน จำกัด (มหาชน)
254	AMC	บริษัท เอเซีย เมทัล จำกัด (มหาชน)
255	APCS	บริษัท เอเซีย พรีซิชั่น จำกัด (มหาชน)
256	ASEFA	บริษัท อาซีฟา จำกัด (มหาชน)
257	BAT-3K	บริษัท ไทยสโตเรจ แบตเตอรี่ จำกัด (มหาชน)
258	BSBM	บริษัท บางสะพานบาร์มิล จำกัด (มหาชน)
259	CEN	บริษัท แคปปิทอล เอ็นจิเนียริ่ง เน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน)
260	CITY	บริษัท ซิตี้ สตีล จำกัด (มหาชน)
261	CPT	บริษัท ซีพีที ไดร์ แอนด์ เพาเวอร์ จำกัด (มหาชน)
262	CRANE	บริษัท ชูไก จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
263	CSC	บริษัท ฝาจีบ จำกัด (มหาชน)
264	CSP	บริษัท ซีเอสพี สตีลเซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
265	CTW	บริษัท จรุงไทยไวร์แอนด์เคเบิ้ล จำกัด (มหาชน)
266	CWT	บริษัท ชัยวัฒนา แทนเนอรี่ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
267	EASON	บริษัท อีซึ่น เพ้นท์ จำกัด (มหาชน)
268	FMT	บริษัท ฟูรูกาวา เม็ททัล (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
269	GC	บริษัท โกลบอล คอนเน็คชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
270	GGC	บริษัท โกลบอลกรีนเคมิคอล จำกัด (มหาชน)
271	GIFT	บริษัท แกรททิทูด อินฟินิท จำกัด (มหาชน)
272	GJS	บริษัท จี เจ สตีล จำกัด (มหาชน)
273	GSTEL	บริษัท จี สตีล จำกัด (มหาชน)
274	GYT	บริษัท กู๊ดเยียร์(ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
275	HFT	บริษัท ฮั้วฟง รับเบอร์ (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
276	HTECH	บริษัท แฮลเซี่ยน เทคโนโลยี่ จำกัด (มหาชน)
277	IHL	บริษัท อินเตอร์ไฮด์ จำกัด (มหาชน)
278	INGRS	บริษัท อิงเกรส อินดัสเตรียล (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
279	INOX	บริษัท โพสโค-ไทยน๊อคซ์ จำกัด (มหาชน)
280	IRC	บริษัท อีโนเว รับเบอร์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
281	IVL	บริษัท อินโดรามา เวนเจอร์ส จำกัด (มหาชน)
282	KKC	บริษัท กุลธรเคอร์บี้ จำกัด (มหาชน)
283	LHK	บริษัท โลหะกิจ เม็ททอล จำกัด (มหาชน)
284	MAX	บริษัท แมกซ์ เมทัล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
285	MCS	บริษัท เอ็ม.ซี.เอส.สตีล จำกัด (มหาชน)
286	MILL	บริษัท มิลล์คอน สตีล จำกัด (มหาชน)
287	NEP	บริษัท เอ็นอีพี อสังหาริมทรัพย์ และอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
288	NPP	บริษัท นิปปอน แพ็ค (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
289	PAP	บริษัท แปซิฟิกไพพ์ จำกัด (มหาชน)
290	PATO	บริษัท พาโตเคมีอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
291	PCSGH	บริษัท พี.ซี.เอส.แมชีน กรุ๊ปโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
292	PERM	บริษัท เพิ่มสินสตีลเวิคส์ จำกัด (มหาชน)
293	PK	บริษัท พัฒน์กล จำกัด (มหาชน)
294	PMTA	บริษัท พีเอ็ม โทรีเซน เอเชีย โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
295	PTL	บริษัท โพลีเพล็กซ์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
296	PTTGC	บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน)
297	RICH	บริษัท ริช เอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
298	SAM	บริษัท สามชัย สตีล อินดัสทรี จำกัด (มหาชน)
299	SAT	บริษัท สมบูรณ์ แอ๊ดวานซ์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
300	SITHAI	บริษัท ศรีไทยซุปเปอร์แวร์ จำกัด (มหาชน)
301	SLP	บริษัท สาลี่ พริ้นท์ติ้ง จำกัด (มหาชน)
302	SMIT	บริษัท สหมิตรเครื่องกล จำกัด (มหาชน)
303	SMPC	บริษัท สหมิตรถังแก๊ส จำกัด (มหาชน)
304	SNC	บริษัท เอส เอ็น ซี ฟอร์เมอร์ จำกัด (มหาชน)
305	SPACK	บริษัท เอส. แพ็ค แอนด์ พริ้นท์ จำกัด (มหาชน)
306	SPG	บริษัท สยามภัณฑ์กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
307	SSI	บริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)
308	SSSC	บริษัท ศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน)
309	STANLY	บริษัท ไทยสแตนเลย์การไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)
310	SUTHA	บริษัท สุธากัญจน์ จำกัด (มหาชน)
311	TCB	บริษัท ไทยคาร์บอนแบล็ค จำกัด (มหาชน)
312	TCCC	บริษัท ไทยเซ็นทรัลเคมี จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
313	TCJ	บริษัท ที.ซี.เจ.เอเซีย จำกัด (มหาชน)
314	TCOAT	บริษัท อุตสาหกรรมผ้าเคลือบพลาสติกไทย จำกัด (มหาชน)
315	TFI	บริษัท ไทยฟิล์มอินดัสตรี่ จำกัด (มหาชน)
316	TGPRO	บริษัท ไทย-เยอรมัน โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)
317	THE	บริษัท เดอะ สตีล จำกัด (มหาชน)
318	THIP	บริษัท ทานตะวันอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
319	TIW	บริษัท ไทยแลนด์ไอออนเวิคส์ จำกัด (มหาชน)
320	TKT	บริษัท ที.กรุงไทยอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
321	TMD	บริษัท อุตสาหกรรมถังโลหะไทย จำกัด (มหาชน)
322	TMT	บริษัท ค้าเหล็กไทย จำกัด (มหาชน)
323	TNPC	บริษัท ไทยนามพลาสติกส์ จำกัด (มหาชน)
324	TOPP	บริษัท ไทย โอ.พี.พี. จำกัด (มหาชน)
325	TPA	บริษัท ไทยโพลีอะคริลิค จำกัด (มหาชน)
326	TPBI	บริษัท ทีพีบีไอ จำกัด (มหาชน)
327	TPP	บริษัท ไทยบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด (มหาชน)
328	TRU	บริษัท ไทยรุ่งยูเนียนคาร์ จำกัด (มหาชน)
329	TSC	บริษัท ไทยสตีลเคเบิล จำกัด (มหาชน)
330	TSTH	บริษัท ทาทา สตีล (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
331	TUCC	บริษัท ไทยยูนีคคอยล์เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
332	TWP	บริษัท ไทยไวร์โพรดัคท์ จำกัด (มหาชน)
333	TYCN	บริษัทไทยคูน เวิลด์ไวด์ กรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
334	UP	บริษัท ยูเนี่ยนพลาสติก จำกัด (มหาชน)
335	UTP	บริษัท ยูไนเต็ด เปเปอร์ จำกัด (มหาชน)
336	VARO	บริษัท วโรปกรณ์ จำกัด (มหาชน)
337	VNT	บริษัท วีนิไทย จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
338	WG	บริษัท ไว้ท์กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
339	YCI	บริษัท ยงไทย จำกัด (มหาชน)
340	YNP	บริษัท ยานภัณฑ์ จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค
341	ACC	บริษัท แอดวานซ์ คอนเนคชั่น คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
342	AFC	บริษัท เอเซียไฟเบอร์ จำกัด (มหาชน)
343	AJA	บริษัท เอเจ แอดวานซ์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
344	BTNC	บริษัท บูติคนิวซิตี้ จำกัด (มหาชน)
345	CPH	บริษัท คาสเซ่อร์พีคโฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
346	CPL	บริษัท ซีพีแอล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
347	DDD	บริษัท ดู เดย์ ดรีม จำกัด (มหาชน)
348	DIGI	บริษัท ดิจิตอลเทค แพลนเน็ต จำกัด (มหาชน)
349	DTCI	บริษัท ดี.ที.ซี.อินดัสตรี่ส์ จำกัด (มหาชน)
350	FANCY	บริษัท แฟนซีวู๊ด อินดัสตรีส จำกัด (มหาชน)
351	ICC	บริษัท ไอ.ซี.ซี. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
352	JCT	บริษัท แจ๊กเจียอุตสาหกรรม (ไทย) จำกัด (มหาชน)
353	KYE	บริษัท กันยงอีเลคทริก จำกัด (มหาชน)
354	L&E	บริษัท ไลท์ติ้ง แอนด์ อีควิปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
355	LTX	บริษัท ลัคกี้เท็คซ์ (ไทย) จำกัด (มหาชน)
356	MODERN	บริษัท โมเดอร์นฟอร์มกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
357	NC	บริษัท นิวซิตี้ (กรุงเทพฯ) จำกัด (มหาชน)
358	OCC	บริษัท โอ ซี ซี จำกัด (มหาชน)
359	OGC	บริษัท โอเชียนกลาส จำกัด (มหาชน)
360	PAF	บริษัท แพนเอเซียฟุตแวร์ จำกัด (มหาชน)
361	PDJ	บริษัท แพรนด้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
362	PG	บริษัท ประชาอาภรณ์ จำกัด (มหาชน)
363	ROCK	บริษัท ร้อกเวิธ จำกัด (มหาชน)
364	S & J	บ.เอส แอนด์ เจ อินเตอร์เนชั่นแนล เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)
365	SABINA	บริษัท ซาบีน่า จำกัด (มหาชน)
366	SAWANG	บริษัท สว่างเอ็กซ์ปอร์ต จำกัด (มหาชน)
367	SIAM	บริษัท สยามสตีลอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
368	STHAI	บริษัท ซันไทยอุตสาหกรรมถุงมือยาง จำกัด (มหาชน)
369	SUC	บริษัท สหยูเนี่ยน จำกัด (มหาชน)
370	TNL	บริษัท ธนูลักษณ์ จำกัด (มหาชน)
371	TNR	บริษัท ไทยนิปปอนรับเบอร์อินดัสตรี้ จำกัด (มหาชน)
372	TOG	บริษัท ไทยออพติคอล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
373	TPCORP	บริษัท เท็กซ์ไทล์เพรสทีจ จำกัด (มหาชน)
374	TR	บริษัท ไทยเรยอน จำกัด (มหาชน)
375	TSR	บริษัท เธียรสุรัตน์ จำกัด (มหาชน)
376	TTI	บริษัท โรงงานผ้าไทย จำกัด (มหาชน)
377	TTL	บริษัท ทีทีแอล อุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
378	TTTM	บริษัท ไทยโทเรเท็กซ์ไทล์มิลลส์ จำกัด (มหาชน)
379	UPF	บริษัท ยูเนี่ยนไพโอเนียร์ จำกัด (มหาชน)
380	UT	บริษัท ยูเนี่ยนอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำกัด (มหาชน)
381	WACOAL	บริษัท ไทยวาโก้ จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
382	A	บริษัท อารียา พรอพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)
383	AIMIRT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ เอไอเอ็ม อินดัสเทรียล โกรท
384	AMATA	บริษัท อมตะ คอร์ปอเรชัน จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
385	AMATAR	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่าอมตะซัมมิทโกรท
386	AMATAV	บริษัท อมตะ วีเอ็น จำกัด (มหาชน)
387	ANAN	บริษัท อนันดา ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
388	AP	บริษัท เอพี (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
389	APEX	บริษัท เอเพ็กซ์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
390	AQ	บริษัท เอคิว เอสเตท จำกัด (มหาชน)
391	BJCHI	บริษัท บีเจซี เฮฟวี่ อินดัสทรี จำกัด (มหาชน)
392	BKKCP	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์บางกอก
393	BLAND	บริษัท บางกอกแลนด์ จำกัด (มหาชน)
394	BOFFICE	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ภิรัชออฟฟิศ
395	BROCK	บริษัท บ้านร็อคการ์เด้น จำกัด (มหาชน)
396	CCP	บริษัท ผลิตภัณฑ์คอนกรีตชลบุรี จำกัด (มหาชน)
397	CGD	บริษัท คันทรี่ กรุ๊ป ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
398	CI	บริษัท ชาญอิสสระ ดีเวล็อปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
399	CK	บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน)
400	CNT	บริษัท คริสเตียนีและนีลเส็น (ไทย) จำกัด (มหาชน)
401	CPN	บริษัท เซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน)
402	CPNCG	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ CPN คอมเมอร์เชียล โกรท
403	CPNREIT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ CPN รีเทล โกรท
404	CPTGF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ ซี.พี.ทาวเวอร์ โกรท
409	DREIT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่าดุสิตธานี
410	DRT	บริษัท ผลิตภัณฑ์ตราเพชร จำกัด (มหาชน)
411	EMC	บริษัท อีเอ็มซี จำกัด (มหาชน)
412	EPG	บริษัท อีสเทิร์นโพลีเมอร์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
413	ERWPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์เอราวัณ โฮเทล โกรท

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
414	ESTAR	บริษัท อีสเทอร์น สตาร์ เรียล เอสเตท จำกัด (มหาชน)
415	EVER	บริษัท เอเวอร์แลนด์ จำกัด (มหาชน)
416	FUTUREPF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ฟิวเจอร์พาร์ค
417	GAHREIT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ แกรนด์ โฮสพีทาลิตี้
418	GEL	บริษัท เจนเนอรัล เอนจิเนียริ่ง จำกัด (มหาชน)
419	GLAND	บริษัท แกรนด์ คาแนล แลนด์ จำกัด (มหาชน)
420	GLANDRT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ อาคารสำนักงาน จีแลนด์
421	GOLD	บริษัท แผ่นดินทอง พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
422	GOLDPF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์โกลด์
423	GREEN	บริษัท กรีน รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน)
424	GVREIT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์โกลเด้นเวนเจอร์
425	HPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่าเหมราชอินดัสเตรียล
426	HREIT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์เหมราช
427	IMPACT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์อิมแพ็คโกรท
428	ITD	บริษัท อิตาเลียนไทย ดีเวล๊อปเมนต์ จำกัด (มหาชน)
429	J	บริษัท เจเอเอส แอสเซ็ท จำกัด (มหาชน)
430	JCP	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ เจซี
431	KC	บริษัท เค.ซี. พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)
432	KPNPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์เคพีเอ็น
433	KWG	บริษัท คิง ไว กรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
434	LALIN	บริษัท ลลิล พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)
435	LH	บริษัทแลนด์แอนด์เฮ้าส์ จำกัด (มหาชน)
436	LHHOTEL	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ แอล เอช โฮเทล
437	LHPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่า แลนด์ แอนด์ เฮ้าส์

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
438	LHSC	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ แอล เอช ช้อปปิ้ง เซ็นเตอร์
439	LPN	บริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
440	LUXF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ลักซ์ชัวรี่
441	MBK	บริษัท เอ็ม บี เค จำกัด (มหาชน)
442	M-II	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ และสิทธิการเช่า เอ็มเอฟซี อินดัสเตรียล อินเวสเมนท์
443	MIPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์มิลเลียนแนร์
444	MIT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เอ็มเอฟซีอินดัสเตรียล
445	MJD	บริษัท เมเจอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
446	MJLF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาฯ เมเจอร์ ซีนีเพล็กซ์ ไลฟ์สไตส์
447	MK	บริษัท มั่นคงเคหะการ จำกัด (มหาชน)
448	MNIT	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์เอ็มเอฟซี-นิชดาธานี
449	MNIT2	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์นิชดาธานี 2
450	MNRF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์มัลติเนชั่นแนลเรสซิเดนซ์ฟันด์
451	MONTRI	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์แบบมีกรรมสิทธิ์ 101 มนตรี สโตร์เรจ
452	M-PAT	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์เอ็มเอฟซี ป่าตอง เฮอริเทจ
453	M-STOR	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์เอ็มเอฟซี-สแตรทิจิกสโตเรจฟันด์
454	NCH	บริษัท เอ็น. ซี. เฮ้าส์ซิ่ง จำกัด (มหาชน)
455	NNCL	บริษัท นวนคร จำกัด (มหาชน)
456	NOBLE	บริษัท โนเบิล ดีเวลลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
457	NUSA	บริษัท ณุศาศิริ จำกัด (มหาชน)
458	NWR	บริษัทเนาวรัตน์พัฒนาการ จำกัด (มหาชน)
459	ORI	บริษัท ออริจิ้น พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)
460	PACE	บริษัท เพซ ดีเวลลอปเมนท์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
461	PAE	บริษัท พีเออี (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
462	PF	บริษัท พร็อพเพอร์ตี้ เพอร์เฟค จำกัด (มหาชน)
463	PLAT	บริษัท เดอะ แพลทินัม กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
464	PLE	บริษัท เพาเวอร์ไลน์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด (มหาชน)
465	POLAR	บริษัท โพลาริส แคปปิตัล จำกัด (มหาชน)
466	POPF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ไพร์มออฟฟิศ
467	PPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ปิ่นทอง อินดัสเตรียล ปาร์ค
468	PPP	บริษัท พรีเมียร์ โพรดักส์ จำกัด (มหาชน)
469	PREB	บริษัท พรีบิลท์ จำกัด (มหาชน)
470	PRECHA	บริษัท ปรีชากรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
471	PRIN	บริษัท ปริญสิริ จำกัด (มหาชน)
472	PRINC	บริษัท พริ้นซิเพิล แคปิตอล จำกัด (มหาชน)
473	PSH	บริษัท พฤกษา โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
474	PYLON	บริษัท ไพลอน จำกัด (มหาชน)
475	Q-CON	บริษัท ควอลิตี้คอนสตรัคชั่นโปรดัคส์ จำกัด (มหาชน)
476	QH	บริษัท ควอลิตี้เฮ้าส์ จำกัด (มหาชน)
477	QHHR	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่า ควอลิตี้ เฮ้าส์ โฮเทล แอนด์ เรซิเดนซ์
478	QHOP	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ควอลิตี้ ฮอสพิทอลลิตี้
479	QHPF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ควอลิตี้ เฮ้าส์
480	RCI	บริษัท โรแยล ซีรามิค อุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
481	RICHY	บริษัท ริชี่ เพลซ 2002 จำกัด (มหาชน)
482	RML	บริษัท ไรมอน แลนด์ จำกัด (มหาชน)
483	ROJNA	บริษัท สวนอุตสาหกรรมโรจนะ จำกัด (มหาชน)
484	S	บริษัท สิงห์ เอสเตท จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
485	SAMCO	บริษัท สัมมากร จำกัด (มหาชน)
486	SBPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ สมุยบุรี
487	SC	บริษัท เอสซี แอสเสท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
488	SCC	บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด(มหาชน)
489	SCCC	บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน)
490	SCP	บริษัท ทักษิณคอนกรีต จำกัด (มหาชน)
491	SEAFCO	บริษัท ซีฟโก้ จำกัด (มหาชน)
492	SENA	บริษัท เสนาดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)
493	SF	บริษัท สยามฟิวเจอร์ ดีเวลอปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
494	SHREIT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์แบบต่ออายุได้เพื่อธุรกิจโรงแรม
		และสิทธิการเช่าสตราทีจิก ฮอสพิทอลลิตี้
495	SIRI	บริษัท แสนสิริ จำกัด (มหาชน)
496	SIRIP	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์แสนสิริ ไพร์มออฟฟิศ
497	SKN	บริษัท ส.กิจชัย เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)
498	SPALI	บริษัท ศุภาลัย จำกัด (มหาชน)
499	SPF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์สนามบินสมุย
500	SQ	บริษัท สหกลอิควิปเมนท์ จำกัด (มหาชน)
501	SRICHA	บริษัท ศรีราชาคอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)
502	SRIPANWA	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์โรงแรมศรีพันวา
503	SSPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ศาลาแอทสาทร
504	SSTPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์ศรีไทย
505	SSTRT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ทรัพย์ศรีไทย
506	STEC	บริษัท ซิโน-ไทย เอ็นจีเนียริ่งแอนด์คอนสตรัคชั่น จำกัด(มหาชน)
507	STPI	บริษัท เอสทีพี แอนด์ ไอ จำกัด (มหาชน)
508	SYNTEC	บริษัท ซินเท็ค คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
509	TASCO	บริษัท ทิปโก้แอสฟัลท์ จำกัด (มหาชน)
510	TCMC	บริษัท ทีซีเอ็ม คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
511	TFD	บริษัท ไทยพัฒนาโรงงานอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
512	TGCI	บริษัท ไทย-เยอรมัน เซรามิค อินดัสทรี่ จำกัด (มหาชน)
513	TICON	บริษัท ไทคอน อินดัสเทรียล คอนเน็คชั่น จำกัด (มหาชน)
514	TIF1	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ไทยอินดัสเตรียล 1
515	TLGF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่าเทสโก้ โลตัส รีเทล โกรท
516	TLHPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ ไทยแลนด์ โฮสพีทาลิตี้
517	TNPF	กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่าตรีนิตี้
518	TOA	บริษัท ทีโอเอ เพ้นท์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
519	TPIPL	บริษัท ทีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน)
520	TPOLY	บริษัท ไทยโพลีคอนส์ จำกัด (มหาชน)
521	TPRIME	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่าไทยแลนด์ ไพร์ม พร็อพเพอร์ตี้
522	TRC	บริษัท ทีอาร์ซี คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)
523	TREIT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่า อสังหาริมทรัพย์ไทคอน
524	TTCL	บริษัท ทีทีซีแอล จำกัด (มหาชน)
525	TTLPF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ตลาดไท
526	TU-PF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ ที ยู โดม เรสซิเดนท์เชียล คอมเพล็กซ์
527	U	บริษัท ยู ซิตี้ จำกัด (มหาชน)
528	UMI	บริษัท สหโมเสคอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
529	UNIQ	บริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)
530	URBNPF	กองทุนรวมสิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์เออร์บานา

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
531	UV	บริษัท ยูนิเวนเจอร์ จำกัด (มหาชน)
532	VNG	บริษัท วนชัย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
533	WHA	บริษัท ดับบลิวเอชเอ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
534	WHABT	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่าดับบลิวเอชเอ บิสซิเนส คอมเพล็กซ์
535	WHART	ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และสิทธิการเช่าดับบลิวเอชเอ พรีเมี่ยม โกรท
536	WIIK	บริษัทวิค แอนด์ ฮุคลันด์ จำกัด (มหาชน)
537	WIN	บริษัท สวนอุตสาหกรรม วินโคสท์ จำกัด (มหาชน)

ภาคผนวก ข

รายชื่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
		กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
1	ABICO	บริษัท เอบิโก้ โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)
2	AU	บริษัท อาฟเตอร์ ยู จำกัด (มหาชน)
3	FC	บริษัท ฟู้ด แคปปิตอล จำกัด (มหาชน)
4	HOTPOT	บริษัท ฮอท พอท จำกัด (มหาชน)
5	KASET	บริษัท ไทยฮา จำกัด (มหาชน)
6	MM	บริษัท มัดแมน จำกัด (มหาชน)
7	SUN	บริษัท ซันสวีท จำกัด (มหาชน)
8	TACC	บริษัท ที.เอ.ซี. คอนซูเมอร์ จำกัด (มหาชน)
9	TMILL	บริษัท ที เอส ฟลาวมิลล์ จำกัด (มหาชน)
10	XO	บริษัท เอ็กโซติค ฟู้ด จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร
11	AGE	บริษัท เอเชีย กรีน เอนเนอจี จำกัด (มหาชน)
12	AIE	บริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน)
13	PSTC	บริษัท เพาเวอร์ โซลูชั่น เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
14	QTC	บริษัท คิวทีซี เอนเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน)
15	SEAOIL	บริษัท ซีออยล์ จำกัด (มหาชน)
16	SR	บริษัท สยามราช จำกัด (มหาชน)
17	SSP	บริษัท เสริมสร้าง พาวเวอร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
18	TAKUNI	บริษัท ทาคูนิ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
19	TPCH	บริษัท ทีพีซี เพาเวอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
20	TRT	บริษัท ถิรไทย จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
21	TSE	บริษัท ไทย โซล่าร์ เอ็นเนอร์ยี่ จำกัด (มหาชน)
22	UMS	บริษัท ยูนิค ไมนิ่ง เซอร์วิสเซส จำกัด (มหาชน)
23	UWC	บริษัท เอื้อวิทยา จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี
24	COMAN	บริษัท โคแมนชี่ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
25	ICN	บริษัท อินฟอร์เมชั่น แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น เน็ทเวิร์คส จำกัด (มหาชน)
26	IRCP	บริษัท อินเตอร์เนชั่นแนล รีเสริช คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
27	ITEL	บริษัท อินเตอร์ลิ้งค์ เทเลคอม จำกัด (มหาชน)
28	NETBAY	บริษัท เน็ตเบย์ จำกัด (มหาชน)
29	PLANET	บริษัท แพลนเน็ต คอมมิวนิเคชั่น เอเชีย จำกัด (มหาชน)
30	SIMAT	บริษัท ไซแมท เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
31	SKY	บริษัท สกาย ไอซีที จำกัด (มหาชน)
32	SPVI	บริษัท เอส พี วี ไอ จำกัด (มหาชน)
33	UPA	บริษัท ยูไนเต็ด เพาเวอร์ ออฟ เอเชีย จำกัด (มหาชน)
34	VCOM	บริษัท วินท์คอม เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ
35	ADAM	บริษัท อาดามัส อินคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
36	AKP	บริษัท อัคคีปราการ จำกัด (มหาชน)
37	AMA	บริษัท อาม่า มารีน จำกัด (มหาชน)
38	ARIP	บริษัท เออาร์ไอพี จำกัด (มหาชน)
39	ATP30	บริษัท เอทีพี 30 จำกัด (มหาชน)
40	AUCT	บริษัท สหการประมูล จำกัด (มหาชน)
41	BOL	บริษัท บิซิเนส ออนไลน์ จำกัด (มหาชน)
42	CHUO	บริษัท ชูโอ เซ็นโก (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
43	CMO	บริษัท ซีเอ็มโอ จำกัด (มหาชน)
44	D	บริษัท เดนทัล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
45	DCORP	บริษัท ดีมีเตอร์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
46	DNA	บริษัท ดีเอ็นเอ 2002 จำกัด (มหาชน)
47	EFORL	บริษัท อี ฟอร์ แอล เอม จำกัด (มหาชน)
48	ETE	บริษัท บูรพา เทคนิคอล เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด (มหาชน)
49	FSMART	บริษัท ฟอร์ท สมาร์ท เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
50	FVC	บริษัท ฟิลเตอร์ วิชั่น จำกัด (มหาชน)
51	HARN	บริษัท หาญ เอ็นจิเนียริ่ง โซลูชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
52	JKN	บริษัท เจเคเอ็น โกลบอล มีเดีย จำกัด (มหาชน)
53	KIAT	บริษัท เกียรติธนา ขนส่ง จำกัด (มหาชน)
54	KOOL	บริษัท มาสเตอร์คูล อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
55	LDC	บริษัท แอลดีซี เด็นทัล จำกัด (มหาชน)
56	MPG	บริษัท เอ็มพีจี คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
57	NBC	บริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
58	NCL	บริษัท เอ็นซีแอล อินเตอร์เนชั่นแนล โลจิสติกส์ จำกัด (มหาชน)
59	NEWS	บริษัท นิวส์ เน็ตเวิร์ค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
60	NINE	บริษัท เนชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)
61	OTO	บริษัท วันทูวัน คอนแทคส์ จำกัด (มหาชน)
62	PHOL	บริษัท ผลธัญญะ จำกัด (มหาชน)
63	PICO	บริษัท ปิโก (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)
64	PORT	บริษัท สหไทย เทอร์มินอล จำกัด (มหาชน)
65	QLT	บริษัท ควอลลีเทค จำกัด (มหาชน)
66	RP	บริษัท ท่าเรือราชาเฟอรี่ จำกัด (มหาชน)
67	SE	บริษัท สยามอีสต์ โซลูชั่น จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
68	SPA	บริษัท สยามเวลเนสกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
69	THMUI	บริษัท ไทยมุ้ย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
70	TNDT	บริษัท ไทย เอ็น ดี ที จำกัด (มหาชน)
71	TNH	บริษัท โรงพยาบาลไทยนครินทร์ จำกัด (มหาชน)
72	TNP	บริษัท ธนพิริยะ จำกัด (มหาชน)
73	TSF	บริษัท ทรีซิกตี้ไฟว์ จำกัด (มหาชน)
74	TVD	บริษัท ทีวี ไดเร็ค จำกัด (มหาชน)
75	TVT	บริษัท ทีวี ธันเดอร์ จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม
76	WINNER	บริษัท วินเนอร์กรุ๊ป เอ็นเตอร์ไพรซ์ จำกัด (มหาชน)
77	2S	บริษัท 2 เอส เมทัล จำกัด (มหาชน)
78	ADB	บริษัท แอ็พพลาย ดีบี จำกัด (มหาชน)
79	BM	บริษัท บางกอกชีทเม็ททัล จำกัด (มหาชน)
80	CHO	บริษัท ช ทวี จำกัด (มหาชน)
81	CHOW	บริษัท เชาว์ สตีล อินดัสทรี้ จำกัด (มหาชน)
82	CIG	บริษัท ซี.ไอ.กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
83	COLOR	บริษัท สาลี่ คัลเล่อร์ จำกัด (มหาชน)
84	CPR	บริษัท ซีพีอาร์ โกมุ อินดัสเตรียล จำกัด (มหาชน)
85	FPI	บริษัท ฟอร์จูน พาร์ท อินดัสตรี้ จำกัด (มหาชน)
86	GTB	บริษัท เจตาแบค จำกัด (มหาชน)
87	KCM	บริษัท เค.ซี.เมททอลชีท จำกัด (มหาชน)
88	LVT	บริษัท แอล.วี.เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)
89	MBAX	บริษัท มัลติแบกซ์ จำกัด (มหาชน)
90	MGT	บริษัท เมกาเคม (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
91	NDR	บริษัท เอ็น.ดี.รับเบอร์ จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
92	PDG	บริษัท พรอดดิจิ จำกัด (มหาชน)
93	PIMO	บริษัท ไพโอเนียร์ มอเตอร์ จำกัด (มหาชน)
94	PJW	บริษัท ปัญจวัฒนาพลาสติก จำกัด (มหาชน)
95	PPM	บริษัท พรพรหมเม็ททอล จำกัด (มหาชน)
96	RWI	บริษัท ระยองไวร์ อินดัสตรีส์ จำกัด (มหาชน)
97	SALEE	บริษัท สาลี่อุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
98	SANKO	บริษัท ซังโกะ ไดคาซติ้ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
99	SELIC	บริษัท ซีลิค คอร์พ จำกัด (มหาชน)
100	SWC	บริษัท เซอร์วู้ด เคมิคอล จำกัด (มหาชน)
101	TAPAC	บริษัท ทาพาโก้ จำกัด (มหาชน)
102	TMC	บริษัท ที.เอ็ม.ซี. อุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
103	TMI	บริษัท ธีระมงคล อุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)
104	TMW	บริษัท ไทยมิตซูวา จำกัด (มหาชน)
105	TPAC	บริษัท พลาสติค และหีบห่อไทย จำกัด (มหาชน)
106	UAC	บริษัท ยูเอซี โกลบอล จำกัด (มหาชน)
107	UBIS	บริษัท ยูบิส (เอเชีย) จำกัด (มหาชน)
108	UEC	บริษัท ยูนิมิต เอนจิเนียริ่ง จำกัด (มหาชน)
109	UKEM	บริษัท ยูเนี่ยน ปิโตรเคมีคอล จำกัด (มหาชน)
110	UREKA	บริษัท ยูเรกา ดีไซน์ จำกัด (มหาชน)
111	YUASA	บริษัท ยัวซ่าแบตเตอรี่ ประเทศไทย จำกัด (มหาชน)
112	ZIGA	บริษัท ซิก้า อินโนเวชั่น จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค
113	APCO	บริษัท เอเชียน ไฟย์โตซูติคอลส์ จำกัด (มหาชน)
114	BGT	บริษัท บีจีที คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
115	BIZ	บริษัท บิสซิเนสอะไลเม้นท์ จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
116	ECF	บริษัท อีสต์โคสท์เฟอร์นิเทค จำกัด (มหาชน)
117	HPT	บริษัท โฮม พอตเทอรี่ จำกัด (มหาชน)
118	JUBILE	บริษัท ยูบิลลี่ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)
119	MOONG	บริษัท มุ่งพัฒนา อินเตอร์แนชชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
120	NPK	บริษัท นิวพลัสนิตติ้ง จำกัด (มหาชน)
121	OCEAN	บริษัท โอเชี่ยน คอมเมิรช จำกัด (มหาชน)
122	TM	บริษัท เทคโนเมดิคัล จำกัด (มหาชน)
		กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
123	ARROW	บริษัท แอร์โรว์ ซินดิเคท จำกัด (มหาชน)
124	BKD	บริษัท บางกอก เดค-คอน จำกัด (มหาชน)
125	BSM	บริษัท บิวเดอสมาร์ท จำกัด (มหาชน)
126	BTW	บริษัท บีที เวลธ์ อินดัสตรีส์ จำกัด (มหาชน)
127	CHEWA	บริษัท ชีวาทัย จำกัด (มหาชน)
128	CRD	บริษัท เชียงใหม่ริมดอย จำกัด (มหาชน)
129	DIMET	บริษัท ไดเมท (สยาม) จำกัด (มหาชน)
130	FLOYD	บริษัท ฟลอยด์ จำกัด (มหาชน)
131	FOCUS	บริษัท โฟคัส ดีเวลลอปเม้นท์ แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน)
132	HYDRO	บริษัท ไฮโดรเท็ค จำกัด (มหาชน)
133	JSP	บริษัท เจ. เอส. พี. พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)
134	K	บริษัท คิงส์เมน ซี.เอ็ม.ที.ไอ. จำกัด (มหาชน)
135	NVD	บริษัท เนอวานา ไดอิ จำกัด (มหาชน)
136	PPS	บริษัท โปรเจค แพลนนิ่ง เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
137	SMART	บริษัท สมาร์ทคอนกรีต จำกัด (มหาชน)
138	STAR	บริษัท สตาร์ ยูนิเวอร์แซล เน็ตเวิร์ค จำกัด (มหาชน)
139	T	บริษัท ที เอ็นจิเนียริ่ง คอร์เปอร์เรชั่น จำกัด (มหาชน)

ลำดับที่	หลักทรัพย์	บริษัท
140	THANA	บริษัท ธนาสิริ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
141	TITLE	บริษัท ร่มโพธิ์ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน)
142	VTE	บริษัท วินเทจ วิศวกรรม จำกัด (มหาชน)

ภาคผนวก ค แบบเก็บข้อมูล

ความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตในงบการเงินและค่าธรรมเนียมสอบบัญชี

กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

และตลาดหลักทรัพย์ MAI

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 **ชื่อบริษัท** _____

1.2 **ชื่อย่อ**

(รหัส) _____

1.3 **ปีที่ก่อตั้ง** _____

1.4 **กลุ่มอุตสาหกรรม**

.....1 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

.....2 กลุ่มอื่น

1.5 **สินทรัพย์รวม**

ปี 2557 _____ ล้านบาท

ปี 2558 _____ ล้านบาท

ปี 2559 _____ ล้านบาท

1.6 **สำนักงานสอบบัญชี**

ปี 2557 _____ Big 4 _____ Non Big 4

ปี 2558 _____ Big 4 _____ Non Big 4

ปี 2559 Big 4 Non Big 4

ส่วนที่ 2

ข้อมูลการเงิน

หน่วย : **ล้านบาท**

บัญชี	2557	2558	2559
จำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี			
ลูกหนี้การค้า			
ยอดขาย			
ต้นทุนขาย			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
ที่ดินอาคารและอุปกรณ์			
ยอดรวมสินทรัพย์			
ค่าเสื่อมราคา			
ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร			
เงินสด			
หนี้สินหมุนเวียน			
หนี้สินระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระ			
ภายในหนึ่งปีปัจจุบัน			
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย			
ค่าเสื่อมราคา และค่าตัดจำหน่าย			
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
หนี้สินรวม			

ส่วนที่ 3

ค่า M-Score **และค่าเฉลี่ยรายดัชนีชี้วัดความผิดปกติในงบการเงิน**

	2557	2558	2559
ค่า M-Score			
DSRI			
GMI			
AQI			
SGI			
DEPI			
SGAI			
TATA			
LVGI			

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางปิยาภรณ์ วัยนิพลี

รหัสประจำตัวนักศึกษา 6010521726

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)	2540

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน (ถ้ามี)

นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการ สำนักตรวจเงินแผ่นดินจังหวัดสงขลา

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน 424 ถนนไทรบุรี ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา